

P. DR. SILV. M. BRAITO O. P.

R E D A K T O R R E V U E N A H L U B I N U

CÍRKEV

M y š l e n k y a d o k l a d y

M C M X X X I I I

U N I V E R S U M

NAKLADATELSTVÍ DOBRÉ KNIHY V PRAZE

CÍRKEV, Myšlenky a doklady

Autore R. P. Dr. Silv. Bratto O. P.

N I H I L O B S T A T

P. E. Soukup O. P., censor ex officio

Olomucii, die 25. Augusti 1933

I M P R I M A T U R

Pragae, die 28. Augusti 1933

Fr. Venceslaus M. Bubeník, Prior

Provincialis. - Reg. fol. 202

N I H I L O B S T A T

Dr. Carolus Vrátný, censor

I M P R I M A T U R

Pragae, die 15. Septembris 1933

Dr. Theophilus Opatrný, Vicarius-

generalis. N. : 11995

PŘEDMLUVOU

Další hrst myšlenek ke kázáním. Nejsou to ani kázání ani přednášky. Je to pouze materiál, se kterým jsem šel na kazatelnu v říjnu 1932 u sv. Jiljí v Praze, abych vlastní tvoření, podle určené osnovy, budoval se svými posluchači až na kazatelně. Podle zájmu, souhlasu, nebo odporu, jež jsem četl na tvářích, jsem pak používal předem připraveného materiálu.

Posílám tuto třetí cyklovou sbírku do světa a mám jenom jedno přání, aby naučila lidi milovati Církev. Rozvržením látky kolem osnovy snadno se tyto náměty dají homileticky zpracovati.

Dr. SILV. M. BRAITO

1. MATKA NOVÉHO LIDU

Dvě matky panenské. Matka Boží a matka církev. Maria byla bez poskvrny hříchu prvotního počata. Maria bez porušení svého jako hvězdička nezastřená paprskem vydala svoje božské děťátko. Církev neposkvrněná vyšla jako čistá a obmytá krví Kristovou z jeho otevřeného boku.

Církev je plodnou matkou milionů, všech, kteří kdy s Kristem byli spojeni, s jeho obětí, s jeho zásluhami, s jeho královstvím Otce nebeského. Maria, Matka Kristova a proto zároveň také matkou celého jeho svatého, mystického těla, matkou všech jeho údů. Matka církev a matka církve, Maria Panna. Není to umělá spekulace, neživotná a nepravdivá. Nedá se odloučiti Maria od církve a církev od Panny Marie. Všechny pokusy provést toto násilné odloučení nepromyslily nikdy tajuplný a přece skutečný a krásný vztah Panny Marie k církvi.

Eva přetrhla krásné spojení dětí Božích s Otcem nebeským. A tak nedávaly více matky lidské děti Boží, nýbrž dítky lidské.

Přichází nová Eva, Maria, a vrací lidstvo Bohu.

Stará tradice umělecká zobrazuje Marii Pannu přijímající na modlitbách poselství andělské. A theologové nepopírají tento zbožný pohled malířův, když praví, že Maria Panna jsouc milostí plná, každým okamžikem rostla v lásce Boží. Každý úkon, každý úder srdce byl modlitbou. Maria celou bytostí svou, celým svým životem volala k nebesům o slitování. Veliká láska byla Panny Marie. Stále prosila a volala k nebi za slitování pro lidstvo, které bloudilo, které nemělo světla, když tak snadno, tak důvěřivě, tak oddaně vyslovila svoje velké: „Fiat!“

Sv. Tomáš Aquinský praví, že Maria vyslovila za

celé lidstvo svoje svolení. Maria v tomto okamžiku zastupovala celé lidstvo. Nebe čekalo, až se lidstvo znovu rozhodne zase vrátiti se k Bohu. Maria za lidstvo volala: „Staň se podle slova Tvého!“ — za lidstvo, které ještě neumělo přijmouti bolesti a utrpení, aby jimi odčinilo svoje viny. Maria za toto lidstvo, nerozumějící ještě nadpřirozené bolesti, volá: „Staniž se mi podle slova Tvého!“ Maria svolává na svou duši matky všechny zkoušky, všechny nejasnosti, všechna utrpení, jichž bude žádati Bůh od ní.

Tímto okamžikem sestupuje Kristus na zemi. Svaté početí Ježíše Krista otvírá nový život, otvírá bránu novým dějinám, otvírá bránu novému lidstvu. A jako prvý vchází touto branou Maria Panna. Vchází s přivolením, s prvním zábleskem života Kristova. Kristus vykoupil lidstvo celým svým životem. Již od prvního okamžiku počíná výkupné dílo Kristovo. A již od prvního okamžiku také počíná dílo Panny Marie, která přivoluje státi se účastnou tohoto díla, která svoluje býti spolupracovnící a pomocnicí tohoto díla vykoupení. Bez vtělení nemělo býti vykoupení. A bez Panny Marie nebylo by vtělení. Vtělení Krista Pána jest vtělení hlavy nového lidu, jest prvním tedy okamžikem církve. Tehdy v lůně přesvaté Panny zrodila se církev, protože počala se hlava této církve.

Maria Panna jest matkou hlavy nového lidu a proto jest také matkou všech jejích údů, jest tedy matkou celého nového lidu.

Andělský učitel takto to theologicky odůvodňuje: Maria Panna jest hvězdičkou mořskou. *Beata virgo fuit confinium veteris et novae legis, sicut aurora diei et noctis* (1. II. q. 103. a. 3. ad 4.).

To, co mystikové ve zbožných modlitbách vyplakali, když marně hledali oporu v zápasech, když se zachmuří obloha života, to, co marně hledali

otcové a patriarchové, kteří neviděli již ani na krok ve tmách pohanství, když ani lid vyvolený nechtěl věrně kráčet za příslibeními, to uskutečnila Maria. Jest jitřenkou, která osvětluje noc a slibuje již jitro. Marii se rozednilo, Marií počíná den lidstva. Jest matkou nového lidu, protože jest jeho hvězdičkou, jest jeho dnem a jeho nadějí.

Když Maria svolila státi se Matkou Spasitelovou, svolila vlastně k založení církve a její Magnificat proto církev tak ráda zpívá, protože jest to zpěv matky, která se raduje nad zrozením svého dítěte. Maria Panna se neraduje pouze nad Synem svým Božským, nýbrž i nad novým lidem svým, protože již jej vidí, když prorocky zpívá: „Aj, blahoslavenou mne budou nazývati všichni národové!“

Maria Panna jest matkou církve, protože všechny důležité události ze života církve, to jest ze života Kristova, jímž se církev uskutečňovala, stavěla, upevňovala — všechny jsou těsně spojeny s Pannou Marií.

Její svatý klín jest Vykupiteli světa prvním svatým trůnem. Mudrcové zastupují všechny pohan-ské národy světa a proto také svátek ten nazývá se Epiphanií, to jest Zjevením. A toto zjevení prochází rukama Marie Panny. Ona takřka předává jako velká Matka všech svoje dítě celému světu. Ona Krista ukazuje. Byla spojena s jeho životem pozemským. Její velkou starostí bylo chovati toto svaté tělo, vychovati, uživiti a připraviti k jeho vlastnímu úkolu. Proto byla také velká bolest Marii nad ztrátou Syna, protože pro nás jej obdržela a pro nás jej měla připraviti. Třicet let obětavé služby dítěti a svatému Mladíkovi bylo službou celému lidstvu, jež na toto svaté její Dítě čekalo. Proto nedivme se, že Maria Panna ukazuje se opět, když její Syn má po prvé se ukázati světu ve svém úkolu, když má začíti svoje poslání. Maria zná dob-

ře toto poslání a používá ho. Její láskou přišla dříve hodina jeho. Maria se nemohla již dočkat, kdy přijde již chvíle, kdy se rozžehne na smutném obzoru světa. Nedá se odstrašiti zdánlivým odmítnutím. Ví, že její Syn již co nejdříve začne svoje dílo, že již co nejdříve veřejně vystoupí. Vystupuje a přichází království jeho. Maria dovede nyní ustoupiti. Dovede umlčeti svoje mateřské srdce. Někteří rozumáři, kteří nechápou srdce Marie Panny, pozastavují se nad tím, že Písmo sv. mlčí o Marii P. po celou dobu jejího vlastního života. To prý my katolíci jsme teprve zkonstruovali její velikost. Písmo sv. prý ji zcela přechází. To právě jest velikost Marie Panny, že dovedla se ustraniti, že dovedla zapadnouti, že nepřekážela svému dítěti. Všichni k němu mohli, všichni měli na něho větší právo než ona. Jediná ona nepřistupuje ke svému dítěti. Jednou se o to pokouší a Syn od ní žádá novou oběť! Smí ke Kristu až v jeho poslední chvíli. Až pod křížem smí zachycovati jeho poslední vzdechy, až pod křížem může viděti, jak se to svaté Tělo zachvívá křečovitými bolestmi, jak kane na tvrdou, židovskou zem jeho svatá krev. Jeho, z její! Svati Otcové proto nazývají Marii Pannu zprostředkovatelkou duchovních zasnub mezi Kristem a jeho církví. Srovnávají Káni Galilejskou, kdy Maria volila poslechnouti Krista a srovnávají ji s vínem Krve Kristovy. Tehdy stála pod křížem jako Matka Kristova s veškerou svou bolestí a s veškerou svojí láskou. Stála pod křížem ve chvíli oběti Syna svého. Jako prošlo jejíma rukama svaté jeho tělo při početí, tak prochází oběť její novým velkým Budiž! v strašné opuštěnosti a bolesti nepopsatelné, bolesti nad tisíce těmi, kteří nechtějí ani jeho rukami býti vykoupeni. Marie obětovala znovu svého Syna za celé lidstvo.

Proto to není jenom zbožný, mystický výklad,

když svatí Otcové vidí v Janovi celé lidstvo, které bylo odevzdáno Marii Panně. Proto to není jen sladkou zbožností, že tehdy Maria Panna se stala skutečnou matkou všech. Kristus na kříži svou obětí, když pněl nejvýše nad celou zemí, stal se hlavou celého lidstva, které k němu volalo, plakalo, třeštilo, šilelo i stenalo. Maria obětuje znovu toto svoje dítě, tuto hlavu nového lidu, jež vychází z jeho oběti a proto se stala v tomto okamžiku matkou tohoto nového lidu vycházejícího z muk Kristových.

Jedna oběť, jedna láska.

Nezapomněla Maria na toto lidstvo, které prošlo jejím srdcem, jejími bolestmi. Odedávna bývá Maria Panna již v katakombách znázorňována jako Orans, jako ta, která se modlí, jako ta, která stále se modlí, která se přimlouvá za nás. Ta častá zjevení svaté Panny, která tak starostlivě volá ku pokání, která pláče, která volá k lidstvu, že již nemůže udržeti napřažené ruky Synovy, která jest zatěžkána chystanými tresty na lidstvo za všechen nevděk, rouhání a urážky jeho svaté Krvi, jeho svaté lásce, ukazují, že Maria nezapomíná. Lidstvo upomíná spíše na časné potřeby, na to, jak Maria zůstala matkou na svatbě v Káni Galilejské. Ale dnes, kdy hasne víra, kdy je svaté jméno Boží, jeho čest a jeho neděle šlapaná, dnes, kdy i děti se rouhají Bohu, je třeba si vzpomenouti na duchovní mateřství svaté Panny, té, o níž církev pěje ve svatém verši: Quae cunctas haereses sola interemisti.

Můžeme k ní volati, protože její ruce jsou plny moci a plny darů. Anděl ji nazývá Plnou milostí. Sv. Tomáš praví, že každému dostává se milostí podle jeho povolání, podle jeho úkolu. Když je Maria milostí plná, její úkol jest úkolem plnosti, jejím posláním jsou všichni lidé, jest celý svět. Tím

je kdo plnější, čím je blíže zdroje. Maria Panna je však nejbližší Kristu, protože jest jeho matkou a protože byla bez poskvrny hříchu počata a protože byla plná milosti. Právě proto obdržela tolik milostí, aby se mohla státí matkou Spasitelovou.

Tak stojí Maria nejvýše nad námi. Plnost na vrcholcích je Maria Panna. Proto se tato plnost rozlévá na celou církev. Milosti Panny Marie protékají celým mystickým Tělem Ježíše Krista, protože Maria Panna jest podle sv. Bernardina ze Sieny hrdlem mystického Těla — církve. Právem se podobá Panna Maria měsíci, jenž přijal světlo od slunce Syna Otce věčného. Sv. Albert vděčně dokládá: *Effluit ex ea gratia in omnes* (In Lucam c. I.). Podobně jsme jí světlem obdařeni jako měsícem, i když měsíc sám, ze sebe ničeho nemá.

Svítlí a zahřívá. Plná milosti a proto ve všech ctnostech pomáhá. Vždyť aby nás naučil svatosti, přišel Kristus na svět. Plná je a proto je ochotna nás uchrániti ve všech nebezpečích hříchu, vždyť proto obětovala Ona svého Syna.

Není opravdu bolesti, není potřeby církve, kde by Maria Panna nevolala dále ke svému Synu: Nemají vína! Nemají vína moudrosti, nemají vína lásky, nemají vína pravdy...

Církev starostlivě přistavuje nádoby vína pravdy, lásky a světla lidstvu. Myslíte, že nezáleží Marii Panně tak jako před 2.000 lety, zda se zjeví síla jejího Syna, zda se zjeví síla vína lásky jejího Syna?

Maria dále bdí nad nádobami své církve. Čím bolestnější a smutnější jsou časy pro církev, čím více se jí odcizují věřící, čím více je pronásledována, tím strašněji platí Mariina věčná slova k Synu Božímu a k církvi: Nemají vína!

Proti Tvým nepřítelům, proti nepřítelům lásky k Tobě připomínáme slova sv. Bonaventury: Duch

sv. přebývající v duších spravedlivých rozplaměňuje duše také k větší lásce vůči Nejsvětější Panně.

A připomínáme jim ještě slova ženy na kolenou před velikostí Tvou, jež prohlásila: Blahoslavený život, který Tebe nosil! Amen.

2. ZALOŽENÍ CÍRKVE

Takto se budete modlit: Přijď k nám království Tvé! Věky se napřemýšlely nad touto modlitbou. Shrnuje celé životní působení Kristovo, shrnuje celou jeho nauku, celé jeho utrpení. Neboť slíbil, že bude jeden ovčinec a jeden pastýř.

Všichni, kteří chtějí býti křesťany, anebo aspoň lidmi, jak se říká náboženskými a při tom nejsou ve svazku církve katolické, odmítají s hořkostí a trpkostí, mnohdy i s nevolí hlasitě reptající jako opovržlivou zásadu církve katolické, že ona jest společností Kristovou, že ona jest jeho královstvím. Koncil vatikánský prohlásil: „Věčný Pastýř a Vůdce našich duší, aby učinil trvalým dílo svého vykoupení, stanovil založiti církev, v níž by byli všichni zahmuti jako v domě Božím poutem jedné víry a lásky.“

Trojí je názor, kterým se musíme zabývat o tomto Kristově království. Všichni uznávají, že Kristus chtěl založiti království Boží, ale všichni odpůrci se v tom svorně shodují, že tímto královstvím Božím není prostě církev katolická.

Jest příliš zřejmé, že Kristus hlásal, kázal, připravoval a budoval to, co nazýval královstvím Božím nebo královstvím nebeským.

Nechtěl však Kristus pouze reformovati židovství? Což nezůstal vlastně židem, což neřekl, že ani jedno jota nebude odstraněno ze zákona, což nehrozil tomu, kdo by chtěl odstraniti ze zákona nejmenší předpis, že bude tak nejmenším v nebes-

kém království, což neprohlásil, že nepřišel zákona rušiti, nýbrž naplniti?

Reformovati židovské náboženství za doby Kristovy bylo prostě nemožné. Bylo nedostatečné, bylo jenom prvním krokem lidstva, bylo pouze prvním projevem Boha, který chtěl mluvit k lidstvu, který chtěl si lidstvo přitáhnouti k sobě a vybudovati si na světě v lidských srdcích svoje království. Proč tedy Kristus říká, že přišel naplniti zákon? Sv. Tomáš krásně na to odpovídá: „Kristus naplnil zákon obřadní tím, že roztrhl oponu chrámovou, to jest zeď, která byla mezi Bohem a lidmi, naplnil pro-roky, protože se na něm vyplnilo, co bylo předpo-věděno, naplnil soudní zákony tím, že je zmínil milosrdenstvím. Naplnil zákon tím, že k němu přidal rady, čímž jej zdokonalil.“

Není pravda, že by Kristus chtěl pouze zduchov-niti, odhmotniti náboženství židovské, že chtěl na věčné časy zrušiti náboženskou obec, která do-vedla v židovství zkresliti ducha náboženství. Kris-tus chtěl naplniti zákon, ale ne rušiti. Vyzvedl lás-ku, vyzvedl milosrdenství, pro které celý zákon byl dán, vyzvedl ducha náboženství a ducha zákona a postavil náboženské obřady, zákony a prostřed-ky na ono místo, které jim patřilo, totiž aby byly cestami k vyplnění hlavního zákona, to jest zákona lásky k Bohu a k bližnímu. Kristus přišel posvětit zákon, kterým žilo a pro které trpělo tolik spraved-livých židů, přišel, aby nesl tíhu zákona a tak sňal tuto tíhu s celého lidstva. Sám však nerušil nábo-ženské obce, protože vybízí k poslušenství před-stavených židovské obce, protože vybízí k přesné-mu plnění zákona, protože se mu sám podrobuje a tam, kde jej opravuje, opravuje jej jenom v tom smyslu, aby bylo lépe dosaženo úmyslu a účelu zákona, tedy nezrušil zákon, nýbrž ukázal cestu,

jenom jak jej lépe naplniti, poukázal na jeho vnitřní, vlastní smysl.

Jeden z nejmodernějších filosofů náboženských, Heiler, tvrdí rozhodně, že mezi církví a Kristem zeje propast, dnes snad již překlenutá, ale přece propast, že Kristus prostě nezaložil církev budoucích věků, že není vnitřní spojitosti mezi Ježíšem a světovou církví katolickou. Tvrdí, že pokatoličtění církve bylo provedeno až po smrti Kristově.

A souhlasně s tímto názorem uvádějí se dvě cesty řešící otázku založení církve. Jedni tvrdí, že církev opravdu nemá ničeho s Kristem společného, protože Kristus chtěl založiti církev pouze duchovní, vnitřní a druzí stavějí thesi tak zvané eschatologické myšlenky Kristovy, že totiž Kristus Pán přišel jenom hlásati již blízký konec světa, že přijde království nebeské a že proto nemohl založiti církev. Oba názory shodují se v tom, že církev katolická jest výtvorem pozdějších dob, nebo již také učedníků Ježíšových. Někteří jako by chtěli omlouvati myšlenku, že okolnosti a skutečný život byly silnější a že si prostě církev, konkrétní formu náboženství, vynutily proti snivému idealismu Kristovu. A na to můžeme hned odpověděti toto: Jest nám podivno, že učedníci, kteří všechno Kristu obětovali, kteří šli za ním, kteří jako štvanci a vydědenci trpěli hlad a pronásledování, kteří dali křesťanství všechno, co byli a měli, že ti, kteří s Kristem těsně byli spjati, že ti méně a nedokona-leji pochopili Krista než moudří kritikové náboženství... že mu méně rozuměli než Sabatier, Harnack a Heiler...

První je these o duchovním království. Kristus prý chtěl pouze způsobiti duchovní obrodu, duchovní společenství, bratrství v lásce Otce nebeského. Křesťané pak že přirozeně se scházeli, a to od scházení a z této jedné myšlenky, že se

docela vyvinula přirozeně jednota i vnější, čili církev.

Konservativní protestanti v tom se shodují s námi, že Kristus chtěl založiti nějakou společnost náboženskou, přesnou formu však této společnosti prý daly až pozdější doby.

Jaká je pravda historická? Odpovídáme souhlasně s dogmatem katolickým. Kristus chtěl založiti náboženskou společnost s prvky dokonalé lidské společnosti. Společnost je shromáždění více lidí za určitým cílem spějících, užívajících určitých, k cíli uzpůsobených prostředků.

Nejprve jest nezvratně jisto, že Kristus celý svůj život uchopil jako hlásání, budování a připravování království nebeského. Království nebeské bylo termínem známým v době Kristově. Pro židy to znamenalo pozemské, mesiášské království, kde se dostane Izraeli, který zůstal Jahvemu věrný, vlády nad celým světem. Kristus přichází a hlásá nebeské království, které Jan Křtitel již slibuje jako blízké. Musí nejprve bořiti nesprávné názory politického a národnostního mesiášství židovského. Království nebeské není s tohoto světa, netřeba na ně čekat, nýbrž již je v srdcích věřících. Království Boží je královstvím vlády Boží nad duší, plněním vůle Boží. Až sem všichni souhlasí, ale hned dokládají: „A vy, katolíci, proti tomuto duchovnímu království, kde se budou všichni k Bohu přibližovati přímo v duchu a v pravdě, vy jste postavili novou farizejskou ohradu, které by se mohlo říkati prostě nová synagoga.“

Tedy Kristus chtěl jenom vrátiti náboženství pokažené rabínskými spekulacemi a výpočty, chtěl jenom vykřiknouti, že jsme dětmi Otce nebeského a mezi sebou bratřími. Proč tedy, když mluví o svém království, proč užívá jakoby obměny slova — církev? Užíval slova kahal, což znamenalo

náboženskou, tedy dokonale i zevně organisovanou náboženskou obec.

Proti náboženské kahal židovské staví Kristus kahal svou a tak ji vybavuje, že se musí nutně jednati o církev viditelnou, organisovanou a spravovanou, čili že Kristus chtěl založiti náboženskou obec.

Království nebeské má býti domem, má býti královstvím, má býti polem. Všechna tato podobenství vybavují myšlenku organického útvaru, čili pevně stavěné společnosti.

Ve věkopamátném slově Petrovi řečeném, dnes ode všech za autentické uznaném, praví Petrovi, že on je hlavou a základem církve Kristovy, náboženské společnosti. Dává církvi autoritu, která je základem vnější společnosti. Káže poslouchati tuto autoritu; této autoritě svěruje přijímání nových členů, hlásání své pravdy a připouštění do království milosti. Jim dává právo nad milostí svou, protože nad obětí svou, která spojila nás všechny s Bohem.

Království nebeské má hospodáře, kteří pracují a jimž lidé nasévají koukole mezi pšenici. Království nebeské jest síť, ve které jsou ryby dobré i zlé. Tedy není království Boží jenom neviditelné království ani těch, kteří věří, ani těch, kteří jsou již předurčení a spaseni.

Tato společnost vyznávajících Krista a jeho pravdy se seskupila již po smrti Kristově. Vidíme je, jak tvoří náboženskou obec. Má představené, kteří rozhodují o náboženském životě obce, přijímají jáhny. Tato církev jest brzo přesně rozlišena od Synagogy i kultem. Neboť praví, že třeba více poslouchati Boha než lidí, čili nad autoritu židovské náboženské obce stavějí autoritu své náboženské společnosti, kterou nazývají přesně vůlí Boží.

Pavel zakládá církev. Ale jde již ve stopách těch apoštolů, kteří založili obec jerusalemskou a anti-ošskou. Rozeznává církev svou místní, ale nad ni staví církev obecnou. Nazývá tuto církev, která je mu shromážděním věřících, nazývá ji Tělem Kristovým, domem Božím a chrámem Božím, ve kterém přebývá Bůh. Když píše sv. Petr, ukazuje, že všichni přijali milost jeden pro druhého, tedy že všichni tvoří jedno (I. Petri IV. 10.). A sv. Jakub vybízí věřící, aby v nemoci zavolali si svoje starší. Tedy již se tu v začátcích shledáváme s pevně organisovanou společností.

Nejstarší pak svědectví starokřesťanské literatury Didaché modlí se: „Nechť je shromážděna církev tvá od končin země v království tvé..... Rozpomeň se, Pane, na církev svou, abys ji osvobodil ode všeho zlého a abys ji zdokonalil v lásce své. Shromáždi ji ode čtyř větrů posvěcenou v království své...”

Klement Římský autoritativně píše Korinským, že urovnává právě, což je příznačné pro náš důkaz, odboj proti duchovním. Což zase ukazuje na pevně organisovanou společnost. Polykarp mluví o církvi, která putuje ve Filipech... čili o obecné církvi, seskupené ve Filipech... Myšlenka založení viditelné církve se ukazuje zvláště u apoštolů druhého století, kteří jimi porážejí kacíře, že totiž nejsou Kristem, jako církev je, založení. A nešťastný Tertulián razí heslo: „Mater nostra, mater viventium.” Tato církev jest Tertuliánovi Kristem samým a poutnicí na zemi...

Poutnice na zemi. — Toto slovo připomíná druhý názor, že Kristus nechtěl a nemohl chtít založit církev, protože prý přišel jenom hlásati blízký konec světa a proto volal ku pokání, aby zachránil před koncem světa všechno, co se zachrániti dá, že tedy království Kristovo není vůbec královstvím,

má být uskutečněno na zemi, že jeho království jest království jenom budoucnosti.

Tento názor byl by správný, kdyby si Kristus představoval království nebeské, které najednou, bez přípravy, jako blesk sjede s nebe.

Avšak zcela jiné jest budoucí království Kristovo. Jisto je, že Kristovo království nekotví na zemi, ale přece neutíká se země. Nyní království nebeské není naplněné, není dokonalé. Jest teprve přípravou, jest poutí. Že Kristus nečekal eschatologické království nebeské, vidíme z toho, že své království představuje jako kvas, který zvolna přetvořuje těsto lidské společnosti, jest hořčičným zrnkem, které se pomalu rozrůstá. Království nebeské nepřijde jako blesk a jako zázrak — praví výslovně Kristus, nýbrž již je v nás, již je tu. V nás je a má být. Ale není dokonalé. Jeho zdokonalení a dovršení přijde. Bude to v den, až čas se zastaví, až bude jeho církev shromážděna ode čtyř úhlů. Nyní je království nebeské přípravou, bojem, trpí násilí, násilím si ho třeba dobývati, ale přijde den, kdy ti, kteří o ně pracovali, budou nasyceni, budou utišení, dojdou milosrdenství, kdy zkrátka přijde království jeho...

Kristus neudává den tohoto naplnění a tak se zdá, jako by myslel na den zítřejší. Pak by ovšem nebylo třeba církve. A přece jeho den přijde, až bude evangelium hlášáno všemu stvoření, jeho vyznavači budou v nenávisti všem lidem, povstane bratr proti bratru... To všechno předpokládá, že Kristus delší dobu určil vyplnění a naplnění svého království. A k tomu třeba dodati, že proroctví, jakým toto přislíbení bylo dáno, nesmí se bráti jako každé proroctví časově, nýbrž ideově. Tím chybovali apoštolové, že stále se tázali po době příchodu království nebeského v plné slávě. A Kristus jenom odkazuje: „Bděte a buďte připraveni!“

Toto mělo platiti všem dobám a proto to budí zdání, že Kristus myslel na dobu nejbližší. Proroci neznají zítří a pozítří. Všechno jest u nich v jedné linii. Proto také není u Krista a jeho proroctví odlišeno zítří a pozítří jeho království.

Tak směřuje celý život a celá budoucnost Kristovy církve do budoucna, k věčnosti. Víra naše jest klíčem budoucího zření, modlitby naše ústí v prosbě: „Přiď k nám království Tvé...“

Svátosti zprostředkují milost, která se jednou rozvine v plnost života Božího v nás. Křesťan žije již duchem ve věčnosti. Proto jest celá kultura katolické církve kulturou věčnosti a musí státi proti všemu snažení zaplniti a plně zaměstnati duši lidskou jenom časem, jenom kulturou, která nevidí dále, která nevidí věčnosti, která nevidí naplnění, která nevidí v životě a jeho darech jenom prostředky k dosažení cíle ve věčnosti.

Církev chce a musí chtíti všechno, co přijde do styku s ní, oplodniti a obohatiti paprskem a duchem věčnosti.

Církev není tu ještě dokonána, jest ještě poutnicí, není královstvím slávy, ale bude jím jednou. Toto je právě jejím úkolem — na zemi připraviti čistou, neposkvěnou, věčně mladou, dokonalou církev Kristovu, čili jeho naplněné království nebeské. Proto všechny modlitby naše cílí a ústí v této modlitbě: Přiď, Pane Ježíši, přiď!

3. CÍRKEV NA APOŠTOLECH

Všechnu pravdu přinesl Ježíš Kristus na zem, všechno spasení podal lidstvu. A tato jeho pravda a tato jeho milost spasení v jeho oběti byla odevzdána církvi. Kristus založil svou církev, aby podávala jeho lidem pravdu a aby zprostředkovala lidem spasení, jeho milost. Zprostředkování pak

této pravdy a těchto milostí svěřil lidem. Sv. Tomáš Aq. praví, že se v tom právě ukazuje velká láska Boží k lidem, že svěřuje, co by sám mohl udělati, lidem, aby i oni byli pověřeni jakousi spoluprací s plánem Božím a pak aby všeho i největších darů dostalo se lidem způsobem jim přístupným a přiměřeným, totiž skrze lidi.

Tak si také vyvolil Ježíš Kristus lidi, své apoštoly, aby jeho dílo dále budovali, aby jeho pravdu hlásali, aby jeho Krev a svaté Tělo a všechny milosti a nadpřirozené dary rozdávali.

Dlouho si vychovával Kristus svoje apoštoly. Jejich chování, jejich jednání, jejich nechápavost, jejich zbabělost ve chvíli zdánlivé katastrofy ukazuje, jak veliká byla síla milosti, kterou jim Kristus dal, kterou je pozvedl.

Srovnáme-li povahu apoštolů s úkolem, který jim Kristus svěřil, vidíme, že Kristus chtěl všechno dáti světu skrze svoje apoštoly, ale že zároveň na jejich původní slabosti chtěl světu ukázati, že všechny jejich úspěchy, že všechna jejich síla, jejich hrdinství pozdějších dob jsou z něho, že jsou vlastně jeho dílo. Ukázal tím také, že když on dal takovou sílu těm, kteří měli hlásati evangelium jeho, že dá podobnou sílu všem těm, kteří mají toto evangelium také naplniti a žíti.

Křesťanství jest nerozlučně spojeno s apoštoly.

Jim Kristus svěřoval tajemství království nebeského, jim vykládal podobenství, je si vychovával, je učinil svědky svého oslavení i svého ponížení. Je stále vychovával. Celou svou pravdu a celé svoje dílo již od začátku, když volil učedníky, spojil s apoštoly a proto jestliže Kristus založil církev svou, jest tato církev nejen Kristova, nýbrž také musí býti církví apoštolů. Je si Kristus vyvolil za svoje pokračovatele, je si vyvolil za svoje zá-

stupce. Poslyšme jenom, jak spojuje svoje dílo životní s apoštoly, abychom poznali, že jenom církev opravdu apoštolská je církví Kristovou. Je posílá učiti, jim praví: „Aj, já posílám vás“ — a dokládá: „Jako mne poslal Otec i já posílám vás“ — čili posláni apoštolů je posláním Kristovým. Posláni Kristovo bylo — shromáždití dítky Boží ode čtyř úhlů světa a proto též je i posláním apoštolů. Jejich slova budou slova Kristova: „Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.“ Jim svěruje vedle pravdy i svoje milosti, když jim dává klíče od odpuštění a milosrdenství, když jim svěruje Tělo a Krev svou, když jim svěruje milost Ducha sv.

Apoštolové pochopili takto svoje posláni a jejich život jest životem práce a námahy, starosti o rostoucí církev Boží. Dějiny pak prvotní církve jsou dějinami naprosté, vrchní, vedoucí a ve všem rozhodující autority apoštolské. Oni shromažďují kolem sebe věřící. Za apoštoly ve vězení se věřící modlí. Oni rozhodují o přijetí, oni trestají špatné členy, oni posílají nové kazatele, oni rozhodují o vlastnostech těch, kteří mají býti pomocníky apoštolů v jejich díle. Oni rozhodují o povinnostech a poměru nové náboženské obce k náboženské obci židovské. Pavel pak respektuje tuto moc, že ač sám byl povolán za apoštola, jde se představití Petrovi a pak, když jednou se mu dostává posláni, slavnostně prohlašuje, že nesmí, leč od Boha, býti souzen.

Tím jest potvrzeno slovo Kristovo: „Kdo vás slyší, mne slyší.“ Tím zdůrazňuje Kristus, že jenom ti, kteří jsou ve spojení s apoštoly, že jenom ti smějí napříště předstoupiti před duše ve jménu Kristově, že jenom takovými ústy mluví Kristus k věřícím. Proto Pavel v I. listě ke Korintským připomíná: „Tak se na nás každý dívej jako na slu-

žebníky Boží a přísluhovatele jeho tajemství..." Jejich autorita byla k tomu ještě dovršena zázraky a darem jazyků.

A tak jenom ta církev je Kristovou, kterou se ozývají slova apoštolská, jen ta je Kristovou, ve které dodnes vládne moc apoštolská.

Apoštolskost církve jest v nezměnitelnosti pravdy apoštolské a v pravoplatném předání moci duchovní nad ovečkami a nad beránky: „Pasiž ovce mé, pasiš beránky mé!“ — musí zazníti každému, kdo se chce přiblížiti k duším. Jenom ten, kdo jest s těmito slovy poslán, smí vésti duše a jenom on také dá záruku, že může uvést na dobré pastviny a ne na vyprahlá strniska.

Kristus slíbil apoštolům, že bude s nimi až do skonání světa. Apoštolové skonali a přece chce s nimi býti Kristus až do skonání světa! Musejí žiti jeho apoštolové! Chtěl Kristus, aby žili dále. A mohou žiti jenom v pravdě své a v duchu, který vedl církev. Proto jenom tam je Kristus, kde jest tato moc a pravda zděděná od těch, kterým byla přislíbena věčná přítomnost a věčná pomoc.

Jestliže Kristus mluví o jedné své církvi, jestliže mluví o své církvi a tuto svou církev celou předává apoštolům, musí tato církev býti apoštolská v tom především, v čem byla apoštoly utvořena, a to jest pravdou jejich a řízením jejich. Jinak by nebyla již církví Kristovou.

Staří protestanté uznávají potřebu apoštolské totožnosti, apoštolské pravdy. Neuznávají však potřeby apoštolského dědictví v moci. A moderní protestanté liberální ani církev ani apoštolů neuznávají. A přece obojí, pravdu i moc, svěřil Kristus svým apoštolům. Praxe od nejstarších dob ukazuje, že církev nepřipustila k hlásání a vedení duší jenom ty, kteří řádnou posloupností nastoupili po předchůdcích. Tato řádná posloupnost, toto trvání

na apoštolském prvku v církvi zaručuje církvi její nezměnitelnost, její stálost, to, oč se můžeme opřít. Namítnou mnozí, že církev prohlásila nová dogmata, jež nenalezneme v nauce apoštolské a namítne se, že se církev také vyvíjela, že se také vyvíjela i nauka církve a proto, že není nauky apoštolské, že tedy není nutností, aby bylo tak přísně dbáno apoštolské posloupnosti v pravdě a v moci. Odpovědí jest dvojí vývoj: heterogenní a homogenní. Heterogenní byl by vývoj od jedné pravdy ke druhé pravdě. Homogenní vývoj jest pouze rozloupnutí jádra, které se v pravdě jako ve skořepině skrývalo. Apoštolové předali svou moc a svoji pravdu, ne jako něco neživého a mrtvého. Víra, život víry, liturgie, zbožnost, milost působivá osvícením v duších, to všechno dále působí v pravdách a pravdami. Pravda neustrnula a pravda jest nesmírně bohatá. A proto jest možné, že to, co bylo dříve jenom implicitě, jenom včetně podáno, že se dnes podává zřejmě. A negativně — jenom církev katolická neslevila ničeho z pravd, jež obdržela od apoštolů do vínku. I za nejtěžších obětí a zkoušek zůstala věrna své apoštolské pravdě.

Nezměněná nauka kladně i záporně jest známkou, že katolická církev jest církví apoštolskou, neboť jenom ona podává neporušené jejich hlavní dědictví. A jenom ona také ostře bdí nad tím, aby jenom ti, kteří jí byli poslání, ti, kteří od ní dostali povolení k apoštolátu, kteří od ní obdrželi právo na duše, aby jenom ti jejím jménem, jménem apoštolů a Kristovým, vedli k Bohu.

Jenom ona nezměněně trvá na tom, aby všechna moc v církvi procházela nejvyšší autoritou, protože moc znamená autoritu a kde jest koordinace, musí býti též i subordinace, kde jest více autorit,

kde jest více mocí, jest nezbytné, aby všechna tato moc byla v jedné rukou soustředěna.

To jsou ruce nejvyšší hlavy, knížete apoštolů. Na něm jako na prvním apoštolu postavil Kristus svou církev a proto jenom ta církev jest apoštolská, která také buduje na tomto nejvyšším místě, na nejvyšším apoštolu, jež jest poddána jeho rozhodnutí ve věcech víry, která od něho dostává oprávnění a poslání.

Všechny ostatní náboženské skupiny povstaly tím, že se buď odštěpily od tohoto apoštolského dohledu nad pravdou, nebo od soustředění apoštolské moci v tom, který jest hlavou, který jest skálou církve.

A apoštolové odešli, ale jejich pravda a jejich duch žije stále v církvi. Víím, volá se i po jejich chudobě. Ale obraťme tuto výtku proti těm, kteří ji pronášejí! Jestliže toto opravdu cítíte jako nedostatek, sami podejte ruku, vezměte sami na sebe jeho apoštolské chudoby, apoštolské prostoty. Ukažte sami, jak třeba jíti chudě za chudým Kristem. Ale nevymizel tento duch z církve. Proti veškeré nádheře, kterou kdy církev za svého trvání byla měla, proti těm, kteří v ní hledali moc a náboženskou stránku zanedbávali, našlo se tisíce a tisíce těch, kteří všechno opustili, kteří všechno dali a jenom duším nesmrtelným se dali. Voláme k vám všem, kteří chcete, kteří toužíte, aby přišlo království Boží. Nespokojte se slovy, pojděte, odhodte také vy sami všechno a pojděte, obrodte svět jako apoštolové! Nesmí zahynouti duch apoštolský v církvi! Nesmí zahynouti a nezahyne. Tak jako církev se vrhala na všechny strany, všechny národy, kteří kdy táhli světem před jejím zrakem, tak ještě i dnes stále a dále posílá apoštoly. Nevymřel apoštolský duch, apoštolská láska a horlivost v církvi! Do nejvzdálenějších, do nejodpornějších,

do nejnebezpečnějších periferií světa jdou tito apoštolové! Misijní řády nemohou pojmouti dostatečně všechny ty, ve kterých hoří touha přejmouti z rukou apoštolů jejich svaté dědictví!

Ani my nepůjdeme lhostejně kolem apoštolskosti církve! Je-li apoštolskou, apoštolská musí býti srdce naše! Toto jest smyslem katolické akce — všechno učiniti, všechno dáti, všeho si všimnouti, aby se pravda Kristova, dědictví jeho a apoštolů dostalo k těm, ke kterým ještě nepřišlo, nebo jenom nedostatečně přišlo. I my poslechneme volání nejvyššího apoštola našeho, našeho nejvyššího biskupa, římského velekněze a učiníme všechno, co na nás jest v našem okolí, v našem povolání, aby se pravdy Kristovy dostalo v hojnosti a čistotě všem, kteří ji potřebují.

Apoštolát v církvi jest dědictvím Petrovým, Pavlovým i Janovým. Mohou se v něm proto uplatnit i bouřliváci, hořící, nezkrocení svatou žízni po svatém a po duších rázu Pavlova, mohou se v něm rozdati srdce plná lásky, jako sv. Jan, mohou působiti v něm lidé přímého srdce Petrova i přísných mravů Jakubových... Všechny povahy v tomto apoštolátě i dnes slouží, aby přišlo království jeho.

4. HIERARCHIE V CÍRKVI

Královským kněžstvím nazývá sv. Petr věřící. Kněžský charakter nese celá církev, protože do ní bylo uloženo věčné a svaté kněžství Kristovo. Církev má za úkol ovoce tohoto kněžství Kristova, jeho pravdu a jeho milosti dále podávati a zprostředkovati. Toto poslání dal Kristus apoštolům. Je učinil odpovědnými za to, zda se všem dostane spásitelné jeho pravdy, zda se všem dostane, kteří toho jsou hodni, Boží milosti a jeho darů. Jim svěřil také svoje Tělo a svou Krev a všechno ovoce

přehořké smrti. Jim také uložil, aby učili zachovávat všechno, cožkoliv jim přikázal. To jsme ukázali při důkaze, že církev katolická jest apoštolská. Řekli jsme, že jenom ta církev jest Kristova, která z rukou apoštolů přijala pravdu a vedení duší. Bylo to zcela podle vůle Kristovy, aby apoštolové odcházejíce, předali svou moc a svou pravdu dále. Chtěl, aby až do věků s námi byl, chtěl, aby jeho oběť byla na věky podávána, chtěl, aby jeho pravda byla nesena až na kraje světa. Proto bylo povinností apoštolů, aby toto poslání, které z rukou Kristových přijali, aby je dále podávali. Protože se jedná o společnost řádně zřízenou a protože se jedná o statky nejvyšší, je nemožno vydati na pospas lidské zvůli, nutně se uplatňuje vedení církve. Říkáme tomu hierarchické vedení církve.

Církev má jenom svatý, jenom nadpřirozený cíl. Nečekejme od ní nic jiného, než k čemu je založena. Nechtějme, aby dobývala svým členům hmotných výhod. Toto jest zase posláním někoho jiného, toto jest především a po výtce posláním státu, který o toto se má starati a ne se mísiti do věcí nadpřirozených. Obyčejně tato starost o věci kulturní, o duchovní hodnoty má býti maskou nemohoucnosti, nemožnosti starati se a zjednati statky hmotné, k nimž především světské rameno jest povoláno.

Je-li církev společností, a tou jest — musí míti vedení, musí míti hlavu. Toto vedení jest hierarchie, čili svatá vláda, čili spravování a rozdávání svatých hodnot v církvi a vedení těch, kteří toto rozdávání vykonávají.

Církev katolická rozhodně hájí stanovisko, že v tomto ohledu nejsou si všichni členové rovni, že jsou v církvi vedoucí a vedení. Tak definuje koncil Tridentský, tak také definuje Codex Juris Canonici. Z božského zařízení jest hierarchie složena z bis-

kupů, kněží, služebníků. Jim je svěřena pravda. Tělo Kristovo, milosti jeho a duše nesmrtelné, které mají býti těmito pravdami živeny, vedeny, vychovávány... Vždyť přece svěřil Kristus církvi, aby učila zachovávat všechno, cožkoliv on přikázal. Toto učení zahrnuje předkládání, připomínání, napomínání, dohlížení, trestání. Toto poslání rozhodně vyžaduje naprostou svobodu církve ve všem, co se týká náboženství a vedení věřících v otázkách duchovního a mravního života.

Církev nikdy nemůže a nesmí opustiti toto právo. Musí si je dobývat, musí se o ně hlásiti, ale nikdy je nikomu, ani všemohoucímu státu nemůže popustiti.

Protestanté, vyjma episkopaliány a anglikány, zavrhuji hierarchický prvek církve. Znají jenom kazatele a i ti jsou vlastně nedůsledností, protože když Duch sv. každého osvíti, kdo čte bibli, není třeba kazatelů, není třeba duchovních...

Kristus chtěl svou společnost organisovanou. Vychovával zvláštním způsobem apoštoly, jim dal pravdy, je poslal učit, jim svěřil, aby proměňovali jeho Tělo, aby to činili na jeho památku. Dal konečně této společnosti hlavu, chtěl sám, aby vrchní v církvi rozhodovali; kdo pak ani církve neposlechne — budiž tobě jako pohan a publikán. Je ustanovuje za své přímé zástupce...

A je to zcela přirozené! Bůh užívá ve svých darech a ve svém řízení vždy lidí jako prostředníků. Jest i to přiměřené lidem, kteří přes viditelné jdou k neviditelnému, kteří přes lidi jdou k Bohu.

Apoštolové od prvních začátků byli si vědomi, že jsou vybaveni Kristem touto zvláštní mocí nad Tělem Kristovým. Proto ustanovují své nástupce a zástupce, proto rozhodují, trestají, napomínají, učí z plnosti své autority. Pavel výslovně podotýká, že nikdo nemá práva jej souditi. Oni svolávají věřící,

oni předkládají pravdy, oni volí apoštoly, mluvící sami při tom o službě a o apoštolátě. Pavel výslovně prohlašuje, že není poslán od lidí, to jest od svého sboru, jako bývali voleni rabíni židovští, nýbrž že má svou novou autoritu, že totiž byl poslán samým Kristem. Petr napomíná: „Poslouchejte svých představených!“ Nejstarší zprávy z doby těsně poapoštolské ukazují, že nástupcové apoštolů přejali také jejich poslání hierarchické. Didaché tak jako sv. Pavel vypočítává podmínky pro biskupy a starší. Klement Římský vystupuje proti těm v Korintě, kteří se vzepřeli proti hierarchické myšlence. Píše jim: „Bratři! Jste hašteřiví a to v tom, co slouží ke spáse...“

Sv. mučedník Ignác píše o biskupech, že jsou služebníky Božími, od něho zvláště vyslaní. Podrobení se jejich autoritě jest mu něčím podobným jako podrobení se Kristovo nebeskému Otci. Tento princip hierarchický jest dle sv. Ignáce posvátným strážcem svaté duchovní jednoty. Kde se objeví biskup, tam budiž i lid, podobně jako tam, kde jest Kristus, jest katolická církev.

Od začátku křesťanství až po dnešní doby trvá nejenom myšlenka hierarchická, nýbrž i hierarchie sama, a sice hierarchie, která jest přesvědčena, že její zřízení jest od Krista. A nemůže nikdo najíti prvý okamžik, kdy by touto myšlenkou hierarchie byla porušena myšlenka Kristova.

Protestanté kladou obyčejně do druhého století po Kristu vznik hierarchie. Nemají ale onoho scházejícího článku mezi zřízením hierarchickým a nehierarchickým. Nenajdou také onoho článku, který by volnou církev Kristovu přetvořil v pevně hierarchicky organisovanou společnost.

Konečně nemáme vůbec dokumentu, že by se kdy křesťanská obec bouřila proti myšlence hierarchické a toto vzbouření by muselo nastati při

přeměně církevního zřízení. Když Klement Římský žádá v prvním století již po Kristu takovou poslušnost, která patřila apoštolům, museli by mu odpovéděti ti, kteří by o tom ničeho nevěděli, museli by mu odpovéděti odmítnutím jeho zásahu a přece čteme právě o opaku.

Mimo to domněnka protestantská jest strašným obviněním hierarchů prvých dob, kteří obětovali všechno, i život, kteří se museli skrývati, na něž byly ceny vypsány, kteří byli štváni po celé říši římské jako dravá a škodná zvěř. Tito jsou Otcové naši! Nesahejte svévolnou rukou na tyto posvátné postavy, které dovedly s takovou samozřejmostí umíratí za církve! Tak ji milovali, že krev svou a všechnu práci i lásku dali. Jak by mohli ublížiti své církvi, jak by bývali mohli ji znetvořiti? Jenom trochu psychologie, když počnete stavěti svoje historické hypotese!

Taková hypotese jest neslučitelná s krásným charakterem Klementa, Polykarpa, Ignáce z Antiochie!

Proč popírají protestanté hierarchické zřízení církve? Protože by tím padla jejich these o samospasitelnosti víry. Ale vždyť právě čisté hlásání této víry žádá vedení a řízení této pravdy!

A dále ještě proto, že prý odporuje myšlence o přímém styku duše s Bohem. Bůh neničí lidské přirozenosti. Když v řádě přirozeném dává nám své dary prostřednictvím všech ostatních lidí, když všechna povolání a zaměstnání k tomu jsou zařízena, abychom si vzájemně podávali dary Boží, dary nadpřirozené, kde je třeba takové opatrnosti, takové pozornosti a ryzosti, ty by se nacházely jenom tak náhodně...

Pravda Kristova jest věcí tak důležitou, že tu musí býti instituce, která by tuto pravdu rozdávala, která by organisovala rozdávání a hlásání této

pravdy. Kristus poslal apoštoly do celého světa. Musí býti někdo, kdo bdí nad tím, aby se opravdu také této pravdy celému světu dostalo. Musí tu někdo býti, komu by byli všichni hlasatelé pravdy odpovědni. Což nejsme denně svědky, že nejkrásnější myšlenky jsou zneužívány? Musí tu někdo býti, kdo varuje před bludy! Toto jest poslání hierarchické. Kristus složil svoji Krev a svoje milosti do lůna církve. Musí tu někdo býti, kdo by pořádal rozdělení této svaté Krve, protože věc tak posvátná nesmí býti vydána davu...

Musí tu býti autorita, která by vykládala pravdy v pochybnostech, která by varovala před bludy... Jenom této autoritě apoštolské svěřil Kristus toto svoje dědictví a proto jenom nástupci a dědici této autority smějí jménem Kristovým učit a působiti. A nejenom že smějí, nýbrž toto jest jejich povinností, a sice za každou cenu. Hierarchická autorita nesmí se dáti odstrašiti žádnými hrozbami ani překážkami. Biskup jest tak spojen se svou diecésí, že ji nesmí opustiti ani za pronásledování, že je povinen dáti všechno, i svoje zdraví, všechno své jmění, všechn svůj talent a i život svůj za stádce svoje, za ryzost jeho pravdy a za pravidelné a postačující přisluhování milostmi Kristovými. Toto jest velikost biskupů našich, že jsou zasnoubeni se svou diecésí, která má celý jejich život, která má právo na ně celé.

Hierarchie církevní musí toto svoje právo uplatňovati proti všem. Žádná moc na světě nesmí jí ústa zavřít, nikdo jí nesmí zakázati a kdyby jí chtěl zakazovati kázati, nebo kázati jinak, musí více poslouchati Boha, nežli lidí. Protože světská moc smí jenom podepřít církevní paže a udělat kolikrát lépe, když jí příliš podepíratí nebude, ale jen toto, nic více. Naopak ale jest povinností světské moci zajistiti církvi všechna práva, aby mohla

nerušeně, dobře a účelně svoje práva vykonávati, aby mohla svoje poslání k duším prováděti. Toto jest smysl hierarchie, přivést duše k Bohu, chrániti je, osvětlovati, vyváděti na pastvy... Jenom ona může poslati, učit a jenom ten smí učit písmem, či slovem, koho ona pošle. Kdo chce přijíti k duším, musí přijíti dveřmi církve a ne oknem. Kdo vlézá oknem, pokoutně, proti církvi, bez strážců dveří církve, jest vlk, zloděj a lupič duší.

Proto je katolík vděčný svým biskupům, proto je vděčný vykonavatelům jejich moci — kněžím. Jest vděčný biskupům za vedení, za řízení a ochranu evangelia, jest vděčen kněžím za přisluhování milostí, svátostmi a lámáním chleba.

Katolík ví, že jeho biskup a kněz jest pro něho Kristem, jest pro něho cestou. Ví, že kdo se hierarchie církevní dotýká, samého životního nervu církevního se dotýká. Ne kritika, ne potupa, ne odsuzování, nýbrž poslušnost, pomoc modlitbou a láskou podepře a pozvedne někdy snad klesající, unavené paže těch, které postavil Pán na Sionu.

5. NEOMYLNOST V CÍRKVI

Já jsem cesta, pravda a život — prohlásil Ježíš Kristus a svoji pravdu učinil cestou a životem pro ty, které svolal v jedno nebeské, Boží království.

Jest pravdou. Jediný ze všech lidí mohl se odvážiti tohoto slova a celou svou pravdu a celý svůj život učinil cestou v církvi své. Chtěl přivést dítky Boží domů. Církev má stále ukazovati tuto cestu, má stále poskytovat pravdu, které On učil, má stále občerstvovati lidskou mysl jeho zdrojem. Kristus ale odešel a církev jeho jest nyní v rukou lidí. Celé peklo se postavilo proti pravdě Kristově, stále, dnes jako večer a až do posledního dne světa stále se bude stavět proti ní ten, který je du-

chem lži, který neumí nic jiného, než lháti, protože celá jeho vzpoura byla strašnou lží, do které se tak vžil, že se postavil se svou odvozenou velikostí proti původci své krásy a své vznešenosti, neustále obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltil a lidé vždy, od Adama již a od Evy, více věřili hadu nežli Bohu, vždycky raději a lépe věří jemu, duchu temnoty, než Bohu.

Jakou máme proto jistotu, že to, co dnes přijímáme jako pravdu Kristovu, jako dědictví jeho, jako cestu jeho, že jest to opravdu posvátná pravda Kristova, ona nezměnná, neporušená!

Koncil vatikánský spouští záchrannou kotvu v nešťastné době kritiky a duchovní rozleptanosti, pochybovačnosti a subjektivismu, prohlašuje slavnostně: Zjevená pravda nebyla předložena jako filosofie, která by měla býti lidským duchem zdokonalena, nýbrž byla dána církvi jako božský odkaz nevěstě Kristově, aby ji věrně opatrovala a neomylně vykládala.

Nuže, zde jest pilíř, o který se můžeme opřít ve stavbě, zde jest maják, který nás zachrání, když nevíme, kam obrátiti v úskalí, kterým stále proplováme, lodičku svého ducha.

Prohlašujeme slavnostně: Obecná církev nemůže se mýlit, obecná církev musí správně podávati učení Kristovo v otázkách, týkajících se Kristova poslání, čili v otázkách víry a mravů.

Nesprávné jsou názory na neomylnost. V čem spočívá neomylnost obecné církve? Protestanté připouštějí, že pouze neviditelná církev svatých předurčených se nemůže mýlit. Neomylnost viditelné církve považují za nesnesitelné jho, které je zcela proti duchu Kristovy evangelické svobody.

Proto si ujasněme, co to jest neomylnost církve obecné!

Neomylnost církve obecné znamená, že se nejen nemýlí, nýbrž ani absolutně mýlit nemůže v tom, co jest jejím posláním, co jest jejím smyslem, aby totiž byla cestou k Bohu, aby byla uchovatelkou, předavatelkou a vykladačkou pravdy Kristovy. Jest to dar čistě nadpřirozený. Zázračný! Bůh tak vede svým světlem a svou prozřetelností církev, že sama nikdy nemůže celá odpadnouti od pravdy. Jednotlivci mohou se od pravdy vzdáliti, ale nikdy ne celá církev. Bůh chrání si zázračně církev svou od omylu a pozitivně ji vede ke správnému chápání a přijímání a vykládání své pravdy.

Ale nedatuje se tato neomylnost církve teprve právě od koncilu Vatikánského, kde byla prohlášena neomylnost vlastně papežova?

Proti tomu můžeme prohlásiti a také dokázati, že Kristus chtěl míti svou církev neomylnou a že ji také jako neomylnou nejenom založil, nýbrž také založiti musel.

Kristus chtěl založiti neomylnou svou církev, když ustanovuje Petra hlavou církve, tehdy již připomíná všechen boj, který zvedne peklo proti jeho pravdě a proto také proti církvi, která tuto pravdu bude míti svěřenu. Práví: „Brány pekelné ji nepřemohou.“ Nepřemožitelná je naše církev katolická... V čem by ji mělo peklo přemoci? Přemáháme nepřitele a protivníka v tom, v čem je nám protivníkem. Dábel pak je lhářem od začátku. Lží zvítězil nad prvním člověkem a Kristus nenazývá ho nadarmo knížetem temnoty.

Hlavním darem Kristovým jest pravda jeho a milost jeho. Není pak milosti bez pravdy, protože věrou se přivtělujeme Kristu, protože kdo nevěří, již je ztracen a kdo věří v Krista, ten má život, ten má také milost Kristovu... Proto když slibuje Kristus, že nepřemohou církev pekelné brány, sli-

buje, že sice na ni bude útočiti peklo, aby ji oloupilo o pravdu, ale že jeho církev bude dobře ochráněna. Neboť jí slibuje Ducha utěšitele, Ducha pravdy... ježž svět nemůže přijmouti, protože ho nevidí ani nezná. Vy ho však poznáte, protože u vás zůstane a ve vás bude... Ducha utěšitele slibuje Kristus, ježž přímo nazývá Duchem pravdy, který naučí apoštoly všemu, cožkoliv Kristus učil. To znamená, že Duch pravdy sám na věky bude s církví a bude bdíti nad tím, co Kristus složil v církvi. Proto rozesílá apoštoly s tímto ujištěním... Jdouce do celého světa, křtíce... a učíce je zachovávatí všechno, cožkoliv jsem přikázal vám — a hned, aby rozptýlil všechny pochybnosti, které kdy v budoucnosti se objeví proti tomuto učení nástupců apoštolských, slibuje, že bude až do skonání světa se svou církví právě v tomto učení zachovávatí všechno, cožkoliv On sám přikázal.

Tedy jestliže Kristus neužil tohoto slova — neomylnost — věcně, tak jasně ji vyjádřil, že jen duchové povrchní nebo naivní tuto neomylnost v příslibení Kristově nevidí.

Sv. Pavel opírá se stále ve svých epištolách o tuto neomylnost církve Boží. Církev jest mu mystickým Tělem Kristovým, jehož hlavou je Kristus. Jak by mohlo tělo se mýlit a blouditi, když Kristus zůstává jeho hlavou? A Pavel proto v důvěře nazývá církev *Columna et firmamentum veritatis* (I. Tim. III. 13).

Svatí Otcové, nejbližší době apoštolské, takto shrnují tuto neomylnost: Katolická víra jest prostě pravdivá a jistá. Jest jediným lékem proti všem bludům. Kdo od církve odpadá, od pravdy prostě odpadá. Neboť církev má přispění Krista a Ducha sv., Kristus — hlava svou církev osvěcuje. Církev nemůže zblouditi a její nauka jest zjevená.

Mučedník Ignác z Antiochie doporučuje: Nauka církve jest neporušenou naukou Kristovou. Ob id Dominus in capite suo accepit unguentum, ut Ecclesiae inspiraret incorruptionem. Ne tetro odore doctrinae principis hujus saeculi. (Eph. III. 16.).

Ireneus: Bůh postavil v církvi své... působení Ducha sv., jehož nejsou účastni ti, kteří neběží k církvi.. Ubi enim Ecclesia, ibi est Spiritus Dei.. Spiritus autem Veritas... A vyžaduje poslušnost biskupů a starších, protože tito přijali „Charisma veritatis certum“ (Adv. haere. IV. 26.).

Tertulián ironisuje gnostiky: Tedy všichni bloudili — na nižádnou církev neshlédl Duch sv., aby v pravdě ji vedl, jsa k tomu od Krista poslán, vyprošen.. zanedbal Hospodář Boží svůj úkol, když dopustil, aby církve jinak smýšlely a věřily, než sám kázal svými apoštoly (De Praescr. III.).

Nutnost neomylnosti.

Církev potřebuje této neomylnosti. Její účel sám toho vyžaduje. Církev má být královstvím Kristovým a toto království jest královstvím pravdy. Kristus chce per fidem habitare in cordibus nostris, jak praví sv. Pavel. Brány pekelné nesmějí přemoci církev! Kdyby mohla se mýlit, nebyla by nepřemohitelná, kdyby se mýlila v tom, proč je založena, přemohly by ji pekelné brány. Církev má posvětit lidstvo. Ale pouze veritas liberabit vos. Jenom pravda může posvětit! Církev by nemohla posvěcovati, kdyby neměla pravdu.

Tato neomylnost se týká totiž právě věcí víry a mravů, víry a života podle víry. Byla založena proto církev, aby opatrovala svaté dědictví Kristovo, který přišel, aby jeho děti měly život a světlo, pravdu. Já jsem k tomu přišel na svět, abych vydal svědectví pravdy! Oheň jsem vpustil na svět a co chci jiného, než aby hořel! Já jsem Pravda!

Kdo mne následuje, nechodí ve tmách! Já jsem přišel, aby život měli a aby jej v hojnosti měli!

Proto o to, co se týká života Božího v nás, co se týká této pravdy jako cesty a světla tohoto života — musel se Kristus postarat, o zachovávání své pravdy. Jinak nebyl by moudrým hospodářem, jinak nebyl by opatrným rozsevačem...

Velkou útěchou, silou a jistotou jest tato neomylnost církve.

Neomylnost církve obecné jest zázračným darem. Je účastí totiž na neomylnosti Boží. Cítíme takřka svatou přítomnost Boží v církvi a v jejím životě, v jejích zápasech a v jejím působení. Cítíme se sami tak blízko Boha. Měli bychom mu býti vděční, že se tak otcovsky stará o nás — největší poklad a klenot.

Víme, že aspoň sem nemůže lidská omezenost a hloupost. Neomylnost církve jest poslední záchranou lidského rozumu v dnešní záplavě hlouposti, kdy myslí za nás noviny, kdy za nás myslí hesla, kdy vlastně na hluboké pravdy, na smysl života a světa nikdo vážně nemyslí. Církev jest posledním útočištěm v době, kdy se dusíme upocennými, udýchanými frázemi té sfingy s oslí hlavou, jak nazval Léon Bloy veřejné mínění.

O všem je možná disputace, nic nestojí pevně. Všechno je odplavováno subjektivismem, relativismem. A v této záplavě jest jedna pravda, o které se nedá disputovati, která nepřipustí disputace, která stojí pevně a která vyžaduje absolutně víry, která volá k poletujícímu ptáku lidské nestálosti, která se vlastně bojí přímé pravdy: Friss, Vöglein, oder stirb! Jez anebo zemři! Neomylnost církve jest spočinutí v tomto moři rozbouřeném v Tom, který řekl: „Pokoj svůj dávám vám! Ne jako svět dává, já dávám vám!“

Pokoj pravdy! Pravda nás osvobodí a proto je

církev velkou osvoboditelkou, neboť stojí věčně pevně v tom, co se nás týká nejžhavěji, protože dává jistá pravidla právě tam, kde jsme nejslabší a nejzranitelnější. Ne, církev není poutem ani ohlávkou svou neomylností! Právě pro tuto její jistotu, pro jistotu víry možno klidně se ponořit do této pravdy a promýšleti a prožívat ji. Svati Otcové vystavěli své velebné domy lidské myšlenky právě opření o pevnou základnu církevní neomylné pravdy! Opření o pravdu církve rozletěli se svati tak závratně vysoko. Proto se mohli tak klidně oddati náručí Božímu, proto mohli tak klidně čísti v srdci Božím, v jeho sladké lásce, že církev za ně kotvy vyhodila, že církev za ně základy postavila a za ně svou celou bytostí ručila.

Spolehněme se i my na tuto církev, na tuto nevěstu Kristovu, na toto svaté Tělo Kristovo! Kristus neumírá a jeho svaté mystické Tělo také nemůže umřít. Věčně bude živa, protože má pravdu, která je živou.

6. PAPEŽSTVÍ

Nesmírné těleso církve katolické vyžaduje nutně, aby byla rozdělena moc, řídící církev. Obecnost církve, která má mluvit ke všem dobám a ke všem národům všech povah a všech požadavků, potřebuje tisíce těch, kteří by lámali chléb pravdy, kteří by přisluhovali svátostmi a milostmi, uloženými v církvi. A jak bylo již řečeno, kde je moc rozdělena a kde tato moc má směřovati k jednomu cíli, musí se tato moc slíti a soustřediti v jedné ruce, v jedné autoritě, aby opravdu také k tomuto jedinému cíli vedla. A tuto moc, neboli autoritu o všechno se starající, všechny potřeby zahrnující a všechnu pravdu účelně rozdávající a

její rozdávání kontrolující — nazýváme papežstvím, nebo také primátem římského biskupa.

Nazýváme římského biskupa papežem a to jest příznačné, protože papež znamená „papa“, tedy otec a tak jeho primát není primátem jeho libovůle a tyranie, nýbrž primátem apoštolské horlivosti a snahy. To je opravdu papež římský — servus servorum Dei, že totiž může a musí nejvíce milovati, nejvíce se starati, největší část odpovědnosti v církvi Boží nésti.

Jakým způsobem došlo k nenávidění moci papežské? Tím, že nebylo dosti nadpřirozeně chápáno, jakou vlastně tato moc je. Knížata světa, ti ať vládnou nad poddanými svými — praví Kristus — u vás však, kdo chce býti větším z vás, ať se poníží a stane se sluhou všech.

Snad nechápali všichni papežové svůj úkol, protože lidé si často příliš lidsky osvojili tuto nejsvětější moc a pak ještě za to církev kaceřovali. Ale přece celá moc papežské autority jest duchovní. Kristus nepřinesl pozemského království, sám prohlásil, že jeho království není s tohoto světa a proto nejvyšší moc nejvyšší hlavy jest a musí především býti tak duchovní, jak duchovní jest smysl a založení církve. Není pravdy více napadané protivníky jako tato pravda, že Kristus svěřil církev svou Petrovi a jeho nástupcům. Vytýkají naprostou vymyšlenost celé této moci. Všimněme si Písma a všimněme si dějin, abychom viděli, jak a kdy byla lidem svěřena, jakou se kdy lidé vykazovali. Čteme-li pozorně Písmo, nejprve nás překvapí, že ze všech apoštolů nejčastěji se objevuje jméno Petrovo. Petr jest jmenován v Písmu 190krát, kdežto ostatní jen zřídka. Pak jest ještě často uváděn sv. Jan, o kterém jest zmínka 27krát. Petr jest mluvčím apoštolů v celé řadě případů. Na něho obrací se Kristus a on také se obrací jménem ostat-

ních, snad i s jejich vybídnutím, ke Kristu o výklad, o potvrzení, o rozhodnutí. Petr jest předmětem zvláštní výchovy Páně. K němu se obrací Pán vždycky, chce-li něco učedníkům zdůrazniti. Jeho také prvého povolává. Jemu slibuje, že bude nyní lidi lovit, jemu také mění jméno a nazývá jej při povolání symbolicky — skalou.

Jsou pak tři hlavní důkazy zvláštního povolání Petrova. Ve chvíli po slavném prohlášení Petrově Krista za Syna Božího dává zase Kristus prohlášení své. Jest přímo zřejmým úmyslem postavití proti sobě nejvyšší prohlášení Petrovo vůči Kristu nejvyšším vyznamenáním a povýšením Petrovi: „Ty jsi Petr.“ Skála byla palestinským obyvatelům nejpevnějším útočištěm. Kristus sám přirovnává pevný dům, jakým jest jeho království nebeské, domu postavenému na skále. A tuto skálu nepřemohou ani pekelné brány. Skála, znamení nejvyšší pevnosti stvořené, a pekelné brány nejvyšší vyjádření nejvyšších útoků. Nepřemohou pekelné brány církev, ale nepřemohou také skály. A proto nepřemohou církev, protože stojí na skále. Toto jest všechno tak logické. A od tohoto království nebeského, které nejenom že je na Petrovi postavené, ještě se dostává Petrovi klíčů. Židé rozuměli dobře, co znamená klíč v duchovním smyslu. Kdo měl klíče, měl celý dům, byl pánem; i rabíni užívali tohoto obrazu klíčů jako znamení duchovní moci otvírající a zavírající, prikazující a zakazující.

A druhý text: „Petře, satan žádal si vás tříbiti... ale já prosil jsem Otce, aby nezhynula víra tvá a ty někdy, obrátě se, potvrzuj bratří svých.“ Tento text pak jest vysvětlen a potvrzen prohlášením Petrovi daným: „Pasiž ovce mé, pasiš beránky mé!“ I zde se rozumí, co tato paralela beránek a ovcí znamená, že celé stádce, jak poddané, tak také vedoucí má Petr sám řídit. Vždyť je na něm

jako na skále budována církev. Jest skalou, tedy nejdůležitějším, protože nejpevnějším základem celé budovy.

To jsou texty naše. Všichni protestanté všech věků lámali si zuby nad těmito texty. Snažili se všechno dokázat, že tyto texty jsou podvržené. A dnes kritika textová musela kapitulovati na celé čáře před jistotou a zaručeností těchto textů. Všechny nejstarší, nám známé rukopisy evangelií mají tato místa. I Tationovo Diatessaron, jedna z nejstarších harmonií evangelií z druhého století po Kristu, má, když ne doslova, tedy aspoň volně, přísné a znatelné vyjádření tohoto textu ve smyslu primátu Petrova.

Máme svědectví sv. Klementa z prvního století a z téže doby sv. Ignáce a konečně z první poloviny století druhého svědectví Papiasovo. Kolem roku 200 jest primát Petrův nesčíslněkrát již připomínán. Že není více, nebylo přece třeba v začátcích zdůrazňovati to, co bylo samozřejmé, až při vzrůstu kacířů, proti kterým musila církev vystupovati, zdůrazňovala také své právo a svoji povinnost vystoupiti jménem primátu Petrova.

Druhým však bodem našeho kázání jest ukázati, že toto Petrovo první místo bylo svěřeno i jeho nástupcům.

Není to věcí tak těžkou, jestliže Kristus postavil církev svou na Petrovi a prohlásil, že ji brány pekelné nepřemohou, není jinak ani možné, než že tato moc musela býti někomu sdělena, že všechna příslibení Petrovi daná musela býti někde složena. Nemůže zaniknouti cíl církve a proto také nemůže zaniknouti tato ochranná autorita — hráz církve, jíž je soustředění veškerých starostí o evangelium, o jeho hlásání, chránění, do jedné rukou. A od nepaměti, od prvních dob křesťanských stále a vždy vystupuje římský biskup jako přímý ná-

stupce Petrův a jako dědic jeho moci, ale též jeho obětí, jeho starostí, námah, útrap. Nástupce jeho moci a nástupce jeho úřadu učitelského, královského a pastýřského. Dnes není pochybnosti, že sv. Petr byl skutečně nejenom v Římě, ale také byl biskupem římským. Petr přímo ve své epištole zmiňuje se obci, která je ve velkém Babyloně, čímž se rozumí Řím, jak ukazuje nejstarší svědectví Paiasovo a Klementa Alex. Klement Římský v I. století výslovně tento pobyt a biskupství jeho uvádí v listu ke Korintským. Sv. Ignác, když píše k Římanům, píše jim, že jim nenařizuje tak, jako jim nařizoval Petr a Pavel. Sv. Irenej uvádí svědectví Asie i Gallie. Afriku reprezentuje svým svědectvím Tertulián. Hrob sv. Petra byl vždy středem velké pozornosti křesťanů. V posledních letech odkryli tento hrob v katakombách sv. Šebestiána a sám jsem klečel před spoustou nápisů vrytých do omítky: Sancte Patre, Ste Petre, apostole Christi... Několik set nápisů na tomto hrobě ukazuje, jak velký význam přikládali staří křesťané tomuto hrobu, protože hrobu prvního apoštola...

Z rukou Petrových obdržel nástupce jeho úřad a zároveň i autoritu. V jeho době nebylo to nic vábivého, protože to znamenalo smrt mučednickou. Když se dnes žehrá na římského biskupa, třeba i to uvážit, že jestliže nesl břímě dne i horka, že si jistě neusurpoval tuto moc, protože, lidsky řečeno, nebylo oč státi. Tedy jestliže v takové době rozvoje, v době, kdy teprve církev rostla, kdy se vlastně skládala z chudých a ponížených, že státi se pastýřem jejich s nebezpečenstvím života, býti stále štvancem, stále býti v obavách života, že jenom božský motiv, jenom božský důvod mohl římského biskupa k tomu vésti, aby přijal z rukou Petrových toto břemeno a že máme svědectví dob nejstarších, že všechny obce církevní uznávaly

římského biskupa za nástupce Petrova a za dědice jeho moci a jeho autority. Klement Římský, již tolikrát jmenovaný, jest jasným důkazem pro autoritu římského biskupa, když autoritativně rozhoduje proti vzpouře v obci korintské. Kdyby neměl autoritu, jak by se k tomu mohl odvážiti a jak by ho bylo také poslechnuto? Klement neprosí, nýbrž nařizuje, hrozí tresty... a očekává prostě poslušnost od těch, kterým píše.

Slavné jest druhé svědectví z I. století, svědectví sv. Ignáce z Antiochie. Antiochie byla riválem obce římské, protože i ona byla založena Petrem. Nazývá obec římskou *ecclesia capitalis, quae praesidet in loco regioni romanorum... et universo coetui praesidens, patris nomine insignita...*

Pastor Hermas na otázku mající řešiti nějaký problém odkazuje, aby se tázající obrátil na Klementa jako autoritu... a ten že již mittet in exteriores civitates. Ignác ještě dodává, že jeho církev v Syrii *per ecclesias romanam gubernatur*. Polykarp, vrstevník Ignácův, rovněž potvrzuje primát Petrův, když přichází zvláště do Říma, aby vyřídil s papežem Anicetem otázku velikonoční.

Slavné jest svědectví sv. Irenea ze III. století: *Ad hanc ecclesiam propter potentio rem principali tatem necesse est omnem ecclesiam convenire*, v níž byla zachovávána tradice apoštolské víry. Která církev chce si totiž zachovati neporušenou víru, musí se přimknouti k římské církvi. Cyprián prohlašuje, že církev je na Petrovi vybudována. Vytýká kacírům, že se odvažují i připlouvat k Petrově stolci i k hlavní církvi, z níž veškerá kněžská jednota povstala. Rovněž to, že si chtějí osobovati primát, výslovně praví primát církve římské, a Cyprián byl biskup z Karthaga. A přece Cyprián vedl dlouholetý a trochu nechutný spor proti papeži Štěpánovi, jemuž na konec přece ustoupil, aby ne-

byl z církve vyloučen. Tím silnější je toto svědectví, že Cyprián zdůrazňuje i práva ostatních apoštolů a biskupů. Ponecháváme úplně stranou důkazy po koncilu Nicejském, kde již papežští legáti zasedali a vedli celý koncil. Jenom to zdůrazňujeme, že jestliže nikdo neprotestoval, že i to je důkazem pro vydržené právo, i to je důkazem pro uznané právo.

Jakou moc obsahuje tento primát? Nejedná se o moc zotročovati duše, jak jsem již řekl, nýbrž o moc moci sloužiti všem, moci míti odpovědnost za všechny. Tak chápali primát papežové ve své velké většině. Prvý popírá důrazně primát Hus s Wiklefem, kteří prohlašují, že Petr není, ani nebyl náměstkem Kristovým. Febroniáni a Gallikáni přiznávají papeži jenom čestný primát *primus inter pares*.

Ale Kristus dal více Petrovi a Petr také dal více skrze Krista svému nástupci. Má míti vládu nad dušemi a nad pastýři. To znamená, že jemu přísluší především učiti. Papež musí stále a stále sledovati dobu a její potřeby, musí stále upozorňovati a varovati. Je to úkol kolikrát nesmírně nevděčný, když nechťejí slyšeti jeho varovného hlasu, který varuje kolikráte s napětím posledních sil v hodině poslední. Jak jinak mohlo býti s katolíky a celým lidstvem, kdyby byli na příklad poslechli velkého papeže sociálního Lva XIII., jak mohlo býti jinak, kdyby byli poslechli volání — zpět ke Kristu — Pia X.

Papež musí státi na své hlásce na stráž proti všem bludům. On vidí z daleka se blížiti vlka ke stádcu Kristovu a varuje, když ještě nikdo nemyslí na nebezpečí a všichni se mu třeba smějí.

Jeho primát spočívá v tom, že rozděluje moc nad dušemi, že určuje úkoly, že dává direktivy, že volá nové nástupce apoštolů a i je řídí a jim uka-

zuje cesty k duším. Kristus svěřil církev do rukou lidí a proto musí býti nad ním moc jeho, autorita jeho, protože lidé nekázní a nesrovnalostí zaprodali a zradili nejkrásnější a nejsvětější myšlenky.

Primát Petrův může toto konati, protože bylo slíbeno jemu, že brány pekelné církev nepřemohou. A tak jako je církev neomylná, tak je také neomylný ten, který tuto církev vede, ovšem jenom v tom, co se týká víry a mravů, a když opravdu slavnostně mluví jako nejvyšší učitel a pastýř celého svěřeného křesťanského lidu. A musí býti neomylný, aby se mohli věřící ve svých pochybnostech aspoň o jeden bod lidsky přípustný a lidsky slyšitelný opřít. Je pravda, že církev sama je také neomylná, ale přicházejí otázky vyslovené, na které je také třeba slovem odpovědět. Je třeba čas od času prohlášení, zda to či ono jest výrokem vskutku Kristem proneseným. Tedy nejedná se o nové pravdy, nýbrž jenom o prohlášení toho, co již jest v pokladu církve sv.

Takové jest papežství! Bylo by třeba několik přednášek na toto thema. Musíme jenom naznačiti, co bychom tak rádi ze široka a důkladně rozvedli. Učiníme tak postupně.

Jenom na jedno upozornujeme. Když se mluví o papežství, nehleďte jenom na těch několik lidí, kteří jako lidé, jako světští, zdůrazňují, lidé, obsadili papežský stolec. Hleďte na ty, kteří duchovně a jako duchovní stolec papežský v dobách nejbouřlivějších vedli, kteří dny a noci mysli na svoje stádo a nesmiřitelný hněv mocných proti sobě zvedli.

Zaleťte v duchu do Říma! Stařec sedmdesátiletý, který nebude a nesmí míti chvilku pokoje. Všechny vzdechy celé církve, všechny potřeby křesťanů, všechna bída duchovní i mravní i hmotná doléhá na jeho srdce. On musí ze všeho klásti po-

čet, on má celý svět na starosti, protože do celého světa musí jíti jeho slovo a starost. Jeho primát jest primátem věru oběti. A proto splaťme mu lásku jeho nesmírnou, nezištnou, lidsky nepochopitelnou věrnost a lásku k nám všem.

7. MYSTICKÉ TĚLO KRISTOVO

Unum corpus multi sumus... My mnozí jedno tělo jsme... praví sv. Pavel a na jiném místě v epištole ke Korintským ukazuje, jaké jest toto tělo, jímž my všichni jsme, že jest to Tělo Kristovo.

Tak jako jsme byli všichni zahrnuti hříchem Adamovým, protože on nesl podstatu našeho bytí, podobně nás všechny zahrnul Kristus, protože za nás za všechny zaplatil. Celé lidstvo objal ve svých rozpjatých pažích, proto je tak široce rozepjal a proto je dal si přibíti na kříž, aby se do něho celé lidstvo vešlo a aby lidé, vidouce přibité paže, otevřené všem, viděli, že Kristus opravdu na věky přibil lásku svou ke své věrnosti a že ji na věky nezruší. Všechny nás ve svém náručí a ve svém utrpení přivedl k Otci. Učinil z nás zase dítky Boží. On sám řekl, že přišel proto, aby ty, kteří byli daleko, přivedl blízko, aby je přivedl k Otci. Takto se budete modlit: „Otče náš, přijď k nám království Tvé!“

A království jeho a Otce jest právě toto království jeho lásky, lásky Otce nebeského a proto i lásky mezi námi. Ne nadarmo tolik zdůrazňoval v židovské praxi zapomenuté přikázání o lásce k bližnímu, které jest těsně spojeno s přikázáním lásky k Bohu, ne nadarmo také zdůrazňoval tento zákon o lásce příkladem, že i nepřítel i samaritán jest bližním naším...

Jeden nadpřirozený život Kristus vlil do své cír-

kve. Jednou pravdou ji osvítil a ukázal všem lidem jeden, všem společný nadpřirozený cíl a k tomuto cíli dal jedny prostředky, jež má jedna hierarchie prostřednictvím apoštolů rozdávat.

Mystické Tělo Kristovo a jeho Krev, to jest jeho milost, jeho božský život, který zjednal, který vлил do žil nového lidstva, koluje pro všechny, kteří jsou jeho krví vykoupeni. Všichni se mají touto krví živiti a všichni mají z ní nový, společný život, život vyšší, božský čerpati. Tento život pak se má ve všech stále rozrůstat.

Kristus je hlavou tohoto těla tak jako člověk. Jest hlavou jeho pro svou naprostou dokonalost, jest hlavou lidstva pro svoje působení na všechny údy, protože všechny osvěcuje, všechny oživuje, všechny vede. Jest principem života, milosti a síly pro celé křesťanství. Jím, Kristem-hlavou svou, dospělo lidstvo k netušené a vytoužené výši. Touží po výši božské. Kristus, Bohočlověk, vynesl člověka v sobě nejprve obětí a pak tím, že člověku zjednal podobnou účast na božství. Kristus jest hlavou plností své milosti a síly. Čím mohutnější síla, tím jest nezadržitelnější její působení. Kristus byl vrcholem milosti sám a jako člověk náplň a vyvrcholení veškeré milosti. Oheň musí stravovati, život se musí rozdávat, milost se musí rozlévat a tak se Kristus rozlévá. Tělo Kristovo je žilami, kterými protéká plnost milosti a svatosti lásky Kristovy. Tak vyšla církev z boku Kristova, protože smrtí Kristovou, prokláním boku zjištěnou, dostalo se nám spasení. Tak bylo vytvořeno společenství dětí Božích a smrt Kristova byla nutnou podmínkou této nové rodiny. V něm byli jsme učiněni jedno, ono jedno s Otcem, o které Kristus tak často a tak vroucně se modlil. To Kristus stále vyčkává s nedočkavostí den, kdy se zrodí nové lidstvo, jeho láska, jeho oběť zrodila tento nový život a proto

jest Kristus plným právem Otcem-hlavou nového lidu a tohoto nového života.

Ze srdce Kristova, jako ze symbolu lásky, vyšla církev. Láskou byla založena, k lásce směřovala, láskou se živí. Toto je velké souručenství nového lidu — láska. „Po tom poznají lidé, že jste moji učedníci, budete-li se milovati.“ Teď chápeme plně smysl, proč rozhodující a rozeznávající značkou křesťanství musí býti láska a že kde ona není, není ani Krista... *Lex enim nova — praví Tomáš — ex ostensione divinae caritatis initium sumpsit, quia in effusione sanguinis quae fuit perfectissimae caritatis signum novum Testamentum consummatum est* (III. Sent. dist. 40).

Tajemství nevyzpytatelné. Fysická smrt Kristova jest začátkem mystického jeho nového života v církvi. Jeho „*Consummatum est*“ zahřmělo do věků a znamená: jest dokonán starý zákon a byla podepsána, dokonána nová úmluva... začíná nový zákon, zákon lásky. Neboť z lásky povstala církev. K Efeským pravil Pavel: „Kristus miloval církev svou a vydal se za ni...“

Kristus tedy dal nám vykoupení. Shromáždil dítky své krve. Ale protože se jedná o lidi, proto tyto jeho dítky se shromažďují viditelně. Církev jest viditelným shromážděním jeho lásky, protože i jeho láska podala se viditelným způsobem. Jsme lidmi a tato láska Kristova a jeho vykoupení se má jednomu každému aplikovati. Žádáme si nějakého lidského úkazu a značky pro toto individuální spasení. To jest úkol církve přijímati viditelným znamením do svého viditelného středu, jenž znamená pouto neviditelné, jenž znamená jednotu mystickou lásky Kristovy, pravdy jeho a dětství našeho k Otci nebeskému. Neboť církev viditelná jest právě cestou a prostředkem k církvi neviditelné těch,

kteří opravdu obživnou a dají oživit v sobě svatou Krev Kristovu.

Kristus založil církev a proto jistě mu není cizí ta, která ho stála tolik potu, tolik oběti, tolik krve. Nemůže mu býti cizím dítě jeho lásky, jeho svaté, nekonečné lásky!

On bdí stále nad církví svou. To třeba zdůraznit těm, kteří vidí hříchy, nedokonalosti a slabosti členů církve. Jsou-li to lidé nedokonalí, On zůstává svatý a zůstává stále stejný ve své lásce a snaze, aby ke své svatosti přivedl ty, které vykoupil. Protože je přece nevykoupil nadarmo, aby je nechal na zemi, když jim otevřel nebe. Mnoho je darů a úkolů v církvi. Svatost pak a láska jsou obyčejně skryty. Nevidíme jich, ale jestliže svatý je Kristus a dále se stará o svou církev, jistě ji neopustil, jistě kdesi v ústraních žijí ti, kteří provádějí jeho zákon doslova a dokonale.

A všechna svatost, všechny modlitby, všechny zásluhy, všechny oběti se slévají v tomto mystickém těle v jedno, nic není ztraceno v církvi Boží. I když se nám zdá, že nikdo neví o našich obětech, že jsou zapomenuty slzy naše, všechny dobré skutky naše mají cenu jenom v kontaktu se svatým srdcem Kristovým a jeho předrahou Krví a z tohoto svatého srdce se zase všechno dobré a svaté rozlévá ze srdce Kristova na celou církev. Všichni mají podíl a účast na všem, na všech dobrých skutcích, na všech modlitbách a na zásluhách věrných Božích.

Toto působení a posvěcení Krista — hlavy lidstva neomezuje se pouze na duši, rozlévá se i na tělo. Proto církev tak zdůrazňuje svatost lidského těla, jakožto stánku Božího, Kristem nám získaného života. Proto církev tak zdůrazňuje důstojný křesťanský pohřeb těla do země, které bylo svato stánkem Krista v pozemském životě. Tak je církev

spojena s Kristem. Sv. Ignác z Antiochie přirovnává toto spojení Krista s Otcem. Církev jest s Kristem spojena a stmelena jako Kristus s Otcem.

Církev jest také jedno s Kristem tak, že sv. Pavel přirovnává církev k nevěstě Kristově.

A jděme ještě dále! Církev a Kristus tvoří jednu mystickou osobnost. Tak se odvažuje Pavel a po něm i Tomáš Aq. Neboť Kristus je zdrojem a principem všech dobrých skutků a myšlenek v církvi, jest zdrojem všeho nadpřirozeného života v církvi. Z Krista vyrůstá veškerá plnost duchovní. Všechna svatost a velikost v církvi jedině na Kristu se zapaluje. Není velikosti, která by nechtěla vycházeti z Krista. Ten apoštolát je velký, který vychází z Krista, ta láska je svatá, která chce skrze Krev Kristovu způsobiti a rozvinouti uzrání jejího ovoce v duši. On řekl: „Beze mne nemůžete ničeho!“ To platí i pro život církve, pro život duchovní, pro život soukromě-duchovní i pro apoštolát. Bez Krista ničeho nemůžeme a jenom tehdy vycházíme z Krista, když již v tomto prvním kroku směřujeme zase nazpět k němu, abychom se k němu zase zralejší, nebo obtěžkáni bratřími svými vrátili.

Kristus je také ztotožněn s touto církví, která má od něho začátek i dokonání a celý svůj život, že osudy církve, ponížení církve, vítězství církve jsou triumfem, ponížením, či osudem Kristovým. On svým tělem výslovně postavil všechny naše bližní a cokoliv jsme učinili, či neučinili nejmenšímu z jeho, jemu jsme učinili, nebo neučinili.

A proto i naším ideálem musí býti úplné ztotožnění naše s Kristem, uskutečnění co možná nejvíce lidí Kristově myšlence, rozšíření jeho svaté, mystické Tělo, napájetí je ve své oběti obětí a Krví Kristovou, hle, toť je smysl kolektivního následování Krista!

Mladé duše dnes jsou strhovány kouzlem kolektivní myšlenky v komunismu. Nezakrývejme si toho, že ti z mladých literátů a studentů, kteří sympatizují s komunismem, že jsou strhováni touto myšlenkou o obecném společenství všech. Nemožno, než vytknouti, že jsme snad nedovedli poukázati na tuto svatou, krásnou, ideální čistou kolektivnost, která dovede také všechno dáti, všechny síly mobilovati pro štěstí, ale pro nekonečné, velké, věčné štěstí všech. V církvi jako v těle Kristově se nejlépe naplní jen myšlenka, že si nejsme cizí, že tu nestojíme vedle sebe, nýbrž že všichni navzájem jeden z druhého vycházíme, že jeden pro druhého musíme žíti. Nám nesmí platiti drzé slovo Kainovo: „Což jsem já strážcem bratra svého?“ Baže jsi! Všechny dary hmotné i duchovní nebyly ti dány, abys jimi zbytněl, abys jimi ubíjel své bližní, nýbrž abys jimi je zvedal, podepřel, jimi jim pomohl se rozvinouti a přiblížiti se k Bohu. Každý, kdo neužil darů svých k tomu, aby přivedl bližní k Bohu, stal se podílníkem a účastníkem na tom velkém, světovém odcizení se malých a ponížených Bohu.

Katolická myšlenka kolektivismu ve svaté lásce a Krvi Kristově musí přemoci jed subjektivismu Kantova, který naučil prchati před objektem a zavrtati se spokojeně do svého „já“.

Nutno přemoci Kristem, který jest vrcholem lásky a kolektivní myšlenky, sobectví, které postavilo sebe za Boha. V tomto spojení všech s Kristem, v tomto prožití a uvědomení si tohoto spojení jest zase cesta nazpět k člověku. V tomto těle má každý svůj úkol podle svých schopností, podle svých darů a vloh. Každý podle svých darů a podle svého okamžiku nechť dá svoje tomuto svatému, mystickému Tělu, aby spojeno s Kristem a bratřími vydalo ovoce stonásobné!

8. KATOLICITA CÍRKVE

Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jediného neušetřil, nýbrž vydal jej za nás všechny.

Toto je Krev má, která se za vás vylévá a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů... Ejhle, beránek Boží, který snímá hříchy světa!

Toto jsou základní akordy obecnosti církve Kristovy. Byl Synem Božím a přišel hledati, co bylo zahynulo, přišel usmířiti Otce za hříchy celého světa, přišel sejmuti se všech tíží viny a všechny volal k sobě, když rozpřáhl své svaté ruce se slovy: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím.“ Všechny povolal k sobě a všechny také přijal za své údy, tak jako všechny přivedl do domu otcovského, protože všechny naučil se modliti: „Otče náš,“ a všem uložil, aby se modlili: „Přijď k nám království Tvé!“

Království jeho je královstvím jeho pravdy a jeho vykoupení. Církev pak jest jeho královstvím, něčím velikým všechno obepínajícím — takovou chtěl mít Kristus církev, protože jí předvídal, že bude pronásledována, že budou její hlasatelé v nenávisti všemu lidu, že budou vláčeni před vladaře a tyrany, že království jeho, církev jeho jest podobná semeni hořčičnému, jež vyroste v mohutný strom, jest podobno síti, které do hlubokého moře klesá, jest širým polem, jest těstem, do něhož žena zadělala kvas... Nepřišel proto Kristus pouze k jednomu pokolení a lidu, nechtěl také, aby zůstalo jeho království, jeho církev omezena na několik vyvolených.

Poslal svoje učedníky do celého světa: „Jdouce, učte všechny národy!“ Jdouce do celého světa kaďte evangelium všemu stvoření — dokládá sv. Marek. Oni pak šli a všude kázali...

Kristus zdůrazňuje, že v jeho království přijdou

mnozí z východu a ze západu a budou stolovati v království jeho. Sv. Pavel dokazuje, že i pohané jsou spoludědici království nebeského. Petr sám přijímá pohany a posílá do Samařska hlasatele evangelia a ty, kteří by měli skládati ruce na nové křesťany. Sv. Jan vidí ve svém Zjevení zástup mnohý ze všech národů a pokolení a jazyků. Ale jak se s tím shoduje, že Kristus kázal pouze svým souvěrcům, že Kristus celý svůj život omezoval apoštolát na židy, proč říkal, že není poslán, než ke ztraceným ovcím domu izraelského?

I to bylo v plánu Prozřetelnosti a právě v zájmu obecného hlásání evangelia. Kristus měl naplniti zákon. Zákon pak byl dán židům. Měl jej naplniti smrtí svou, kterou měl naplniti konečně i zákon obřadní, měl podati novou obět, ale ve spojení se zákonem. Proto byla nutně jeho činnost upjata a zapjata do rámce náboženství izraelského. Židé mimo to byli strážci monotheismu. Proto byli původně nejschopnějším nástrojem hlásání příštího království Božího. Židům byla dána nejprve všechna proroctví a příslibení. Trpěli pro ně bolestně a proto bylo spravedливо, aby nejprve k nim přišlo království Boží. Teprve když odmítli, mělo být dáno pohanům. Ale i pohanům mělo se ho dostatí skrze Židy. Proto sv. Pavel slavnostně prohlašuje: „Salus ex Judaeis.“ Byli to první židovští hlasatelé, kteří přijavše evangelium, mohli je dále nésti. Jim byla dána příslibení proto, v nich měla býti také naplněna a jsouc v nich naplněna, mohla přejíti k pohanům.

Nuže, všechny přijal Kristus do své církve a proto jeho církve musí býti pro všechny. Musí býti zkrátka, jak dnes říkáme, obecnou čili katolickou. Tato obecnost, čili katolicita je dvojí. Vnitřní katolicita čili schopnost stačiti všem, všechny zasáh-

nouti a zpracovati jest podkladem skutečné také katolicity vnější.

Církev Kristova má býti katolickou. Všem Kristus zjednal odpuštění, všem zjednal také dětství Boží, všem také zjednal milosti a sílu, aby mohli žítí dle pravdy, kterou všem přinesl. Proto jeho církev musí podle tohoto programu žítí.

Sv. Pavel vyjádřil nejkrásnější program a život celé katolické církve, když řekl o sobě, že se chce státi všechno všem. Toto je známka církve a toto je její základní vlastností. Církev má býti domovem, matkou všech. V církvi musí každý najíti domov, každý musí najíti své místo a svůj kouteček.

Kristus slavnostně odsuzoval národnostní úzkoprsost, kastovníctví a malichernost zákoníků a farizeů. Tím vdechl nový, jarý duch církvi, tím rozpjal její plachty do nekonečna. Kristus přijímal děvky i celníky, hříšníky i nevinné, mládence, přijímal děti i zatvrzelé muže. A tak i církev musí býti pro všechny, všem stačiti, všem vyhověti, všichni musejí v ní míti dostatečné místo a čas možnosti se vyžítí.

Podkladem pak této schopnosti všem vyhověti, všechny zachytiti jest, že se celým bytím svým přichycuje celého Krista, celé jeho pravdy, jež jest právě zárukou obecnosti a velikosti Kristovy. Církev sebe výhradně přihlásila k celému evangeliu a k celé pravdě. Církev prvá prohlašuje, že církev byla před psaným evangeliem, že Kristus neposlal učedníky psáti, že psali jenom čtyři, ale všech dvanáct musilo kázati, že církev není archivem, že církev není písařskou jizbou, nýbrž životem a ten jde ještě jinými cestami, než právě potoky inkoustu... Zatím co jedni zavrhovali tu či onu část Písma, zatím co jedni se Písma přichytili a neuznávali, co život církve podával, církev katolická celou pravdu Kristovu přijala, hlásala a na základě

toho také měla, čím by mohla všechny lidi zachytiti, všem lidem porozuměti.

Církev jest širokého srdce, není úzkoprsou právě v tomto postoji k pravdě Kristově. A tuto pravdu dovede všem lidem hlásati za všech dob i když to není vždycky všem milé. A dovede zase určité pravdy v dané okamžiky, kdy je jim jich potřeba pro osobní, časové nebo místní potřeby, nutně zdůrazňovati. Říká všem: „Chceš-li dojítí spasení, zachovávej přikázání, chceš-li ale dokonalým býti“ — praví k vyvoleným — „jdi, rozdej všechno, co máš....“

V církvi proto není jenom duch a kontemplace, nýbrž také služba v církvi, ovládnutí těla, není jenom odpuštění hříchů, nýbrž také zachovávání přikázání — a nehřeš více! Někdy proto vynikají určité pravdy, ale to právě ukazuje na katolicitu církve, která dovede v určitých okolnostech určité pravdy lidem před oči postavit. Církev má „Otče náš“ pro všechny, i tiché chvíle před Svatostánkem pro duše, Kristu oddané.

Druhým podkladem katolicity církve, že všem rozumí a že všem něco dá, jest, že bere celého člověka tak, jak jest. Myslí na jeho duši, ale chce také, aby tělo duši bylo podrobno. Hájí tělo a přirozenost proti jejím pomlouvačům. Nejkrásnějším toho dokladem jest stanovisko církve k umění. Církev posvěcuje umění a dává mu vésti viditelné k neviditelnému, protože si váží forem, protože si váží lidské přirozenosti, kterou Kristus svým vtělením posvětil. Aby tělu vyhověla, hájí svůj systém sakramentální, kde viditelným znamením dostává se duši neviditelných milostí.

Církev všímá si rozumu, chce dobýti myšlenkového světa. Uhájila ho proti Averroesovi, Lutherovi a Kantovi, kteří zoufali nad rozumem. Stále více uznává svět vděčnost ke křesťanskému thomistic-

kému systému, jenž zachraňuje svou objektivitou svět před zmatky a duchovní nejistotou.

Katolicita církve jeví se v tom, že zachycuje a přetvořuje a naplňuje lidi všech dob, všech míst, všech povolání, všech schopností.

Je katolickou, protože může být a je všude a dovede překlenouti slepý nacionalismus. Církev používá všech národů. Všechny kmeny, všichni národové přinášejí do církve své bohatství. Slovan-ská radikálnost a citovost doplňuje se německou houževnatostí, francouzská vtipnost, pružnost a jemnost s anglosaskou chytrostí a bystrostí. Tím církev rozpoutává nejlepší národní síly a dává je k užitku celého světa. Proto se nesmí církev dáti zotročiti a nedá také zotročiti nikdy jedním národem. Proto stojí nad národy, aby právě tím všem národům dala všechno nejlepší, co všichni do jejího klína snesou. V katolicismu přináší každý národ svoje řešení, svůj příklad a svoje výstrahy. Tak se doplňuje a vybudovává mystické Tělo Kristovo. Z každého řečiště, vyhloubeného misionáři nebo apoštolů v tom či kterém národě, stékají do moře církve nové hodnoty, nová řešení, nové bohatství.

Církev pak bere všechny lidi tak, jak jsou. I s jejich chybami i s jejich dary a možnostmi. Chce mnoho od nich, ale ukazuje jim zároveň jejich vlastní slabost a z nich samých a volá je stále ke zdroji života Božího, totiž k Bohu. Všechny povahy, všechny charaktery mohou sloužiti církvi, očištěné milostí, pozvednuté opravdu křesťanským snažením, aby Kristus žil v nás a abychom již ne-žili my, nýbrž On v nás!

Je katolickou a proto chápe všechny doby. Všechny doby s jich vlastnostmi a všem dává časové, přizpůsobené léky. Jedině ona stále a včas varuje před všemi bludy a nebezpečími, když ostatní církve nevědí si rady, anebo uzavírají s duchem času,

s duchem světáctví, povrchnosti, naturalismu nečestné kompromisy.

A tato její vnitřní katolicita projevuje se i venku. Jedině ona ke všem národům šla. Jedině ona poslala apoštoly do celého světa, jedině ona posílá je bez hmotných výhod, jedině ona ovládla celý svět. Není dnes končin, kde by nestanula noha misionáře. Církev neštítí se žádného, ani nejnižšího národa. Ke všem posílá své apoštoly. Misijní apoštolát jest jedním z největších starostí církve. Tak také můžeme konstatovati, zatím co jiné církve mají národní ráz, co tak rády se dávají pod vedení místních vládců, co tak rády vyhovují a lichotí dobám a místním, řekněme, národním vadám a slabostem, ona jediná jde ke všem, ona jediná proti těmto slabostem mateřsky, ale energicky vystupuje. Nedá se nikdy upoutati, chce stále růsti. Jest všude a všude stejná, všude obecná, všechny přijímající, všechny stejně přijímající, a přece pro všechny zvláštní úsměv a zvláštní přijetí mající.

Tak jest rozšířena po celém světě. Ostatní církve musí ji jenom doháněti. Je-li zdánlivě vypuzena s jednoho místa, stěhuje se jinač s úspěchem a živelnou silou, aby se zase vrátila po probuzení a začarování po poblouznění. Až do konce světa nebude míti církev pokoje. Stále bude museti si hleděti potřeb, nových zemí, nových možností evangelia. Až do končin země musí jíti stále dokonaleji a všude pronikati, protože kvas musí prostoupiti celý svět, protože hořčičné seménko musí růsti.

Že jsme rozpínaví? Ano, a musíme jimi býti. Nejsme společkem, nejsme stranou. Chceme a musíme ovládnouti celý svět, celý svět dobýti, ale ne abychom mu vládli, nýbrž abychom mu dali pravdu, abychom jej oblažili. Nikdy se naše rozpína-

vost nezastaví, dokud nebude naplněn počet vyvolených, dokud nepřijde dovršení království jeho, jehož nebude konce!

9. DUCH SVATÝ V CÍRKVI

Mezi všemi tajemstvími křesťanské víry jest tajemství Nejsvětější Trojice tajemstvím nejvelebnějším. Ale místo abychom netrpělivě reptali, budme vděčni Kristu, že aspoň jaksi nám poodhrnul clonu tajemství života Božího. V katechismu jsme se učili, že Bůh Otec nás stvořil, Bůh Syn vykoupil, Duch Svatý že nás posvěcuje. To jest řeč zjednodušená. Přesná theologie vám řekne, že činnost Nejsvětější Trojice na venek patří všem Božským Osobám, že jenom vtělení bylo vyhrazeno druhé Božské osobě, ale že různé úkony přisuzujeme jednotlivým Božským Osobám podle způsobu jejich osobního bytí či vycházení.

Duch Sv. vychází podobně jako láska z Otce a Syna a proto všechno, co hoří láskou v církvi Boží, všude vidíme působení Ducha Sv.

Sv. Tomáš Aquinský ze všech učitelů církevních nejkrásněji vyjádřil toto působení Ducha Sv., jehož zove významně — duší a srdcem církve.

Jako nazýváme Krista hlavou církve, tak nazýváme právem Ducha Sv. principem podstaty, činnosti a života církve Boží. Tato nauka otvírá nám překrásné obzory na bytí a žití církve.

Podstata církve je v její milosti, kterou nám má z moci smrti a lásky Kristovy zprostředkovati. A tato milost je láska. Vychází z lásky Boží v nás, jest účastenstvím na lásce Boží a vede stále k vroucnější a silnější lásce. Duch Sv. pak jest láska a proto tato milost nese pečeť Ducha Sv. Milost jest duší církve a tato milost jest z Ducha Sv. a proto je duší církve třetí Božská Osoba. Tu plnost, která

byla v Kristu a kterou přijala pro nás, aby byl mystickou naší hlavou, přijal Kristus od Ducha Sv. Z Ducha Sv. rozlila se na nás také tato milost.

Tak jako Duchem Svatým Kristus se stal naší hlavou a jako nikdo nepřichází k Otci leč skrze Syna, podobně nikdo nepřichází k Synu leč skrze Ducha Sv. Milostí jsme Kristovi, ale tato milost jest Ducha Sv. Duch Sv. označuje svým znamením nadpřirozeného života lásky a pravdy všechny ty, kteří jsou z ovčince Kristova. Z Ducha Sv. má církev svůj vlastní duchovní ráz. Její poslání jest duchovní a nadpřirozené. A právě Duchem Sv., to jest nadpřirozenou láskou a cílem má všechno k této lásce zaměřovati, právě Duch Sv. je původcem v církvi této duchovnosti. Jím má duchovní poslání a jím také toto duchovní poslání uskutečňuje. Protože On je Duchem kat exochén. On je prvním Duchem, On jest Duchem prostě svatým. Tak jest jím duchovní církev, duchovní je i cíl, duchovní její pravda a duchovní i její svátosti.

Církev vyšla z boku Kristova, tedy z lásky nejhoroucnější. Prošla proto ohněm Ducha Sv., který otevřel a zapálil věčným požárem lásky, který nikdy neuhasne toto svaté, otevřené srdce, tento svatý bok, ve kterém vykoupal čistou nevěstu Kristovu.

Duch Sv. je principem života církve.

Život znamená činnost, která vychází z bytosti samé. Duch Sv. je principem církve, protože řídí, posvěcuje, proniká a působí činnost, to jest tedy život církve. Činnost církve projevuje se jejím trojím úřadem: kněžským, učitelským a pastýřským.

Církev má za úkol posvěcovati duši. Vzpomeňte na Credo ve mši sv., kde zpíváme: „Credo in Spiritum sanctum et vivificantem.“ Sv. Tomáš formuluje takto poslání posvěcující Ducha sv.: „Duch

Sv. neviditelně církev oživuje a posvěcuje." (III. q. 8.)

Život duše naší je v duchu našem, v rozumu a ve vůli. Rozum naplňuje pravdou a vůli posvěcuje, čili přiklání ke svatosti vůle Boží. Působením Ducha Sv., který je Duchem pravdy, dostává se církvi oné neomylnosti, o které jsme již mluvili. Duch Sv. stojí v těsném spojení s oněmi dvěma zdroji Zjevení. Písmo sv. bylo napsáno za jeho vedení a ochrany. Podobně též jeho vedením složili v církvi všechno, co obdrželi, učili, ale nenapsali. Ale ani tímto se nevyčerpává působnost Ducha Sv. v církvi. Duch Sv. osvěcuje jednoho každého ku přijetí svatých pravd, působí na něho svým světlem, dává mu vzhledy při nazíravé modlitbě, když se duše ponoří do svého Boha a jeho pravdy. Ale toto osvětlení Duchem Sv. nenahrazuje učení a vedení církve, nýbrž na slově nachází církev, jako na prubířském kameni, svoje ověření.

Duch Sv. dává dary, různé stupně pohroužení se věřící duše do svatých, všem věřícím předkládaných pravd. Touto cestou se nejvíce obohacuje theologie, protože největší theologové jsou zároveň světci, a theologové, kteří nejsou svatí, doveďou snad krásně sestavovati, ale jejich theologie není živou theologií. Theologií mentis et cordis jest jediné ta, která žije působením darů Ducha Sv., jež jsou působením Ducha Sv. v církvi. Tito theologové a svatí dávají nové vzhledy do pravd, ozřejmují pravdy, ukazují jejich životnost, jejich krásu, jejich smysl poslání a jejich souvislost a potřebnost pro lidskou duši.

Největší objevitelé nejvyšších vrcholů křesťanské myšlenky jsou praví svatí. Protože existuje theologia mystica, která jest vrcholem theologie, a existuje jedna, která jest vlita, která není získána. Spojí-li se tato theologie ještě s vlastní prací, to

jest zformováním, zracionalisováním, zpřístupněním, zesystemisováním tohoto nahlédnutí, možno i tuto pravdu jiným sdělití, možno i jiné učiniti podílníky tohoto bohatství.

Duch Sv. jest zdrojem posvěcení člověka, posvěcením totiž úřadu kněžského. Všechny svátosti mají působivost jedině z Ducha Sv. On dává milost, která je účelem svátosti. On sestupuje při kněžství, Jeho seslal Kristus, aby dal svým učedníkům moc odpouštětí hříchů. On sestupuje, aby při biřmování vychoval bojovníky za království Boží, za pravdu a milosti Kristovy. On posvětil Tělo Kristovo, z jehož lásky vychází láska Kristova, která se obětovala za nás a tato láska v Eucharistii, která dále sytí lačné, jest dílem Ducha Sv., který prvý posvětil toto Tělo svaté v lůně panenské Matky.

Duch Sv. je zřídlem pastýřského úřadu, protože jest duchem jednoty, která právě dává veškeru krásu a velikost církvi. Kdo chce setrvati ve světle Ducha sv., musí setrvati v církvi, protože jedině v ní jest Duch sv., který oživuje. Kdo se od ní odlučuje, odlučuje se od Ducha života.

Hlavním darem Ducha Sv. jest posvěcující milost. Jí přebývá On a celá Nejsvětější Trojice v člověku jako ve svém chrámě. Posvěcující milostí jest Duch Sv. v duši spravedlivých, jest tam jako sladký host, který chce celé přátelství a lásku svou rozliti, jest tam jako láska, která se chce dáti, jest tam jako pokoj, světlo a pravda. Tak jest Duch Sv. principem nejvnitřnějšího obohacení, posvěcení člověka v církvi. Duchem Sv. se stává církev vnitřním domem, ne poutem lidí vedle sebe postavených, nýbrž útočištěm těch, kteří touží dostati se do nejintimnějšího možného styku s Bohem. Duchem Sv. stávají se věřící účastni přirozenosti Boží, jím se stávají účastni i života jeho nadpřirozeného. Sv. Tomáš dobře poznamenává, že sláva církve není

v její vnější moci, že její *decor in interioribus principaliter consistit*. Duch Sv. pak je motivem svatého nadpřirozeného života. On je Duchem, ve kterém láme všemi paprsky všechny druhy a možnosti lidských povah, aby zazářily svatostí Ducha Sv., každý svým způsobem a každý svojí cestou.

Tento nadpřirozený život spojuje všechny lidi v jedno svaté pouto mystické rodiny. V tomto nadpřirozeném životě Božím v nás, tedy působením Ducha Sv., nejsme si navzájem cizinci, nýbrž všichni jsme dětmi jednoho Otce. Tento Duch Sv. pak také rozděluje různé nadpřirozené a přirozené dary směřující k nadpřirozeným. A tím vybudovává onu krásnou stavbu mystického Těla Kristova. Proto nemohl lépe vyjádřiti sv. Tomáš Aquinský posláním Ducha Sv., když jej nazval: „*Cor Ecclesiae*.“ Jest to původní myšlenka Tomášova, ale jak hluboká a jak oprávněná skutečností! Sv. Tomáš vychází od středověkého názoru na fyziologický význam srdce pro tělesný organismus a proto také pro celý život. Srdce udržuje život, srdce stále pracuje i když vše ostatní odpočívá, srdce přijímá nejsilněji všechny nárazy radosti i bolesti v celém lidském životě. Působení a vliv srdce jest nejobecnější ze všech orgánů lidských — praví sv. Tomáš. Jím prochází všechen život lidský. A podobně všechen nadpřirozený život v církvi prochází Duchem Sv. Jím obdržel Kristus milost svou jako člověk, jím přišla láska na svět, jím přišlo vykoupení. A všechno ostatní rozdávání života nadpřirozeného v lásce a milosti jest zase od Něho — Ducha pravdy a Ducha lásky. Aristoteles řekl o srdci, že nic nepřijímá a všechno rozdává. Podobná je i činnost Ducha Sv. v církvi. Všechno, co jest, všechno, čím jest Církev, jest od Ducha sv. Srdce jest skryté a jenom jeho činnost jest viditelná. Podobně vidíme na výsledcích svatého ži-

vota v církvi skrytou působnost toho, jenž dává vnitřní dokonalost a vnitřní posvěcení. Et ideo cordi comparatur Spiritus Sanctus qui invisibiliter ecclesiam vivificat et unit. A proto přirovnáváme srdci Ducha Sv., jenž neviditelně Církev oživuje a sjednocuje.

Je-li pak Duch Sv. srdcem církve, prosme ho, aby jeho láska rozlila se na všechny údy této církve, aby jeho láska oživila, sjednotila a svedla všechny roztroušené údy svatého Těla Kristova.

Končíme slovy sv. Augustina: Credamus, fratres, quantum quisque amat Ecclesiam Christi, tantum habet Spiritum Sanctum.

Duch Sv. jest láskou církve, miluje ji, oživuje ji a nemůže se nikdo přiblížit k lásce Kristově a k náručí Otcově, kdo nemiluje tu, kterou On miluje a již stále zahrnuje svou péčí a svou láskou.

10. POSLÁNÍ CÍRKVE

Království mé není s tohoto světa! Toto prohlášení Kristovo jest zároveň programem a posláním církve Kristovy. Někdy opakují protivníci církve příliš toto, když církev zdá se jim zasahovati do jejich soukromého života, jindy zase zcela nedůsledně chtějí od církve takové služby, které se naprosto nesrovnávají s jejím určením a s jejím cílem. Jest dobré tu uvésti připomenutí Kristovo, které pronesl dle sv. Lukáše: „Přistoupil pak někdo k němu ze zástupu a pravil“: — Mistře, řekni mému bratru, aby se se mnou rozdělil o dědictví! — On však řekl: „Člověče, kdo mne ustanovil soudcem či rozdělovatelém nad vámi?“ Toto připomenutí bylo by dobře připomenouti někdy těm, kteří podle potřeby hřímají, co všechno by církev měla napravit, co všechno by měla zaříditi. Duchovní jest poslání církve a duchovní jest její život, du-

chovní její cesty a prostředky. Protože přišel Kristus zbudovati království Boží, království duchovní. Výslovně řekl: „Království Boží není pokrm.“

A začal své duchovní poslání tím, když řekl ďáblovi: „Ne samým chlebem živ je člověk.“ Až to někdy vytýkají církvi, že stále mluví o království nebeském a tím že dává zapomenouti na hlavní cíl života lidského, totiž na vybudování pozemského království a ráje.

Duchovní jest poslání církve. Třeba to prohlásiti proti těm, kteří by očekávali za jedno, aby církev zakročovala stále tam, kde si lidé nevědí rady se svými lidskými řešeními, jež namnoze podnikli proti církvi, aby její dílo duchovní mařili a když přichází zkáza a zhouba mravní, volají: „Kde je církev, proč té či oné práce si nevšímá?“ A třeba toto připomenouti také proti těm katolíkům, kteří prohlašují, že v „katolických domech“ vykonají pro církev více, než my všichni v kostele, kteří používají či zneužívají duchovního poslání církve, nebo by ho aspoň rádi zneužili, aby přes církevní, duchovní poklad dosáhli svých pozemských, časných cílů. Proti těm všem opakujeme: „Království mé není s tohoto světa, království Boží není pokrm!“

Církev jako mystické tělo Kristovo má nejprve poslání, aby přijímalo a opatrovalo dědictví Kristovo, tedy jeho Tělo a Krev, jeho vykoupení a pak jeho pravdu. První poslání církve je, aby uchovala, aby předala svatý život Ježíše Krista a všechny jeho nadpřirozené milosti a dary, které mají k tomu sloužiti, aby náš život podle života Kristova přetvořily.

Nejprve jest církev Kristova pokladnicí zásluh, vzorů, milostí a života Kristova. Za druhé pak v církvi učící, v církvi vedoucí jest starostí a péčí, aby

tato pravda byla neporušeně zachovávána a neomylně podávána a vykládána.

Tak jest tedy nejprve církev zprostředkovatelkou nadpřirozeného života Kristova v nás. Všechnen život církve, všechna její nařízení, všechny její cesty, metody a snahy musejí k tomu směřovati, aby se Krista dostalo všem duším, aby Kristus opravdu pronikl ke všem lidem. Zde mají pravdu ti, kteří chtějí, aby církev užívala i časných prostředků. Musíme všeho použití, protože člověk je tvor, který přes věci viditelné přechází k neviditelným. Tedy musíme použití všech prostředků, jimiž se duchovní dostává k duši, aby jimi přišlo i království Kristovo i nejduchovnější dar a hodnota, jakou je pravda a milost Kristova.

Toto jest opravdu poslání církve, aby odposlouchala dobám všechny jejich stesky, aby vypožadovala, jak doba cítí, myslím, jak doba chybuje, a aby se snažila přinésti těmto dobovým chorobám, nemocím a těžkostem patřičné léky. Bylo by opravdu nesprávným, kdyby chtěla církev proto, že je věčnou, neohlížeti se na čas, protože její děti, třebaže mají k věčnosti spěti a ve věčnosti vlastně již napřed na zemi žiti, žijí a zůstávají přece jenom v čase, musejí se s tímto časem vyrovnávati, s ním se bít, z něho dobývati skývu chleba, musejí právě tento čas přemáhati. Proto je povinností církve, aby sledovala, jak právě tato doba působí na duši lidskou, jak a v čem ji odvádí od Boha, jak třeba tuto stránku doby zachytiti a zde se lidské duši a člověku přiblížiti.

Leč nesmí církev v tom zůstatí. I tyto časné cesty a metody i prostředky musejí zůstatí prostředky a cestami, na jejichž konci musí se jako cíl stkvíti Bůh a musí kynouti na cíli každé této cesty a metody nesmrtelná duše, která má býti oblečena Kris-

tem, jeho pravdou, stvořená k tomuto dokonalému obrazu Krista.

Jest zprostředkovatelkou nadpřirozeného života a proto musí stále lidstvu připomínati: „Starejte se tedy nejprve o království nebeské a všechno ostatní bude vám přidáno!“ Proto musí opravdu státi při těch, kteří jsou chudí, kteří jsou Bohem poznačeni touto chudobou a kteří opravdu se starají nejprve o království nebeské. Proto jest posláním církve, aby naučila křesťany se dívat jinak na chudobu, než jak se na ni pravidelně dívají, totiž na obtíž, totiž na zločin, na hloupost, že nedovedou také nějakým podvodem, úskokem, nějakou tvrdostí, nějakou nespravedlností, někoho přimáčknutí ke stěně života a jeho krví si pomoci a jeho krví zesílit. Jest posláním církve, aby správně hlásala stále, připomínala službu majetku, službu hodnot přirozených hodnotám nadpřirozeným. Víím, smějí se církvi za to, že stále obrací zraky ve všem k nebesům, ale toto jest jediný lék, jak zabrániti tomu, aby nepřetvořil se celý svět v jeden zvěřinec, kde by lidé pásli po sobě jako dravé šelmy, hledíce jedna druhé urvati nějaké sousto od stolu života.

Posláním církve je připomínati, že v nadpřirozených hodnotách a darech, zkrátka na zemi, že není nejvyššího cíle a smyslu člověka, že jest vyšší štěstí, že nesmíme proto utonouti v blátě a zaschnouti v hroudě zemské.

Jest zprostředkovatelkou svatosti a spasení a jest svatou úlohou církve, aby se této svatosti a tohoto spasení všem dostalo. Proto stále a stále musí si všímati, jaké bludy, jaká úskali lidským duším hrozí, čím vším jsou duše od Boha odváděny. Církev musí se také o to starat, aby se všem, ve všech dobách dostalo věřícím přiměřeného léku. Ona jediné neochvějně chrání všechny zdroje svatosti, vše-

chny pomocné zdroje ke spasení, jako milosti svátostné, které dávají pomoc a sílu pro všechna důležitá údobí a poslání lidská.

Neboť duchovní a nadpřirozené je poslání církve, aby totiž Kristus přebýval v duších lidských, aby duše nesmrtelné byly přetvořeny podle vzoru a obrazu jeho. Na nic menšího nesmí nikdo církev snížit.

Stále připomínati obraz Kristův, stále připomínati na svatých, že se Kristova nauka dá žítí, stále zdůrazňovati, že ne každý, kdo říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského. Čili poslání církve je varovati před falešnou zbožností, která by se kolikráte spojila jenom s povrchem, jenom s odříkáváním modlitbiček a formulek a která se tím chtěla vykoupiti z povinnosti, míti ten tvrdý kříž Kristův denně ve svých povinnostech, čili denně se zapíratí, denně se podle Krista přetvořovati.

Kristus aby přebýval v srdcích našich, celý Kristus i se svou pravdou i se svou láskou k vůli Boží, která je plněním přikázání, protože: Ne každý, kdo mi říká Pane, Pane, vejde do království nebeského, nýbrž každý, kdo plní vůli Otce mého! Církev musí bdíti nad tím, aby křesťanství naplnilo stejně srdce jako rozum.

Církevní poslání jest varovati před jednostranností. Církev nedůvěřuje těm, kteří mají jenom chladný, třeba sebe vzdělanější a skvělejší rozum. Leká se studeného rozumu. A musíme se především báti o studený rozum, protože prvá Kristova pravda jest, že Bůh je láska a že ti, kteří se mu klanějí, že musejí se mu v duchu a v pravdě klaněti. Pravdy Kristovy mají naplniti mysl lidskou, ale také jeho ctnosti mají přetvořiti vůli lidskou, abychom chtěli to, co On chtěl, aby totiž byla vůle Boží jak na nebi tak i na zemi! Církev proto vyrovnává rozum a vůli i mysl, Kristem naplňuje

srdce, je učí býti tiché a pokorné jako srdce Ježíšovo.

Církev se nikdy neztotožní s voláním po pyšném, nadutém nadčlověku: „Kdo z vás chce býti větším, buď služebníkem vašim!“ Stále tu stojí jako hradba před pohrdáním malým, nepatrným člověkem, stále připomíná všem věřícím a všem kněžím, že nesmějí nikým pohrdati, že musejí najíti cestu ke všem i k těm, nad kterými již i svět hůl láme, protože všichni mají v této církvi domovské právo a právo na všechnu péči a na všechnu lásku.

Tak se stává církev kolikráte posledním útočištěm hříšníků. Koho již všichni zavrhnou, koho již všichni odkopnou, k tomu se ještě církev sklání. Vidí na něm stopy svaté Krve Kristovy, líbá jeho duchovní jizvy. Jako křesťanu má mu býti líto ubohého bloudícího. Proto křesťan nikoho neodsuzuje, proto církev učí všechno chápati a všem rozuměti a po případě všechno odpustiti, protože to jedině zachrání ty, kteří jsou již všemi opuštěni. V církvi Kristově ještě jediné hoří slovo Kristovo: „Ani já tě neodsoudím! Jdi a nehřeš více!“

Vytýkají církvi, že přijímá s takovou radostí konvertity. Bylo by sice někdy na místě, aby její konvertité byli Bohu vděční za dar vrácení a pokorně mlčeli, ale jejich srdce jsou někdy tak přeplněna, že musejí se vyjásati a vyplakati ze svého nadšení. Vytýkají těmto konvertitům, že to jsou vlastně duše zemdlené, že je to vlastně známkou slabosti církve, když přijímá takové lidské a duchovní trosky. Odpovídáme jim slovy Kristovými, která naznačují i zde poslání církve: „Nepotřebují zdraví lékaře, nýbrž nemocní.“ A větší jest v nebi radost nad jedním hříšníkem pokání činícím, než nad 99 spravedlivými, kteří pokání nepotřebují. To právě, když tyto duše všechno zklamalo, což jest strašným vysvědčením právě pro svět, velká, sladká,

hluboká a bohatá musí býti náruč, ve kterou se vrhají duše, které nikde ve světě, ve všech radostech, ve všech systémech nenalezly síly a útěchy a mravní rovnováhy. Jest to právě velkým znamením síly katolictví, že se dovede narovnávat i léčiti nalomené, uštvané a zemdlené.

„Dej mi duše, ostatní si nech,“ — volal sv. František Xaverský k Bohu. Toto jest také heslem církve a toto jest také největší její radostí i hrdostí, že vždycky její nejlepší synové takto chápali poslání její, že se stali třeba i blázny pro Krista, že se odvažovali nejsílenějších podniků, aby třeba jednu jedinou duši spasili. Jako by Kristus za jednu jedinou duši umřel, tak také církev pro jednu jedinou duši chce a musí všechno učiniti, aby ji získala. Nuže, zde v duchovním hledejme poslání církve, zde v duchovním také přijímejme od ní svoji úlohu v nás, aby přišlo duchovní království Boží.

11. CHYBUJÍCÍ V CÍRKVI

Těžko si dovedli srovnati středověcí náboženští myslitelé slova o církvi svaté a neposkvrněné, která vyšla posvátná a čistá z otevřeného boku Kristova. Svatý Pavel nazývá církev — shromážděním svatých . . . Proč a odkud hříšníci v církvi?

Nauka o Kristu-hlavě církve znovu rozvířila tuto otázku, jak vlastně patří k církvi ti, kteří hřeší. Tomáš Aquinský vyhnul se tomu úskalí, když prohlásil, že Kristus je hlavou hříšníků nedokonale, protože zachovává aspoň jejich ctnosti víry, třebaže tato víra je mrtvá. Mnoho jiných tomuto úskalí se nevyhnulo, mnoho jiných hledalo jiná řešení a jejich řešení jsou všechna kotvící v nauce, která se za pravou církev Kristovu označuje a uznává zatím církev neviditelnou, čili církev před-

určených, to jest svatých. Někteří ještě rozdělili tento pojem a tvrdili, že předurčení mohou činit, co by chtěli, protože člověk vlastně je dokonale špatný a že jeho zásluhy Ježíše Krista přes nás přehozené nás přijímají na milost v očích Otce nebeského, čili od subjektivní svatosti dospěli ke svatosti objektivní, závisející jedině od víry člověka, jež ho přivtěluje ke Kristu, jedinému zdroji posvěcení.

Ale když přihlédneme blíže k podobenstvím Kristovým o království nebeském, když přihlédneme ke způsobu, jakým Kristus ustanovuje svou církev a jak ji vymezuje, vidíme zřetelně, že se nedá udržeti tato nauka o církvi neviditelné předurčených jakožto vlastní církvi Kristově.

Nejprve popatřme na církev v podobenstvích! Podobno jest království nebeské poli, na kterém zasel hospodář dobrého zrna a do něhož mu nasil nepřítel koukole. Chtěli jíti hned vybrati služebníci hospodářovi koukol, ale bylo jim zabráněno a teprve při žni, to jest při konci církve, oddělí se pšenice od koukole. Podobno jest království nebeské síti, která zahrnuje dobré i špatné ryby. Rozdělení a oddělení definitivní dobrých od zlých nastane až v den poslední, kdy Kristus řekne mnohým, i těm, kteří v jeho jménu prorokovali a kázali, divy činili, že je nezná. Tedy mnohým těm, kteří byli z jeho církve, z jeho společnosti: „Co jste neučinili nejmenšímu z mých, ani mně jste neučinili, odejděte ode mne do ohně věčného!“

Kristus upozorňuje na to, že v jeho církvi budou pohoršení a určuje postup při napominání a káráni zlých skutků, učí apoštoly odpouštěti do nekonečna, učí je odpouštěti věčně...

Neboť církev jest velkým zařízením na odpuštění. Mýlil by se — praví sv. Bernanos ve své knize „La grande peur des biens pensants“ — kdo by

církev chápal jako nějaký Pantheon vybraných, dokonalých postav. Církev katolická jest právě oním útočištěm v divokém lijavci a bouři, kde nejbídnější tvor dostává od Boha a od svatých den po dni, z čeho by mohl žít, ať se děje co děje, až do dne obecného odpuštění...

Právě pro hřešící založil Kristus svou církev. Nepřišel hledat zdravé, nýbrž nemocné. Zdraví nepotřebují lékaře. Proto vypravuje charitas magna všech hříšníků podobenství o marnotratném synu. Církev není galerií dokonalých, chladných svatých. Tak si představovali shromáždění a království Boží farizeové a zákoníci, kteří se stále ptali, kdo zhřešil, kteří měli stále pohotově výtku hříšnosti, kterou vrhli po ubohém slepci, když vyznal, že Kristus je velkým člověkem. Proti nim Kristus zvedá hříšnou ženu, ujímá se Zachea, přijímá Matouše a přijímá lotra na kříži.

Pro všechny nás ubohé hříšníky dává Kristus apoštolům plnou moc, kterou sám hříchy odpouštěl: Komu hříchy odpustíte, odpouštějí se jim a komu hřích zadržíte, zadržány jsou! Tedy hřích je něco, co bude vždycky s církví.

Všechna planá snění o církvi předurčených, všechna planá snění o církvi neviditelné jsou proti pravdě a proti duchu evangelia. Bez hříchu a dokonalá bude církev, až budou odloučeni od ní špatní členové, až budou odloučeni dobří od zlých. Do té doby bude však církev mít ve svém lůně hříšníky a bude stále její úlohou tyto hříšníky volat, učit, zvedat a stále znovu a znovu i po nejstrašnějších zradách a zločinech znovu a znovu zase přijímat. Tedy hříchy zůstanou v církvi.

Kristus založil svou církev, aby byla prostřednicí svatosti. To znamená, že tuto svatost nemáme. Přijímáme ji sice na křtu svatém, ale milost křtu svatého přece ponechává v nás jizvy, které

nám způsobil dědičný hřích. Patero ran jest v naší duši; jizva zlé žádosti, jizva zeslabení, jizva zatemnění rozumu, jizva zeslabení vůle a jizva, na kterou si stěžuje sv. Pavel, že ho více láká dělati to, co by nechtěl, že totiž je spíše člověk nakloněn ke zlému, jizva slabosti.

Pro vyléčení těchto jizev máme svatou Krev Kristovu, pravdu jeho, milosti jeho, svátosti jeho a celou nadpřirozenou výchovu církve. Tedy církev má vésti ke svátosti, protože bývá brzo porušena křtem svatým získaná nevinnost a svatost. Naše přirozenost oslabená, ďábel, kterému slouží ti, kteří jsou jeho a jenž používá přírody, světa a jeho darů, které by nám měly sloužiti za stupně k Bohu, používá jich jakožto lakadel, abychom v nich utonuli a zapomněli pro ně na Boha a již se s ním, jeho dary spokojili.

Práce pak církve vedoucí a učící jest, aby stále připomínala svaté pravdy, aby stále zvedala mysl člověka k jeho pravému cíli a poslání, aby stále mu ukazovala, kde je pravé bohatství a velikost. Poslání církve jest stále opravovati člověka, stále upozorňovati na jeho chyby, stavěti mu před oči svatý obraz Kristův, kárati, napomínati a trestati i hroziti, aby otřásla duší a udržela ji při jejím cíli.

Nejsou svatí všichni, kteří jsou v církvi. A to je tragická stránka, která máte mnohé, snad poctivé, ale nedomýšlející duchy. Tragická stránka v tom, že věci tak svaté, jako je Krev Kristova a jako je pravda Kristova, byly svěřeny lidem s tolika chybami, lidem, kteří mohou svými chybami tuto pravdu zatemniti, tuto svatou Krev v potupu uvést.

Ale tato tragika by nebyla tak matoucí, kdyby dovedli lépe rozlišovati pravdu a poslání církve od jejích nositelů. Zapomíná se často, že není nikdo bez chyby a že snad u katolíků jenom ty chyby více vynikají. Jest to prostě něco naprosto ne-

logického, chtítí porážeti pravdu a církev chybami jejích hlasatelů. Jedině co by se mohlo chtítí dokazovati z chyb lidí v církvi, jest, že snad tato pravda není životná, že není uskutečnitelná, když její vyznavači takto mohou žíti. Ale i tento pokus musí selhati, když se ukáže, jak vlastně doslova pravda zvedá člověka, když se poukáže na velikány církve, na její svaté, jak dovede vychovati, zvednouti, povýšiti člověka, k jaké mravní výši a dokonalosti. Tedy jestliže by se měl zde kdo rozhořčovati, pak by zde jedině mohlo platiti, že by se rozhořčoval ne proti církvi, nýbrž proti těm lidem, kteří polovičatě uchopili její pravdu, neboť církvi třeba rozuměti všechny věřící. Nejčastěji se rozumí jenom představitelé a hlavy církve. U kněží, biskupů a papežů vytýkají se pak určité chyby, které mají dokázat nesprávnost církve. Přátelé, co vlastně je v církvi podstatného? Její moc? Myslím, že její pravda, myslím, že její svátosti. Co chcete vyvzdorovati církvi k vůli chybám a hříchům jejích představitelů? Církev není pro ně, církev není jejich! Vaše je církev a vaše má býti její pravda! Sebe ochudíte! A stojí i nejstrašnější kněžské hříchy za to?

Kněžské hříchy! Jsou a byly. I strašné, tak strašné, že snad nemáte ani o nich všech tušení. A přece, co z toho plyne? Nic jiného než to, že jestliže všechny tyto nedostatky církev nezabily po dva tisíce let, že jistě je původu Božského.

Hříchy v církvi! Chcete z nich vyvoditi, že sami její hlasatelé té pravdě nevěří? A znovu se obrácím na vás a říkám: Proč spojujete svoje štěstí, svoji budoucnost a svoje náboženství s kněžími? Oni jsou jenom hlasateli! Pravda, kterou hlásají, byla již před jejich hříchy a jestliže oni nežili podle ní, najdete, když budete míti dobrou vůli a nebudete míti oči zaslepené slintavou zlomyslností ur-

čitého tisku, tisíce těch, kteří poctivě žili to, co hlásali. A jestliže chybili, jistě ne více, než chybili ti nejctnostnější z těch, kteří po nich hází kamenem.

Hříchy v církvi! Dvojí jest naše stanovisko k nim. Nejprve obraťme pozornost ke svým hříchům. Kristus obrací se i k vám, kteří soudíte: Nesudťe, abyste nebyli souzeni! — i k vám obrací se a volá: Kdo z vás je bez hříchu, vrz po ní kamenem! Leží tu dnes církev potupená v blátě, ponížení a v obžalobě...

Jdi a nehřeš více — praví Kristus k hřešící části své církve. Nezdá se vám, že se obrací vlastně k vám? Kdo z vás je bez hříchu? Chcete církev velkou a čistou. Nemyslíte, že toto je cesta reformy — učiniti všechno, co na mně jest, aby církev byla ve mně čistou, aby byla ve mně svatou?

A druhé stanovisko křesťanské pokory. A to je jaksi choulostivé. Musíme vzíti církev tak, jak je, i s jejím ponížením. Mnohý by mi mohl vytknouti: Tedy se máme smířiti se špatností? Máme resignovaně přijmouti zlo v církvi? Máme se smířiti se špatností? Jistě ne, ale nehledejme estetické církve, nýbrž chápějme ji jako shromáždění věřících, kteří mají toužiti a spěti ke svatosti, kteří mají milostmi Ježíše Krista se obroditi, posvětiti, kteří mají obléci Krista. Oblékání Krista! Nikdo k němu rázem nedojde. Což neříká Kristus a Matouš zaznamenal zajímavý detail: Kdo chce za mnou přijíti, beř každodenně svůj kříž na se! Jako my nikdy nedojdeme k dokonalé, absolutní svatosti, jak bychom chtěli, aby ta církev, která je přece z nás složena, která přece není pomyslnou veličinou, byla dokonalá, neměla skvrn ani vrásek?

Církev je uskutečněna ne v andělech, ale v lidech. A pokud budou lidé chybuující, bude i církev zjizvena chybami a hříchy svých členů. Chtíti proto církev opouštěti nebo tupiti, znamenalo by po-

přítí skutečnost, znamenalo by prchatí ze světa a obrátiti se zády ke skutečnému životu pro nějaký náš sen nebo prelud. Ovšem je to bolestné, že je církev jediným ústavem spasení a při tom obsahuje lidi kruté, tvrdé, hrabivé, nečisté, leč doufejte v Krista, on přemohl svět! On přemůže jednou i jeho chyby. Jednou přijde konečně království svatosti. Ještě tu není spočinutí, ještě není církev v přístavě a proto ještě stále nemůže vyloдитi zlé, špatné, nakažené... Až bude dokončena její pout i její slzy, i její ponížení bude smazáno.

12. HLAS NADPŘÍROZENÁ

Celé posláni Kristovo bylo vrátiti Bohu jeho dítky. Proto stále napomínal ku plnění vůle Boží, proto stále učil o dobrotě, prozřetelnosti, o péči nebeského Otce. Takové jest též jeho království, království Otcovy lásky a naší dětinné oddanosti, lásky a poslušnosti k němu.

Proti židovskému ideálu království Božího, kde se dostane všech pozemských výhod a předností jeho dětem, kde celé království Boží jest vlastně království lidí, kde je Bůh šťastný, může-li lidem sloužiti, staví Kristus království poslušnosti a oddanosti nebeskému Otci.

Protivníci Kristovi neviděli jiného neštěstí, než neštěstí pozemské, než svou poddanost Římanům a zapomínají, že je ještě horší otroctví, totiž hříchu. Chtěli svobodu politickou a zapomínali, že je vznešenější a krásnější svoboda, totiž dítek Božích, kdy člověk dovede správně oceniti svět a všechny jeho dary. Pokušení Kristovo na poušti znamená vlastně celé dějiny jeho království. Jest to pokušení, kterému podléhali představitelé židovského oficiálního náboženství. Aby kamení to-

to stalo se chleby, byla to lačnost divů, které měly dokázati závislost Boží na člověku, protože pro Židy i Jahve byl připoután k židovskému náboženství a konečně touha po tom, aby jim patřil celý tento svět. Nevymizel tento duch ani z křesťanů. I dnes jsou mnozí křesťané, kteří vidí jediný účel křesťanství, aby zaopatřovalo chléb, anebo v něm vidí jenom stigmata, vidění, zjevení, pouti a zázraky. Anebo chtějí jím dobýti vlády pozemské na světě, a při tom jsou ochotni padnouti i na kolena před duchem lži a klaněti se mu. Padnouti před ním na kolena a užívatí jeho zásad, jeho metod, jeho lží . . .

Jsou křesťané, kteří si z křesťanství vyberou jenom mírnost Ježíšovu, kteří ale nevidí jeho přísnosti, kteří by celé náboženství jenom zúžili na hnutí pacifistické, abstinentní, čili kteří by rádi učinili z náboženství a z křesťanství jakousi hygienu. Křesťanství je více než hygiena. Kristus chtěl více a my musíme více přijmouti z jeho úst a z jeho příkladu, než jenom páté přikázání, než snížití jeho učení na humanitní sentimentalitu . . . Někdy se otřeseme, když čteme, co ještě lidem zbylo z křesťanství, jak vlastně nesprávně používají toho svatého slova pro čistě pozemský ideál. Tak jako židé čekali jenom pozemské království, tak také mnozí, kteří si chtějí ještě říkati „křesťané“, očekávají jenom pozemské výhody, jenom časné zájmy od Krista a jeho náboženství. A tu stojí jako pevná hráz církev katolická, která důsledně volá: „Mé království není s tohoto světa.“ Poslání Kristovo bylo, aby přivedl k Otci bloudící dítky Boží. Programem činnosti Kristovy bylo: Buď vůle Tvá — a tato vůle Otce vašeho je Sanctificatio vestra, jak později pravil sv. Pavel. Ježíš to vyjádřil takto: „Buďte dokonalí, jako Otec váš v nebesích dokonalý jest.“

Toto je smysl křesťanství, tak jak jej zase vyjádřil sv. Pavel, který volal: „Žiji, ale nežiji více já, nýbrž žije ve mně Kristus.“

Přetvořiti dítky lidské na dítky Boží jest cílem a smyslem církve, toto je její působení, toto je její zřízení a její život.

Církev jest hradbou proti zkreslení a odkrvení náboženství tím, že hájí plnost a nadpřirozenost víry křesťanské. Jediná ona nesmlouvala nikdy s duchem času a s duchem přemíry kritičnosti a rozumářství. Různé křesťanské církve proto mívaly občas úspěchy, protože koketovaly s duchem času, protože vyhovovaly jejímu vkusu a její chuti. Jediná církev katolická neustoupila od celé nauky Kristovy. Jedině ona celou, nezkrácenou tuto nauku dále podávala. Ví, že se nezalíbí tím, ale přece neustupuje, přece nesmlouvá s pravdou. Toto je velká přednost a velká zásluha církve katolické, že se nechce líbiti, že nechce lahoditi, protože — kdybych se lidem chtěl líbiti — praví sv. Pavel — nebudu Kristovým služebníkem. Církev správně vystihla, že nesmí se přizpůsobovati době, nýbrž že doba právě jí se musí přizpůsobiti. Církev se může a musí přizpůsobiti době ve způsobu podání, ve způsobu přibližování se době svou pravdou, ale nikdy ne za cenu od ustoupení pravdy.

Jiné církve se spokojují okamžitým úspěchem, spokojují se tím, že k nim přestupují statisíce. Ale co získávají? Získávají ty, kteří nebyli spokojeni s nadpřirozeným náboženstvím, kterým byl těsným „chomout dogma“. Tyto církve přijímají ty, kteří by chtěli, jak se říká, přirozené náboženství. Pak ale se církve sesouvají v jakýsi propagační svaz přirozeného, čistě pozemského náboženství.

Církev katolická svou pravdou nezůstává na zemi a nechce také sloužiti zemi a času. Obrací svoje

zraky a zraky svých dětí dále do věčnosti, stále do výše. Ona jediná ukazuje, že cílem náboženství není uspokojení pozemských tužeb, že také není cílem náboženství zalichotiti se národnostnímu cítění, nýbrž že její poslání jest učiniti celého člověka podle obrazu Božího, celého člověka přetvořiti pod zorným úhlem milosti Boží.

Proto církev jako nejvyšší realitu náboženskou zdůrazňuje, že jsme se stali z milosti Boží dítkami Božími a že proto celý náš život má takto směřovati a postupovati, aby tento život Boží v nás stále rostl, aby se stále rozrůstal. Proto církev katolická zdůrazňuje celou plnost pravdy, která nám ukazuje, jak jsme blízcí Bohu, co všechno Bůh od nás chce, co všechno Bůh, totiž jeho jakási láska, jakási jeho nekonečnost, abychom na nekonečnosti Boží a nepochopitelnosti jeho lásky změřili také nekonečnost lásky své, abychom poznávající Boha, jakožto tajemného, jakožto nepochopitelného, viděli, že náš náboženský život může a má se rozvíjeti do nekonečna stále a dokonale, že nikdy nedosáhneme dokonalosti Boží, že nikdy nedorosteme...

Církev ukazuje poslání člověka v tom, aby se naplnil Bohem, aby se dal přetvořiti Bohem. Ukazuje, že všechno pozemské nemůže naplniti touhu člověka, že všechno pozemské a časné jest nedůstojné člověka a stále a stále obrací jeho zrak výše a stále ho orientuje vzhledem k Bohu, k jeho svatosti...

Snad proto církev někdy zanedbá se starati o věci pozemské, ale zcela na ně nemůže také zapomenouti, protože prostě učí, abychom všechno, co konáme, podle hlediska věčnosti konali, abychom i čas i svoje schopnosti i svoje časné povolání prosvítili věčností a božskou láskou.

Ovšem škrtnouti tajemství jest snadné a po-

· hodlné, jest vítáno duchům pyšným a povrchním, ale tu právě mělo by náboženství státi jako hradba proti naturalismu pohanskému, který nechce viděti Boha a nebe a věčnosti, který chce celý život zúžiti a zkresliti jenom na pozemské cíle. Touto pohodlnou cestou šly mnohé církve, měly úspěchy, protože vždycky má úspěch ten, který lichotí, který ulehčuje, který snižuje požadavky. Ale služba tím nebyla prokázána lidstvu, aspoň ne dobrá. Církev raději snáší výtku zaostalosti, nepokrokovosti. Snáší ji, třeba i dlouho, protože ví, že jednou přijde den, kdy lidé prohlédnou ubohou malost pozemských cílů, kdy je jednou zklamou pozemské horizonty a kdy budou se ohlížeti výše a tedy budou vděčni té, která neúprosně stála při pravdě, která trpěla posměšky a výtky inferiornosti, jen aby zachránila lidstvu čistý, neporušený klenot, nadpřirozené bohatství pravdy, kterou přinesl Kristus světu. Neboť toto jest bohatství naše, že zvedl Kristus náš rozum od země, že jej naplnil pravdami Božskými, pravdami, na které bychom nikdy nemohli přijíti a které přece odpovídaly, ba předvídaly všechny touhy a žádosti naše po věčných dálkách.

Církev tu stojí jako hráz nadpřirozena, když dává životu lidskému nejvyšší cíl a nejvyšší naplnění. Jenom ona hájí, že život pozemský jest pouze cestou do věčnosti, že každý krok náš má býti přiblížením se nebi, protože sláva nebes jest ovocem milosti posvěcující, která jest v nás začátkem života Božího v nás, který vyvrcholí v blaženosti věčné. Proto ona chce vychovati člověka, aby opravdu každý krok života byl stupínkem, byl krůčkem k této blaženosti. Proto nás nenechává na zemi, proto ustavičně žádá, abychom všechno, co konáme, posvěcovali Bohem a láskou Boží, vyvěrající z víry v Boha. Církev učí, že ani kroku nemá-

me učiniti, aniž bychom tím nechtěli Boha oslaviti. Všechno chce posvětit i především celé naše povolání. Jedinou útěchu dává náboženství i těm, které život přitisknul ke zdi, kterým se nedostalo zdánlivě velkých možností k činům. Církev katolická svou zásadu, že životem jdou k Otci jeho dítky, zvedá i nejnepatrnější čin lidský. Ukazuje, že co platno člověku, kdyby celý svět získal, ale na své duši škodu trpěl. Uznává absolutnost lásky, která všechno dovede pozlatiti a posvětit.

Tímto nadpřirozeným posvěcením církev dovede vystupňovati činnost a lásku lidskou. Není pravda, že nadpřirozená nauka odvádí lidi od skutečného života. Církev katolická nemůže býti proti pokroku, může a musí býti jediné proti tomu, aby se celý člověk nezahrabal, neztratil v zemi, aby nezapomněl pro časný pokrok na pokrok věčný. A že má pravdu, je viděti z dnešních nářků na neradostnost práce, na zotročení prací strojem, na to, že nesnesou všichni závratný chvat dnešní produkce. To proto, že duše chce také žíti a když jí není dopráno vyžítí se nábožensky, zvednouti se k Bohu a v něm se posílniti, propadá tělesné, hrubé a nízké požívačnosti anebo bezohlednosti a přízemní, nekulturní orientaci.

Zatím co všechny církve pějí hymny na pokrok, zatím co jiné církve se chlubí tím, jak v zemích, kde katolicismus není na vrcholu, je na vrcholu technika, můžeme my se zeptati: „Když máte techniku na vrcholu, je ta lidská duše plačící, žebrající a toužící po tom, aby se mohla rozvinouti, je ta lidská ubohá duše také na vrcholu?“ A otrávená, prázdná lidská srdce, kterým nestačí davová osobnost, zcela pohlcující zábava dnešního modlářství sportovního, ukáže vám, že celá ta technika nechala duši zoufale malou a prázdnou. A tak církev čeká, trpělivě čeká a ve svých lepších synech jde

k těmto štvaným nešťastníkům, aby jim přinesla zvěst, že nejsou zvířaty, kterým stačí mláto, že nejsou stroji, že nejsou pouze lidmi, nýbrž že jsou dětmi Otce, který se těší na své děti a který chce, aby jejich život byl k němu cestou.

Toto jest hrdost naše, že jsme vždy uhájili nejvyšší velikost, nejkrásnější povolání a poslání lidské, že od Boha jsme a k Bohu že se zase vracíme a že jenom v něm je plné spočinutí a štěstí, protože všechno má a všechno dal svým dětem.

13. SPOLEČNOST MODLÍCÍCH

Důvěrnému, sladkému styku s Bohem učil Kristus svoje učedníky: „Proste a bude vám dáno! Když se modlíte, neužívejte mnohých slov jako zákoníci a farizeové, kteří si představovali Boha, jako by ho mohli nebo musili svými slovy umluvit. Víť zajisté Otec váš v nebesích, cokoliv potřebujete. Když se modlíš, vejdi do komůrky své, zavři dveře své za sebou a Otec, který vidí ve skrytě, bude tě slyšet.“

Takto pak se budete modliti. Otče náš jest souhrn celé nauky Kristovy, jest klíčem k nebeskému království, jest také klíčem ku porozumění Kristu a jeho učení a také silným dokladem našeho přesvědčení, že Kristus opravdu chtěl založit církev. Jeho nauka o modlitbě jest dokladem, že Kristus chtěl mít svoji církev s duchovním posláním.

Jeho „Otče náš“ liší se od našich modliteb, které vysíláme k Bohu. Prosíme nejraději totiž za sebe, svým jménem, pro svoje potřeby se modlíme. Kristus, který přišel všechny přivést do náruči Otce, zvedá ruce všech ke společné modlitbě k tomuto společnému Otci. Všechny zájmy modlících se Kristus stmeluje a soustřeďuje v jedné slávě. Káže se modliti, aby přišlo království Boží, aby by-

la naplněna vůle Boží, protože toto jest nejvyšší dobro a nejvyšší dokonalost. Káže prositi o potřeby všech nás, káže prositi o největší potřebu všech také — totiž o odpuštění, jehož všichni potřebujeme.

Toto odpuštění, tato láska Boží jest podkladem naší lásky, proto odpouští a promíjí všechno, co by mohlo naši jednotu, naši pospolitost rušiti nebo kaziti. Otče náš jest kodexem křesťanské jednoty všech zájmů. Takto budete se modliti! Od této chvíle všechny potřeby, bolesti a starosti, těžkosti všech stávají se vlastnictvím všech. Takto vždy svatí pochopili modlitbu křesťanskou a celou církev, všechny její potřeby objímali, za všechny se modlili, za všechny hříšníky svoje ruce vztahovali k nebesům, protože cítili svoje společenství. Věděli, že nás Kristus všechny spojil a proto že nám nesmí nikdo býti cizí, že nesmíme nikdy a v ničem sami státi, že musíme všechny bolesti všech nésti.

Jsme spojeni v jedno království Boží. K tomuto království, aby přišlo ve všech, musí směřovati všechny naše prosby, aby přišlo království Boží, které posvěti nejsvětější jméno Boží, které vyplní jeho svatou vůli, protože ve spojení s ní jest naše nejvyšší štěstí, protože postavení proti ní přineslo všechnu zhoubu a všechno neštěstí na svět.

Jsme jedno svaté Tělo Kristovo. I při modlitbě Kristus jen toto zdůrazňuje: „Začkoliv budete se modliti ve jménu mém, obdržíte.“ Dosud jste se o nic ve jménu mém nemodlili. „Modlete se, abyste obdrželi.“ A jinde: „Kde jsou dva nebo tři ve jménu mém, já jsem uprostřed nich.“

Posláním Kristovým bylo, aby vrátil uzmutou čest Bohu, aby vzdal jemu chválu a čest, která mu patřila a kterou se pokusil člověk po příkladě ďábově si osobiti. Proto všude je Kristus svým duchem, svou silou, kde se snaží jeho děti, jeho vě-

řící, kde se snaží sepnouti v jeho svatém úmyslu svoje ruce. Proto se modlí kněží na začátku posvátných kněžských hodinek: „Domine in unione illius divinae intentionis, qua ipse in terris laudes Deo persolvisti has tibi horas persolvo.“

Kristus modlil se ustavičně: Erat pernoctans in oratione Dei. Modlitbou dlouhou začíná svoje dílo a že jeho modlitba byla za nás za všechny, vidno z pokušení, kde se peklo vynasnažilo, aby, ježto v něm tušilo a čekalo velkého bojovníka za obecnost lidskou, strhlo jej pro svoje cíle a plány.

Ustavičná, společná modlitba jest také odkazem jeho nejstrašnějších, nejbolestnějších chvil, kdy velí: „Modlete se, abyste nevešli v pokušení!“ Jeho poslední slova jsou dětinné obcování s Otcem nebeským, jsou ještě modlitbou a znovu modlitbou za celý svět, když prosí za ty, kteří ho urážejí, modlitbou, když odevzdává svoje dílo do rukou nebeského Otce. Modlitbou spojuje svou přesvatou oběť.

Modlitba jest obcování s Bohem, jest pozvednutím mysli k Bohu, jest prosbou za potřebné dary z rukou Božích a největší dar jest Bůh sám. Tímto darem měla býti jeho oběť, jeho dar provází Kristus zase modlitbou. Jeho modlitba a jeho oběť měly známky dokonalé bohopocty. Všechny vlastnosti bohopocty nesla jeho oběť a jeho modlitba.

A jedna z nejvznešenějších známek modlitby jest, že je naše modlitba obecná, protože takto vystihuje lépe dokonalost Boží, který se nestará pouze o jednoho člověka, nýbrž zahrnuje svojí péčí všechno lidstvo.

A tak vyšla z boku Kristova, z jeho smrti, společnost dítek Božích. K dítěti Božímu patří i dětinný poměr k Bohu. On pak je Otcem celého křesťanství, jest Otcem všech svých dítek a proto tento dětinný poměr dítek jeho k nám, toto důvěrné ob-

cování s Bohem, které sleduje modlitba, nese i tuto známku. Proto modlitba naše musí býti modlitbou celé církve. Proto církev slévá, spojuje všechny modlitby všech, proto zdůrazňuje modlitbu společnou, proto ustanovuje kněze a řády, kteří by viditelně uskutečňovali tuto vesměrnost a pospolitost společné modlitby.

Modlí se za všechny a modlí se jménem všech. Církev zvedá ruce všech k Bohu. Bere do svých rukou všechny zájmy, všechny stížnosti, hořkosti, problémy a všechny v rozpjatých kněžských rukou, i poslední stařenky před kostelními branami, podává Otci nebeskému. Církev Kristova modlí se za všechno a za všechny. Kolikráte se až vysmívají přemíře modlitby. Protože nikdy Bohu dosti nevzdáme pocty, nikdy dosti nemůže poděkovati, nikdy zadostiučiniti za hříchy svoje i celého světa. Proto církev vybízí ty, kteří opravdu milují Boha, aby se vrhli mezi něho a hřešící svět a usmířovali svou láskou spojenou s láskou a obětí Kristovou Boha rozhněvaného. A jestliže Hospodin nezahubí svět, jest to jenom pro těch deset spravedlivých, kteří zvedají k němu čisté a kající ruce dnem i nocí.

Protože pak se člověk neuměl modliti a neuměl také podati něco svatého Bohu, protože to neměl, podal Kristus bohopoctu nejvyšší. Podal své Tělo v oběť. Každá vnější oběť předpokládá oběť vnitřní, podrobení se Pánu. Obětí na kříži Kristus usmířil nebe se zemí, protože podal dokonalou oběť poslušnosti, již lidstvo hříchem odmítlo. Tak jeho svatá oběť není jenom obětí, nýbrž též nejvyšší modlitbou, jest svrchovaným úkonem bohopocty.

V této svaté oběti Kristus znovu spojuje celou církev. Tato svatá oběť dává celé církvi, co by mohla podati nebeskému Otci, dává celému lid-

stvu důstojnou bohopoctu. Tak zůstává Kristus až do posledního dne světa i nejvyšším knězem a i jedinou obětí. Nikdo nedovede dáti oběť lepší. Všechny ostatní oběti po Kristově oběti ztratily svůj význam, nespojí-li se s ní. On zaplatil za svět a proto kdo chce podatí nebi zaplacení za své hříchy, a to chce každý, — protože každý individuálně prožívá svoji bídu a touží po vykoupení a podání něčeho, — každý musí tuto oběť podatí. Kristus zůstává také jediným knězem a všechno kněžství naše jest pouze přísluhováním svatého kněžství Kristova, jest pouze zastupováním jeho kněžství. Naše kněžství jest pouze údem Kristova kněžství. V této svaté oběti bylo zahrnuto celé lidstvo, byly zahrnuty veškeré hříchy a byla podána absolutní, rozhodující, naplňující oběť. Tak nazývá sv. Augustin tuto svátost Oltářní, ve které jest Kristus obětovaný, ve které se zpřítomňuje nejprve tato oběť a nazval ji „tajemstvím jednoty“.

Sv. Tomáš praví, že Eucharistie jest střediskem celého života církve. To ovoce, které Kristus učinil Krví svou ve světě, činí tato svátost na každém člověku. Eucharistie jest aplikací oběti a zásluh jejích na jednotlivce. V této svátosti — praví sv. Tomáš — stýká se všechno, co se týká Církve. Neboť Eucharistie jest středem milosti. Obsahuje samého původce milosti. Oběť nejsvětější působí spojení Krista s jeho církví, protože jest táž oběť, kterou vyšla církev z otevřeného boku Kristova. Eucharistie jest nejintimnějším vyjádřením spojení Boha s člověkem nejprve v Kristu a pak v nás, jest projevem jeho nejvyšší lásky: *In finem dilexit eos!* Tato jednota církve v Eucharistii tanula Kristu již na mysli, právě když v onen svatý den ustanovení Nejsv. svátosti modlí se stále a stále o jednotu: „Učiň, aby byli jedno, jako já a ty jedno jsme.“

Eucharistie byla dokonána na kříži a s tímto křížem právě sestoupila církev na zem. Tato oběť kříže se stále ve mši svaté opětuje, proto jest tato svátost, která se obětí uskutečňuje, svátostí stále nového, ustavičného znovuzrození církve.

Mše svatá jest zároveň obětí Kristovou a zároveň obětí církve. Církev totiž podává ve svých kněžích tuto oběť Kristovu, nejvyšší bohopoctu světa. Zatím co svět upírá Bohu jeho panství a vládu, poslušnost, církev denně přináší oběť nejvyšší lásky, oddanosti a poslušnosti Krista k Otci. V oběti mše svaté a ve svátosti Oltářní jest Kristus ne pouze historický, nýbrž tentýž, který včera, dnes i zítra.

Teď chápeme, proč je církev soustředěna kolem slunce Eucharistie. Má dávat život a Kristus řekl, že nemá nikdo života, kdo nepožívá jeho Těla a nepije jeho Krve. Proto tolikráte již církev krvácela za uhájení této pravdy. Proto všechno obětuje, aby zachovala světu tuto svatou oběť.

Poslání církve jest, jak jsme řekli, duchovní přetvoření, přerobení v Krista. Tento přerod způsobuje právě Nejsvětější svátost, právě tato oběť. Jak jinak bychom si vážili mše svaté, kdybychom v ní neviděli jenom mrtvé formulky, nýbrž kdybychom v ní viděli prostředek nejvyšší, kdybychom v ní viděli lásku a Bohopoctu Kristovu, kterou nás smířil s nebem a kterou nám zasloužil všechny dary časné, kterých potřebujeme k daru nejvyššímu, a bychom totiž došli do náručí Božího.

Svátost Oltářní jest zdrojem celého života církve. Zde se křesala láska vyznavačů, zde pili sílu svoji mučedníci, Eucharistií se zapaluje oheň apoštolů, nabývá odolnosti nevinnost panen.

Z Eucharistie prýští všechny ctnosti. Nemá pouze tu či onu milost, nýbrž obsahuje sám zdroj milosti. Tak jest Eucharistie i jako oběť i jako svátost

středem katolického života. Jí se odlišuje církev katolická ode všech ostatních vyznání. Tím, že celého člověka soustřeďuje, všechnu jeho zbožnost i jeho potřeby soustřeďuje kolem této oběti a svátosti. Ona proměňuje nejsvětější obětí každý den člověka ve svátek, takže není pro nás opravdu všedního dne.

Jí se uskutečňuje slovo Kristovo: Aj, já s vámi jsem až do skonání světa!

14. DUCHOVNÍ ŽIVOT V CÍRKVI

Církev má učiniti z dětí hněvu dítky Boží. Děti, které dorostou ke zralosti královského kněžství a svatého lidu. Nejsme svatí, ale máme se jimi stát. Svatý znamená neposkvrněný, čistý, praví Tomáš Aq. Očišťovati pak se a stávati se čistým od tohoto světa jest duchovním životem.

Trojí jest pokušení: žádost očí, žádost těla a pýcha života. Snaha a uskutečnění, aby Bůh na některé z těchto žádostí určil náš život, jest vésti duchovní život. Jest to vítězství ducha, ale ducha Božího nad tělem, nad nástrahami světa, ďábelské pýchy, jest to přetvoření člověka přirozeného, přirozeně jednajícího a smýšlejícího v člověka žijícího pro Boha svými zásadami, svým směrem a životem směřujícím vědomě k Bohu jako k opravdovému poslednímu cíli a svému největšímu štěstí.

Člověk není jenom na světě, nemá pouze přirozený cíl — „Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri“ (Jan I.). „Miláčkové moji, nyní jsme dítkami Božími...“ (I. Jo. III. 2.).

Milost posvěcující: její podstata.

Bůh ukazuje se nám jako otec, k němuž máme dorůst. Nenechal nás špatnými, jak se někteří domnívají, nýbrž dal nám nesmírnou důstojnost: ú-

část na své přirozenosti. A máme k tomu pracovat, aby náš život se stal čím dále tím podobnějším životu Božímu, aby z dítek lidských staly se dítky Boží. Toto je duchovní život.

Proto ideál církve je více než ideál světské výchovy. Laická kultura a výchova chce vychovat dokonalé lidi, výchova však církve má božským naplnit člověka. Středověcí mystikové odvažují se tohoto slova: Deificati, θεοποίησις.

Církev zvedá tím člověka nad sebe sama a uvádí ho do hlubin tajemství Božích. Ale tak dává také nadlidskou sílu dle toho, co zahlédl, co prožil a po čem dychtí, jednati. Zraky svatých jsou vykoupány věčností a proto jsou jim malé horizonty, za nic nepovažují všechno, co mohou pro Boha a bližního vykonati.

Ovšem zde je každý krok darem Božím. Bůh dává se těm, kterým chce. Každý krok k němu je darem milosti pomáhající a dar Boha samého duši jest milostí posvěcující. S ní přichází život Boží nadpřirozený do duše. Tento život má růsti, a to je to, co nazýváme životem duchovním.

Svátosti církve jsou prvním prostředkem duchovního života, neboť ony sdělují tuto milost posvěcující a pomáhající.

A zde se liší naše nauka od Lutherovy: Milost není v nás něco heterogenního, cizího, nýbrž přetvořuje nás. Naše přirozenost jest porušena, ale ne zkažena. Nejsme ze sebe ničeho schopni, ale přece milostí činí nás Bůh schopné svatého, ctnostného života a to tak, že je to celé dílo Boží a celé také dílo naše.

Milost není pouze odpuštěním, pouze milosrdenstvím, nýbrž také přetvořením člověka, jest novou, nadpřirozenou životní silou člověka. Tak rozumíme slovu Jakubovu, že víra bez skutků je mrtvá. Bůh neospravedlňuje pouze, nýbrž i posvěcu-

je, vnitřně zvedá a přetvořuje. Milost Boží je sdělení svatosti, dokonalosti Boží. A nyní má člověk v milosti jsoucí jednati tak, aby byl stále podobnější této svatosti Boží, aby Bůh byl nejprve nejvyšším dobrem, jako je Bůh sám sobě postačitelným. Toto je prvá snaha života z milosti, života duchovního. Prvý Bůh, prvá jeho vůle. Jeho vůle zjevená a zjevující se v osudech životních, aby byla naší vůlí, jeho pravdy a zásady, aby řídil naše myšlení, náš duchovní život, aby ony ovládaly celý náš život.

Boží vlastnosti, jeho dobroty, spravedlnosti, lásky etc. aby byly i našimi cestami, abychom stále méně jednali jako lidé tohoto světa a více jako děti Boží, které se stále víc a více učí od svého nebeského Otce, které stále dokonaleji odkládají lidské, porušené a víc a více přijímají dokonalé, božské.

Toto je duchovní život ctností křesťanských. Pramení z víry, kterou poznáváme Boha a svou povinnost a žije láskou, kterou chceme to, co poznáváme v Bohu, jako dobré a krásné, protože Boží. Stálá ustavičná snaha, aby Boží vlastnosti v nás se zakořenily a staly se naší trvalou vlastností, již říkáme ctnosti. Bůh vlil nám tyto ctnosti v posvěcující milosti. Uskutečňováním a prováděním mají se pak tyto ctnosti v duši upevniti.

Křesťan se má snažiti, aby dospěl k plnosti věku Kristova. Neboť Zjevení sv. Jana vyzývá nás: „Kdo jest spravedlivý, ospravedlňujž se ještě a kdo jest svatý, posvětiž se ještě!“

Milost Boží chce prorůsti, prostoupiti všechny schopnosti, mohutnosti a dary Boží v člověku i přirozené a ze všech použití k tomu, aby člověk stále více Boha miloval a podle jeho vůle jednal a tak se s ním stále snažil ztotožňovati tak, aby stoupal k onomu cíli křesťanského života, jež určuje sv. Pavel

heslem: „Žiji, ale nežiji více já, nýbrž žije ve mně Kristus.“ Ale protože toto připodobňování Bohu jest rozvíjením se života Božího v nás, proto jest také darem Božím, darem, jež můžeme ztratiti. Naše spravedlnost není v nás, jako z nás. Jest naše, ale Božím darováním. Proto jest podkladem rozvoje duchovního života hluboká pokora. Pokora jest ctností, kterou především zdůrazňuje církev katolická. Uznání, že vše, co máme, obdrželi jsme od Boha: Co máš, co bys nebyl přijal? Otevírá nám další dobrodiní z ruky Boží. S druhé strany však roste druhý podklad duchovního života, nezměrná důvěra v Boha. Jestliže všechno, co máme, je od Boha, protože On je láska a štědrost všemohoucí, když nás povolal ke svatosti, dá nám ještě všechny prostředky, abychom mohli odolati v pokušení, přemoci svět a přirozenost bouřící se proti vládě Boží v nás: „Quoniam benigna est misericordia tua“ ...

Duchovní život křesťana rozvíjí se proto dvojí cestou, svátostnou, která nám dává Boha a jeho milost a cestou asketickou, která touto milostí se snaží přetvořiti člověka podle Boha.

Toto je cesta katolické církve v duchovním životě. Nenechává člověka v hříších, ale také nedovoluje, aby si cokoliv pyšně osoboval. Proto kdo chce vésti duchovní život, musí jej čerpati tam, kam jej složil Kristus. Kristus pak život dítek Božích a pomoci pro něj složil do církve a připjal jej na svátostné formy. Nestačí však přijímati tento život ve svátosti, nýbrž svátostná milost a posvěcující i pomáhající milost žádají, aby jich člověk užil pro přetvoření svého života.

Toto přetvoření jde dvojí cestou: připodobňování se Kristu a přemáháním jen přirozeného, lidského, světského, ďábelského v člověku. Jest nemyslitelný duchovní život bez opravdové snahy

přemoci v sobě život nižší. Jest nemysliteľná snaha po ctnosti bez varování se zlého, bez boje se zlem. A není zase účelný a trvalý boj s hříchem, jestliže konkrétně nevzrůstá zároveň život ctností v naší duši. K tomu dává církev řadu prostředků. Základní prostředek je vžítí se do Boží přítomnosti. Postaviti celý život i všední, všechny jeho zápasy a těžkosti, všechny boje do Boží přítomnosti. Žítí v Bohu, abychom žili z něho. Aby Bůh stál stále před námi svou dokonalostí, kterou nás volá k sobě. To přivádí svou dokonalostí, kterou nás volá k sobě. Další prostředek jest znáti sebe. Kdo zná dobře Boha, kdo v něm uvažuje, zná i dobře sebe. V Bohu vidí jako v zrcadle svoje nedokonalosti. Proto doporučí církev rozjímání o Bohu a jeho vlastnostech, o Kristu Ježíši a jeho svatosti. Čím lépe poznáme Boha a Jesu Krista, tím také poznáme lépe, co od nás chce tento vzor. Poznáme také, jak daleko jsme ještě vzdáleni. Tak vyplyne sama pro nás nutnost zpytování sebe a života a svého stavu. Neocenitelnou pomůckou je tu duchovní četba, rozjímavá četba, rozjímání obcování s Bohem a svaté exercicie, kde se křesťan snaží přetvořiti celý život, všechny svoje zásady a touhy podle Ježíše Krista.

A na konec to, čím by se mělo začítí. „Beze mne ničeho nemůžete!“ To jest, že duchovní život se neobejde bez modliteb. Modlitba jest olej, který zároveň sytí, svítí i zahřívá duši. „Prosťte a bude vám dáno.“ A proto církev katolická tolik zdůrazňuje modlitbu jakožto zdroj duchovního života. Ale modlitba není pouze škemráním o pozemské věci, jest obcováním dítěte s Bohem, klaněním a prosbou o Něho sámého především.

Modlitbou se stále dotýkáme Boha a ustavičně od něho přijímáme jeho sílu a milost. Buďme vděční Bohu, že nás nenechal na zemi, kde je nám

tak těsně, děkujeme církvi za to, že nám stále podává prostředky, abychom mohli se rozletět za svým Otcem, že se stále modlí za nás a s námi, a nezůstaňme sami také na zemi, nedejme zakrnětí svému náboženství na několik forem, nýbrž oživme jím celý svůj život soukromý i veřejný, užíjme v něm a jím všech schopností a darů, abychom vystoupili nad tělo a nad svět. Aby byly podobné dítky Boží svému Otci!

15. POKORA V CÍRKVI

Nejbolestněji se může dotknouti křesťanů jiných vyznání, když nadhodíte otázku: „Jste opravdu přesvědčeni, že jste správní dědici myšlenky Kristovy?“ A ještě hůře, když se ta otázka formuluje takto: „Jste opravdu jediní správní dědici jeho?“

Naši dědečkové doby pozitivistické a agnostické odpovídali na to Lessingovou bajkou o Moudrém Nathanovi, který dal svým třem synům tři prsteny. Jenom jeden z nich byl pravý, ostatní dva k nepoznání napodobené. A Lessing vidí v těchto třech partnerech židovství, islam a křesťanství. Takovou naivitu mohla vymyslet jen doba pozitivistická a agnostická, která nesmírně pohodlně se vytočila ze všech problémů pathetickým slovem: „Ignoramus et ignorabimus.“ Mnozí chtěli toto přirovnání o třech prstenech vykládati o křesťanských vyznáních. Jsou mnozí lidé, kteří říkají: „Kdo ví, kde je pravda?“ Všichni asi mají z pravdy něco a složení všech těchto pravd dává myšlenku Kristovu.

Na první pohled se to někomu může i zalíbiti, ale kdo se zamyslí rozumově nad tímto řešením, uvidí jeho plochost a neudržitelnost. Tato these jest nedůstojná Boha. Dal pravdu, ale tak, že se nedá rozeznati od omylů. Proč řekl, že je cestou,

když se vyrojilo tolik cestiček a každá říká, že je Kristova a nebylo by možno pravou rozeznati? Bůh by nedal to nejdražší, co měl, v plen nejistotě. Proto katoličtí theologové právem žádají určité známky církve, které by měly ukázati, jak Kristus církev svou chtěl míti a která církev tuto vůli Kristovu uskutečňuje a která proto jest jeho pravou církví.

Německý historik Ruville studoval s úzkostí pozitivního vědce všechna vyznání. Stále a stále pronásledovala ho myšlenka o pravosti jenom jedné církve v jeho studiích. Vypočítává řadu tak zvaných oficiálních známek. Ale ty všechny jemu právě nevyhovovaly. Ruville přišel jinou cestou k poznání církve katolické jakožto pravé církve Kristovy. Našel jednu známku, která zdobila Krista, kterou chtěl, aby nesla jeho církev a kterou také jedině našel v lůně církve katolické, jenom v jejích dějinách, jenom v jejím zřízení, jenom v jejím životě svatých našel tuto známku uskutečněnou.

Ukazuje na pokoru jakožto známku pravosti církve katolické.

V dnešní záplavě subjektivistické pýchy, kdy si každý chce sám býti sobě vůdcem v řešení svého života, smyslu života, svých stěžejních problémů, vidíme, že opravdu jedině v církvi katolické se dále hlásá, třebaže je to nečasové, jakožto jediná cesta k Bohu, k rozvíti duše a k záchraně světa — cesta pokory.

Pýcha strhla satana do propasti, pýcha nás připoutává k jeho lži. Maria Panna jest zábleskem nové pokory, kterou chtěl Bůh od svých dětí. Neboť, abychom správně začali: Ctností je pokora. Pokora není pokorné, strojené mluvení, nýbrž především pokorné smýšlení, pokora jest poznání sebe v pravdě, správné ocenění své nedostatečnosti, závislosti na Bohu, a z této závislosti vyplývající

závislost a oddanost všem, které Bůh postavil mezi sebe a nás. Maria Panna proti pýše satanově, který řekl, že nebude sloužiti — postavila svoje pokorné slovo: „Fiat mihi secundum verbum Tuum.“

Pokora znamená poznání sebe. Správné poznání sebe nám řekne, že jsme ve všem na Bohu závislí, že ze sebe nic dobrého nemáme. Prvý člověk nechtěl uznati tuto závislost. Chtěl sám sobě býti Bohem. Proto odmítl mu obětovati, proto sáhl svatokrádežnou rukou na strom Hospodinův.

Nyní člověk zvolna klesal. Vytvořil si svoje náboženství, které neznalo pokoru, až ji zcela pohřbilo. Na konec přišlo k poznání bohů, kteří byli stejně špatní a slabí jako on. Když pak panovačné kněžstvo neuspokojilo, povstává filosofie, která chce vybudovati samostatný životní názor.

Aby Bůh zlomil pýchu lidskou, přišel jako Syn Boží a vtělil se. Ponížil se, že vzal na sebe lidské tělo, vzal na sebe hříchy světa. Sv. Pavel praví jedno slovo, které ukazuje jako blesk na pokoření Kristovo: „Stal se prokletím v očích nebeského Otce za nás.“ Celý život Kristův byl učením pokore. Ačkoliv byl Synem Božím, a vše mu patřilo, dobrovolně se všeho zřekl, dobrovolně všechno odhodil, čemu lidé svoje srdce prodávají.

Kristus zničil jako Mesiáš všechny pyšné naděje na soběstačnost lidskou, že by chtěl od Boha jenom království tohoto světa zdánlivým zánikem a nejvyšším ponížením člověka, to jest, smrtí jeho, kterou vzal na sebe, učil nás Kristus této neznámé již ctnosti.

A jako byl podroben Otci nebeskému, tak také chtěl nás podrobiti Otci. Chtěl podrobiti rozum lidský, který nechtěl se podrobiti tajemství, chtěl mu podrobiti vůli lidskou, která se vzepřela rozkazu Božímu. Zjevil pravdy, které zůstávají tajemstvími, které lidský duch, pokud bude putovati,

nikdy neobsáhne, ani nepronikne a žádá podrobení celého člověka těmto pravdám a zařízení celého člověka podle těchto pravd, žádá podrobení člověka příkazům Božím.

Tak jest jeho církev nutně stavěna na pokoře. Má nevysvětlitelné pravdy, ale žádá, aby se jim věřilo a z těchto pravd vyvozuje pak naprostou poddanost i vůle lidské nebeskému Otci. On byl tak pokorný, že jeho život nebyl ničím, než plněním vůle Otce nebeského. Proto stále zdůrazňuje, že nepřišel plnit svou, nýbrž vůli svého Otce, že toto jest jeho chléb, že toto je jeho poslání a že ti, kteří ho v tom následují, jsou jeho miláčky, jeho matkou a bratřími, čili že jsou jeho rodinou. Podrobenost Otci nebeskému chtěl Kristus od svých a ti, kteří ji plní, jsou jeho rodinou, čili jsou církví jeho. Proto volá: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem!“

Tak sdělil církvi své jakožto záruku — pokoru. I jeho apoštolové, nejvyšší hlava církve, musí se pokorně skloniti ve svém úkolu, protože nebude rozhodovati sám, nýbrž bude mu dán Duch Utěšitel, který církev povede. Proto jest velkou opovržlivostí, když chtějí lidé o náboženství Kristovo rozhodovati, když chtějí z něho přijímati, vylučovati a podržovati, co se jim líbí, protože Kristus podřídil nás v církvi a v pravdě, podřídil nás vedení Ducha sv.

Církev byla podřízena Duchu sv. a Kristově mystickému Tělu. To byla právě pokora svatých a velkých synů církve katolické, že když viděli potupení a ponížení církve, že neuprchli z ní, že ji neopustili za účelem reformace. Reformace byla popřením mystického Těla Kristova. Reformátoři nedovedli pokorně přijmouti pohanění Těla Kristova v hříšnicích, reformě obětovali jednotu Těla Kristova. Toto jest pokora katolická: zůstatí

v jednotě i když nejsme spokojeni a reformovati ji svou obětí, svou pokorou, svými vzdechy a ne svým pyšným útekem a svým pyšným secesionismem.

Pokoru potřebuje moderní člověk, aby uznal, že sám ze sebe nenajde uspokojivého řešení. Maria Panna zde dává výstrahu všem pyšným a soběstačným duchům: *Esurientes implevit bonis et divites dimisit inanes*. Pokoru potřebují ti, kterým bylo dovoleno zamyslet se nad svatými pravdami, aby nezapomněli, že křesťanství není filosofie. V tomto jest osten kacířství: Nepřijímají pokorně pravdu, ale mudrovati nad ní, obracet ji tak dlouho, až nějaké nejasnosti na ní najdou, aby mohli svou pýchu a svoje osobní názory zde uplatnit. Již v začátcích církve odvedla pýcha blýskavé gnoze křesťany od církve. Čím dále tím ostřeji se rýsovala pravda, že tam je pravda, kde je Řím. Řím musel probíjet se nesmírnými pracemi a obtížemi koncilů přes kacířské lesy. Pravda a jistota pravdy neměly jenom tak lehko padnouti do klína církve. Poslušnost ke skále, podrobenost tomu, co Kristus jako nejpevnější v církvi postavil, mělo znovu zdůrazniti potřebu pokory, podrobenosti, uznání postavení svého a jiného jako vůdčího v církvi. A zase i zde církev byla pokornou. Musela projíti výtkami osobování, pýchy a přece musela zůstat při své cestě, protože chtěla zůstat podrobená Kristu i za cenu těchto výtek a tato pokora, která se dá raději tupiti, než aby ustoupila od pravdy, jest další známkou církve v jejích dějinách až do prohlášení papežské neomylnosti.

Vytýkají církvi jako pýchu tuto neomylnost a přece co je proti tomu pýcha Lutherova, co je proti neomylnosti papežově neomylnost Lutherova, s jakou on odsuzoval staletí křesťanská? S koncily, s biblí hospodařil, jak se jemu líbilo. Luther

zapomněl, že kdyby všichni postupovali jako on, nebylo by již dávno církve, že by mu opravdu již nebylo bývalo zbylo nic k reformování. Kdo uchoval bibli, kdo ji uchoval proti všem kacírům? Jenom na bibli přísahají a zavrhují církev, ale tuto bibli právě z rukou církve přijímají. Po ovoci poznáte je! Stále se na bibli odvolávají — mnozí protestantští theologové proti bibli protestovali, až jim na konec zůstanou z toho Písma jen desky. Stěžují si někteří katoličtí theologové, že se jim těžko dýchá pod přísnými dekrety biblické komise. Zde jest nový důkaz pokory katolické církve, s jakou úzkostlivostí chce býti podrobena Písmu jakožto zdroji.

Všechny výmluvy novotářů nikdy nezastřely jejich úmysl, že chtěli na místo autority církve postavit autoritu svou, že chtějí nepodříditi se slovu Kristovu: Kdo vás slyší, mne slyší... Velká pokora církve katolické, že zbožně uchovává tradice zbožnosti, liturgie, umění, theologie! A jaká pýcha novotářů, kteří zasedají na soudnou stolicí nad tisíciletími zbožností, poctivě snahy o svatost všech našich předchůdců. Soudci nad vyznavači a mučedníky!

Pokora církve! Především její pokoření! Až do dnes stojí před veleradou mocných tohoto světa, před zákoníky a farizey! Kristus předpověděl své církvi pronásledování, pohrdání a pokoření. To, že církev se k tomu hlásí, že nechce za cenu ústupků si vykoupiti mír a pokoj, v tom jest právě její pokora. Chce býti tělem Krista pronásledovaného, Krista věčně, až do posledního dne odsuzovaného. Jenom ji všichni soudí, jenom ji všichni ztracují. Tak musí jednati církev a její kněží! Víme, že tato slova budou vykládána jako nevraživost, škorpivost, úzkoprsost a přece nemožno ustoupiti. Nemáme práva — nikdo nám je nedal, abychom

ustoupili. Je-li církev budována na pokoře, na pokoře musí býti také vybudován náš život a náš boj o Krista. Ne pýchou, ne svéhlavostí, domýšlivostí, tvrdostí smíme bojovati. Nesmíme ranou ránu spláceti, jak mnozí křesťané činí, nýbrž přemáhati láskou, milosrdenstvím, obětí, modlitbou, pokorou v pravdě, pokorou, která ke všem se dovede skloniti, všem odpustiti a všechny obejmouti, dokážeme, že jsme církev toho Krista, který objal všechny hříšníky, všechny hledající napojil, všechny po lásce žíznící na věky utišil...

16. JEDNOTA CÍRKVE

Kristus založil svou církev, jedinou. Měla býti jeho nevěstou. Všechnu svou lásku jí věnoval a proto tajuplná jednota jest její známkou.

Mluvíme o jednotě církve a musíme tím vlastně rozuměti, že církev katolická jest jednotná a jediná.

Všechny svoje děti chtěl přivést Kristus do jednoho království. Přečasto modlil se za svou církev, aby byla jedna, aby byla jednotná. Aby byli jedno, jako já a ty jedno jsme. Kristus neponechal si ničeho ze svých pokladů, nýbrž z celého tohoto bohatství učinil pravé království Boží.

Jsme mystickým Tělem Kristovým. Jeden pak je Kristus. „Zda je Kristus rozdělen?“ — volá již sv. Pavel, když nesváry se vtíraly do obcí jeho. Jenom o jednom svém království mluvil, k jednomu se obracel ve svých promluvách. Podklad této vnější jednoty jest jednota vnitřní, čili jednotnost církve. Tak jako je krásně harmonicky zformováno lidské tělo, že se v něm všechno vzájemně doplňuje a k jednomu cíli směřuje, podobně i tělo církve jest uspořádáno nadpřirozenou jednotou.

Ta jednota, která se zračí v církvi v celém jejím

zřízení a životě, není a nemůže býti původu lidského. Jest nutně nadpřirozeným darem, jest její význačnou známkou. Po ní poznáme také, že církev, která tuto jednotu a jednotnost hájí, je církví Kristovou.

Jedno jest to, co jest oddělené od ostatního a nerozdělitelné v sobě — praví scholastikové. Tato definice jednoty hodí se znamenitě na církev Kristovu. Ona společnost jest jedna, která má jednu myšlenku a která má jedny prostředky k dosažení jednoho cíle pro všechny.

Církev katolická uskutečňuje ideálně tuto jednotu.

Má jednotu myšlenkovou, protože má jednu pravdu pro všechny, protože má svoji jednotu ještě hlubší, jelikož její jednota pravdy jest jednotou se samým Kristem. Kristus snesl nebeské, nadpřirozené pravdy a církev tuto pravdu celou uchopila a dále rozdává. Kristus řekl: „Učte zachovávatí všechno, cokoliv řekl jsem vám!“ — A tu jest církev jako hráz proti všemu smlouvání s pravdou, jak jsme již ukázali. Církev se nikdy nesmíří s moderním řešením, které je ale moderní již od začátku církve, totiž s tak zvanými fundamentálními články. Chtějí připustiti jako Kristovu nauku jenom některé pravdy a ostatní „podřadné“ chtějí vypouštět, v těch chtějí dávat svobodu lidskému duchu. Jenže ještě nikdo se neshodl nikdy v tom, co vlastně jsou tyto fundamentální články Kristovy nauky, ve kterých by se všichni shodli a musili shodnouti. Proti tomu církev katolická řeže ostrou definici Athanášem: „Quicumque vult salvus esse, ante omnia opus est, ut teneat catholicam fidem quam nisi quisque inviolatam servaverit absque dubio in aeternum peribit.“

Konečně, kdo dá záruku, že ony články jsou opravdu fundamentální, dále, kdy se lidé shod-

li na nějakých fundamentálních člancích v kterémkoliv oboru a kdo má čas studovati, co je fundamentální, když je již třeba hned žít?

Kristus nepřipouštěl diskusí své nauky. Kdo neuvěří, již je zatracen... Kdo jedno písmenko ze zákona odstraní, bude nejmenším v království nebeském. Nikdy, ani prvotní církve toto právo vybírání neuznávala a kdo si vybíral, toho prostě vyloučila jako kacíře. Sv. Cyprián v prvním křesťanství takto jednotu víry zdůraznil: „Deus unus et Christus unus et una ecclesia eius et fides et plebs una in solidum corporis unitatem concordiae glutino copulata...”

Kristus nemohl lépe zdůrazniti tuto jednotu, než když řekl: „Já a Otec jedno jsme.“ A nyní sebe celého, celou svou nauku, celou svou pravdu, která jest pravdou Boží, dal lidstvu. Jako jiný ještě podklad jednoty, než jednota celé pravdy Boží v Kristu, v němž bylo celé lidstvo obsaženo a který také celé lidstvo ve své osobě svaté sepsal! Apoštolové varovali před těmi, kteří jakékoliv nesváry vnášeli do této církve. Marně je tu dovolávati se lásky Kristovy! V tom je právě láska — nedopustiti, aby kdo olupoval lidstvo o statek nejvyšší. Církve musí hájiti třeba přísně tuto jednotu, hájiti ji pro lidi třeba i proti nim samým. Což nemiloval láskou žhavou církve Pavel, který tolik zdůrazňoval jednotu, a Jan, který varoval před kacíři? Což ti méně milovali? Proto praví Jan: „Každý duch, jenž Krista rozděluje, není z Boha, nýbrž jest Antikristem.“ Neboť: Unus Dominus, una fides, unum baptisma.

Církve má přivést k Bohu. Má podati Bohu dokonale oběť. Proto jest jeho královstvím a proto také nazývá sv. Petr křesťany královským kněžstvím. Jednota bohopocty jest dalším požadavkem pro Kristovu církev. Jenom jedna oběť měla býti

podávána od východu slunce až do západu. Touto obětí jest Kristus a proto jenom ta církev, která podává dále tuto oběť, jenom ta, která ostatní všechny oběti kolem této soustřeďuje a všechnu jejich sílu z této prohlašuje, jenom ta je Kristova — jenom ta je Kristova, která všechnu oběť víry, naděje a lásky, jež jest podkladem vnější naší oběti, odvozuje z vrcholné oběti lásky Kristovy...

Církev katolická uskutečňuje tuto jednotu bohopocty nejprve tím, že dává tento podklad jednotnosti duchovního podrobení Bohu. Podklad katolické bohopocty nejsou vnější úkony, nýbrž naprosté podrobení, láskyplné a synovské podrobení se nebeskému Otci, podrobení a podřízení jemu celého života. Celý nadpřirozený život křesťanův směřuje k jednomu, zná jeden nadpřirozený cíl, aby totiž nás přetvořil podle obrazu Božího a podle jeho svaté vůle.

Tato jednotu bohopocty pak vyvrcholuje v jednotě modlitby a v jednotě oběti. Církev prohlašuje sebe sama za jedinou zprostředkovatelku modlitby. Modlí se za celé lidstvo, v jejím klíně slévají se všechny modlitby všech lidí, kteří kdy zvedali svoje ruce k nebesům. V katolické církvi není jiné oběti než oběti Kristovy. Jedna a táž oběť jako oběť na Kalvarii. Žádná oběť nemá v církvi katolické nadpřirozené ceny, která není ve vztahu s touto přesvatou obětí: *Unus panis, unum corpus multi sumus omnes, qui de uno pane et de uno calice participamus*. Z této oběti čerpá církev katolická všechn svůj poměr k Bohu a celý svůj poměr k Bohu všech svých dětí také vědomě kolem této oběti soustřeďuje, z ní čerpá sama a dává a velí čerpati všechnu nadpřirozenou sílu k duchovnímu životu a zápasu všem svým dětem. Jenom jeden kněz jest v církvi, a to je Kristus, jedna oběť a v této oběti jsme také ale všichni zahrnuti.

Nikdo není vyloučen z této bohopocty Krista a modlí se při tom za všechny. Nikdo, ani kdo by chtěl, není vyloučen ze síly a působnosti této modlitby. Nikdo nemůže tak církev nenávidět a tak z ní se vylučovati, aby dovedl se sám z ní vyloučiti. Toto je vítězství církve, že z ní vlastně nemůže nikdo vypadnouti, jediná ona zahrnuje obecnosti ovoce a síly oběti Kristovy všechny lidi, ona za všechny zadostčiní, za všechny děkuje, za všechny smiřuje a všem vyprošuje všeho, čeho potřebují pro duši i pro tělo, aby se na konec stali hodní ovoce hlavního této oběti, totiž života věčného dítek Božích.

Jedna je oběť a jediná, protože jeden jediný jest Kristus. Proto také jest jediná církev Kristova pro jedinstvo oběti. Proto je také jednotná v sobě. Nikdo nemůže Bohu jiných obětí podati a jinak se Bohu přiblížiti než právě touto oficiální obětí. Proto jest také církev s Tělem Kristovým tak jednotná. Jediná a jednotná v jediné oběti, v jediné bohopoctě. V jediné modlitbě, protože všechny modlitby musíme předkládati skrze Jezu Krista a církev, která jest právě tělem tohoto Jezu Krista.

Jednota víry a bohopocty přivádí další jednotu, jednotu správy a vedení. Pavel výslovně se zmiňuje o této jednotě, když praví, že Pán dal některé za učitele a biskupy ad aedificationem corporis Christi, že těmi všemi úřady se buduje a tvoří jedno tělo Kristovo, církev. Nejstarší Otcové opírajíce se o slova Kristova, důrazně tuto jednotu a podrobením se této jednotě vedení vyžadovali. Ale i sám cíl církve vyžaduje tuto jednotu.

Jako potřebují býti vedeni lidé v otázkách politických, hospodářských a jiných, jak by mohli býti odkázáni na sebe v otázkách nejvážnějších, v otázkách náboženských?

Jak chtějí vysvětliti nepřátelé myšlenky jedno-

ho řízení a vedení v církvi, jak chtějí zaručiti v porušených lidech jednotu víry, jednotu těch pravd, které nelahodí lidským sklonům, lidským libůstkám?

Církvi jest svěřena Krev Kristova. Tato svatá Krev nutně si žádá, aby její přisluhování bylo řízeno jednou autoritou, která by opatrovala a chránila tento svatý poklad. Kdyby nebylo jednoty řízení, kdo by rozhodoval ve sporech, které vzniknou a stále vznikají mezi svářícími se údy Těla Kristova?

Když se má dostat všem lidem jedné pravdy, jest třeba také jedné hlavy a jednoho řízení, jež by bdělo nad tím, aby se skutečně také jedné a jedině, to jest celé a neporušené pravdy dostalo všem těm, kterým Kristus tuto pravdu přinesl. Tmelem pak této jednoty církve jest jednota vzájemné lásky. Jako Kristus nás všechny miloval, tak i my jsme všichni touto láskou spojeni. Jsme spojeni jeho svatou krví, jeho obětí, jeho modlitbou a jsme spojeni ovocem jeho lásky a jeho oběti a jeho modlitby. Jsme všichni dítkami Božími. Všichni jsme povoláni k jednomu cíli, všichni jsme syčeni jednou pravdou a napájeni jednou svatou Krví. Po tom pak poznají, že jsme z této jedné církve, budeme-li míti lásku jedni k druhým. I tuto lásku musí církve stále zdůrazňovati a vštěpovati. Učiti lásce, sjednocovati v lásce, zakřikovati škorpivce, kteří rozbíjejí jednotu lásky, kteří sejí rozkol nenávisti, žárlivosti a nesvornost mezi bratry. I toto jest úkol jedné jednotné a jedině církve. I toto jest úkolem naším, kteří jsme v této jedině církvi.

Dejme se tak proniknouti touto myšlenkou, myšlenkou potřebnosti jednoty víry a lásky v modlitbě a oběti Kristově, abychom vždy a všude byli apoštoly, nositeli a vykonavateli svaté této jed-

noty, ze které jsme vyšli a ve které žijeme, abychom byli poutem lásky, abychom nenalévali oleje do ohně, nýbrž rozpory, boje a nesváry mírnili, krotili, abychom uhlazovali hrany, abychom dovedli nenáviděti špatnost, ale milovali lidi, abychom dovedli potíratí zlé, ale objímali bratry!

Toto jest nejúčinnější apoštolát a práce pro jednotu církve, ukázati, že v naší jednotě církve jest pravda, že tato pravda není bodavá, že tato pravda jest zároveň láskou životnou, oživující a rozumějící, aby byl brzo jeden ovčinec a jeden pastýř!

17. VÝLUČNOST CÍRKVE

Nejvíce pohoršuje jinověrce osudová věta: *Extra Ecclesiam non est salus* — Mimo církev není spásy.

Tato věta nabývá odiosnosti, ale teprve tehdy, jestliže s jedné strany, tedy se strany vyznávajících, katolictví zneužilo se k tomu, aby silou této věty se zjednávala moc a časové výhody. Ale strach s druhé strany před touž větou vyplývá a) buď ze zklerikalisování názoru opačného, b) z pýchy, která se chce urážeti, že by jí někdo upíral právo na pravdu, místo aby upozorněna, svoje držení pravdy zrevidovala. Tato these byla by žalostným omylem a vyplývá jediné z nedostatečně chápaného pojmu Církve a jejího poslání.

Jednu pravdu přinesl Kristus, jednu společnost založil. Moderní apologetika mluví o tak zvaných známkách církve. Kristus celou svou snahou učitelskou a vychovatelskou k tomu zamířil: *Ut omnes unum sint, sicut ego et tu unum sumus...* Proto měla býti jeho společnost katolickou, čili pro všechny. Má stačiti lidem všech povah, všech dob a tříd. Protože do ní vložil Kristus své poslání, aby

vedla k Otci nebeskému do náručí, čili aby vedla k dokonalosti a svatosti. Jako jest jeden Kristus, jen jedno jest jeho Tělo — Církev!

A ustavičná posloupnost od těch a až k těm, kteří z rukou Kristových přejali církev, jest zárukou, že se jedná opravdu o jednu a tutéž církev Kristovu.

Církev katolická uznává jenom jednu pravdu a jenom jedno seskupení kolem této pravdy, a že to není nepřátelství k lidem, to plyne prostě a nutně z celé její povahy, ze všech obětí, které pro Kristovu pravdu ve všech stoletích na světě pravdě a proto věřícím přinesla, že pronáší proto velké slovo: „*Extra Ecclesiam non est salus.*”

Církev se nikdy nesmíří s liberalismem, jenž jest vulgárně vyjádřen heslem: Víra jako víra, všechny jsou stejně dobré nebo stejně špatné!

Tedy tím samým zavrhuje a zatracuje všechny, kteří nejsou katolíky? Poslyšme proto o tom slova Syllabu Pia IX.: „*Notissimum est, catholicum dogma, neminem extra Ecclesiam posse salvari et contumaces adversus eiusdem Ecclesiae auctoritatem, definitiones et ab ipsius Ecclesiae unitate atque a Petri successore Romano Pontifice pertinaciter divisos aeternam non posse obtinere salutem*” (Denz 1677).^{*} Cituje se tento výrok obyčejně neúplně, bez toho pertinaciter, a hlavně se zapomíná, co dodává se stále: *Notum est . . . eos, qui invincibili sanctissimum nostram religionem ignorantia laborant, quique naturalem legem eiusque praecepta . . . sedulo servantes ac Deo obedire parati, honestam, rectamque vitam agunt, posse, di-*

^{*} Jest velmi dobře známé katolické dogma, že nemůže nikdo býti spasen mimo Církev, a ti, kteří se bouří zjevně proti autoritě této Církve a jsou zatvrzele odloučení od náměstka Petrova, římského Velekněze, že nemohou býti spaseni.

vinae lucis et gratiae operante virtute, aeternam consequi vitam, cum Deus... minime patiatur quempiam aeternis, puniri suppliciis, qui voluntarie culpaе reatum non habeat.*

Protože Kristus, jak jsme ukázali, skutečně chtěl založiti církev a protože do ní složil své učení: Kdo vás slyší... svou moc a odpouštěti viny... hříchy... své zadostiučinění obětí na kříži slovy: „To čiňte na mou památku,“ proto, jestliže řekl Kristus: „Já jsem kmen vinný a vy jste ratolesti...“ „Beze mne nemůžete ničeho učiniti,“ protože On jest hlavou mystického těla církve, nedostaneme se k hlavě, nemůžeme z ní načerpat nadpřirozeného života, který jest přece podkladem spasení.

Takto platí: Extra Ecclesiam non est salus. A že naše nauka není tvrdá a netolerantní, ukazuje se z dalších slov Syllabu, že ona věta platí pouze o těch, kteří zatvrzele, to jest vlastní vinou, jenom ti, kteří mohli, kteří měli možnost, čas a prostředky hledati pravdu a nehledali, že jenom ti jsou extra Ecclesiam. Sv. Tomáš o tomto tematě obšírně jedná u příležitosti otázky potřebnosti křtu, což jest vlastně totéž jako otázka nutnosti Církve, protože křest jest přivtělením k mystickému Tělu Kristovu, totiž právě k Církvi. Praví: „Křest se může někomu nedostávat buď skutečně nebo i žádostí.“

Skutečně i žádosti schází těm, kteří nejsou ani pokřtěni, ani pokřtěni býti nechtějí a hned udává

* Jest známo, že ti, kteří bloudí nezaviněně neznalostí našeho přesvatého náboženství a kteří zachovávají zákony přirozené a jeho rozkazy, svědomitě sloužíce Bohu a jsoucí ochotni poslouchati Boha a vésti počestný a správný život, mohou působením božského světla a milostí dosáhnouti věčného života, protože Bůh nemůže dopustiti, aby byl někdo trestán věčnými mukami, jenž nenese hřích dobrovolné víry.

důvod: *quod manifeste ad contemptum sacramenti pertinet*. Převeďme si to na náš předmět: Ten se vylučuje ze spásy, kterou má církev zprostředkovati, kdo jí pohrdá . . . protože tu hned platí: A kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá, kdo pak mnou pohrdá, pohrdá tím, který mne poslal.

Tito lidé, jak praví dále sv. Tomáš, nejsou spojeni ani sacramentaliter, totiž křtem, to jest vnějším přiznáním a patřením k církvi, ale ani mentaliter ne, čili Tomáš výslovně uznává to, co se dnes nazývá: *Anima Ecclesiae*. Jiným pak způsobem někdo nepatří k církvi, to jest svátostně, to jest viditelně, ale patří k ní touhou voto, sicut aliquis baptizari desiderat . . . Takový bude spasen pro svou touhu, která vychází z víry, jež láskou působí a jež Bůh vnitř člověka posvěcuje a zde krásně a výstižně stanoví sv. Tomáš hranici, která znemožňuje úzkoprsé vykládání *Extra Ecclesiam non est salus*: „cujus potentia sacramentis visibilibus non alligatur“ — „Boží moc není svázána viditelnými svátostmi.“ Tak jsou naši všichni, kteří se poctivě snaží najít pravdu a žijí z toho, co naši.

Dobrá vůle u Boha totiž platí a jaká to útěcha pro všechny naše nešikovnosti nejlepší vůlí vykonané: *nisi salta in voluntate habetur, quae apud Deum reputatur pro facto*. A v téže otázce v čl. 8. ad 2. připouští, že může býti i někdo bona fide pokřtěn mimo církev. Ten křest jest platný, ale spasení se mu dostává skrze církev katolickou: „*Ecclesiae paradiso comparata indicat nobis posse quidem baptismum ejus homines etiam foris accipere, sed salutem beatitudinis extra eam neninem percipere vel tenere*.“ „Církev srovnávaná s rájem ukazuje nám, že lidé sic mohou přijmouti mimo i její křest, ale nikdo že nemá ani neobdrží spásy a blaženosti.“

Směrodatná a jako slova Tomášova, tak i Sylla-

bu a celé této nauky ozřejmující jsou svědectví a praxe staré církve. Ono heslo: *Extra... razil již Origenes, když v homilii (In Jesu Nave III.: „Extra hanc domum (Ecclesiam) nemo salvatur; nam si quis foras exierit mortis ipse fit reus.“* A Cyprián ještě důrazněji: „*Haec nos Deo servat, haec filios regno quos generavit, assignat. Quisque ab Ecclesia segregatus adulterae conjungitur a promissis Ecclesiae separatus, nec perveniet ad Christi praemia, qui reliquit Ecclesiam Christi. Alienus est, profanus est, hostis est. Habere non potest Deum patrem, qui Ecclesiam non habet matrem. Ona nás uchovává Bohu, ona vyučuje syny, které zplodila. Kdo jest odloučen od církve a přidrží se cizoložnice, jest odtržen od zaslíbení a nedosáhne Kristových odměn, kdo opustil církev Kristovu. Jest cizincem, neznámým nepřítelem. Nemůže míti Boha za Otce, kdo nemá církev za matku.*

Sv. Ignác praví, že jenom členové církve jsou Boží: „*Quot qui, Dei est, Jesu Christi sunt, hi sunt cum Episcopo... Nemylte se, bratři, kdo by následoval toho, jenž způsobil roztržku, nevejde v dědictví království nebeského*“ (Ad Philad. III. 2—3). Sv. Irenej: „*Ubi enim Ecclesia, ibi et Spiritus Dei...*“ (Adv. haer. III. 22; 1). A sv. Augustin resumuje tato svědectví a divícím a pohoršujícím se již za jeho doby nad touto naukou praví: „*Nikdo nedosáhne spásy, kdo nemá za hlavu Krista. Nikdo však nemůže míti Krista za hlavu, leč ten, kdo jest v jeho těle, to jest v církvi*“ (De un. Eccl. XIX. 49).

A tak formulujeme naši nauku. Každý je povinen bedlivě a svědomitě hledati pravdu. Kdo mohl, neb poznal pravdivost církve, jest povinen býti jejím členem pod nebezpečím ztráty věčného spasení.

Kdo nemohl ji poznati, je povinen žíti dle hlasu

svého svědomí a když tuší společnost pravdy, t. j. církev, skutečně si žádati do ní vstoupiti. Ty spasí Bůh mimosvátostně a patří k duši církve.

A co je s tolerancí? Tolerance myšlenková je nepřipustná v zájmu pravdy, a pravda je vždy intolerantní. Netolerujeme blud, ale musíme na něj ukazovati a jej potírat, neboť pravda jest jenom jedna. Něco jiného jest tolerance politická různým vyznáním: *Datis circumstantiis*, když nedá se nic jiného dělati.

Když tedy církev vylučuje ze sebe a ze spasení jen ty, kteří mohou a nejsou jejími členy, kde je ta intolerance? To je naopak velkou zásluhou církve, že na tento bod samospasitelnosti církve tak často ukazuje, aby lidé vážně hledali, nespokojili se povrchností.

Touto výlučností právě zachránila církev, lidsky řečeno, splynutí křesťanství s pouze přirozeným náboženstvím. Žalostný je osud jiných křesťanských vyznání, které škrťají jedno tajemství po druhém, které vylučují onen intimní styk člověka s nadpřirozenem, ono proniknutí člověka nadpřirozeným životem, povznesení člověka v čas, nad čas a nad hmotu.

Právě tato výlučnost zachránila celistvost nadpřirozené nauky, zachránila víru před praktickým naturalismem, před službou tomuto světu a jeho duchu, jemuž tolik jiných křesťanských vyznání slouží.

Tato výlučnost církve je nutnou její životní funkcí. Její katolicita působí centrifugálně, ke všem musí mluvit, ke všem se snaží dostat. Kdyby nebylo nadpřirozené síly výlučnosti této pravdy, které se má všude dostat, snadno by lidé snažili se tuto obecnost pravdy prosadit právě na úkor její celistvosti. Proto korigovala církev přísný názor Cypriánův, že by ani křest nebyl platný v nekato-

lických církvích. Jedno přiznává církev katolická ostatním: možnost platným křtem přivést k ní, jako k jediné — Tělu Kristovu — věřící.

Rovněž uznává církev platnost všech svátostí v těch církvích, které svátosti z apoštolské posloupnosti přejaly. A tyto svátosti jsou nejen objektivně, nýbrž i subjektivně platné. Těm, kteří bona fide z nich žijí, Kristus uděluje jejich svátostí sílu a moc. Klement XI. v r. 1713 výslovně zamítl opačný názor.

Přiznáváme rádi nekatolickým církvím, že i v nich může se rozvinouti náboženský život. Ale jistě to není z toho, co je odloučilo, nýbrž žijí z toho, co si ponechaly!

Jest to naopak nesmírným dobrodiním, když se církev staví ve zmatcích stále a stále se rodících a vzájemně se požírajících sekt a obcí jakožto pevná, jediná hráz. V bouřích a zmatcích ona jediná je nepohnutelná, ona jediná varuje před lákavým soukromým řešením křesťanství, ona jediná chce všem stačiti a proto volá všechny, aby přišli a každý svým životem podepřel bratry.

18. SPOJENÍ CÍRKVÍ

Žalostně jest roztrhána nesešitá, celistvá suknice Páně — jeho svatá církev. Již od prvých dob křesťanství símě pýchy zplodilo nesvornost. Stále a stále se odštěpovaly od skály Petrovy úlomky, kterým bylo těžko setrvati v jednotě víry, které nechtěly obětovati svoje osobní nápady, názory a domněnky jednotě a celistvosti církve.

Pýcha byla i v pokusech o reformu. Místo aby zůstali v těle církve a reformovali vnitřní její život svým vnitřním životem, místo aby pokorně snesli hořký pohled na církev zbědovanou a hříchy svých členů zohavenou, prchali z ní... Povstávaly nové

církve, povstávala nová vyznání a jedno plodilo druhé. Každý utrhl ze svatého roucha nesešivaného kus, ale nedržel jej dlouho v rukou, protože když viděl jeden v jeho rukou takový kus, chtěl také mít podíl na této kořisti. Tak jest strašně roztrhán svatý plášť církve.

Toto roztrhání církve působilo vždycky bolest, hlubokou bolest všem šlechetným, poctivým duchům ze všech těchto roztrhaných částí. A nejvíce ovšem bolí, když ti, kteří chtějí býti Kristovi, když ti, kteří každý pro sebe výlučně se dovolávají Krista, když ve jménu téhož Krista bojují neláskou, tvrdostí, prostředky tohoto světa, prostředky knížete temností... A zajímavé jest, že všechny církve, všechna vyznání v jednom se shodují — v boji a potírání církve katolické. A ještě to je zajímavé, že čím méně si odnesly, čím menší kus suknice nesešivané, svaté nauky Kristovy z této církve, čím více se jí vzdálily a přiblížily světu, tím prudší nenávisť hoří k této církvi, na které nenajdou místa zdravého, která jest jim kořenem vší špatnosti a stokou veškeré nečistoty. Mezi sebou se dosti nesházejí, ale v jednom se svorně shodují, a to v potírání církve římské, církve katolické.

Ale nedivme se tomu příliš. Církev katolická jediná tu stojí — a jak bylo dokázáno, — která si jediné přivlastňuje právo býti církví Kristovou, ona všem ostatním toto právo naprosto a důsledně upírá. A toto je také stanovisko církve ke všem snahám ekumenickým, ke všem snahám o sblížení církví. Církev zásadně odmítá takové sblížování, kde by byla považována za jednu z rovných.

Když na začátku roku 1919 šli američtí křesťané do Říma, aby pohnuli Vatikán, aby se zúčastnil náboženských konferencí o víře a církevním zřízení, bylo viděti, že naprosto neznají katolického stanoviska k ostatním náboženstvím.

Církev katolická se nepovažuje za jednu církev Kristovu, nýbrž prostě za jedinou církev Kristovu. Církev nemůže nikdy uznati ostatní církve za sobě rovné, a také se nikdy s nimi zároveň nedá posaditi na soudnou stolicí křesťanských horlivců, aby smlouvala, se dohadovala, co je podstatného v křesťanství, co třeba odložití, v čem třeba se vzájemně přizpůsobiti.

Víme, že snad učiníme bolest těm, kteří z nekatolické strany to budou čísti, ale nechť považí, zda sami jsou přesvědčeni o jedinství své pravdy. Jestliže nejsou přesvědčeni, že jedině oni mají výlučně pravdu, pak jest to smutné s jejich náboženským přesvědčením. Pravda jest jenom jedna a pravda sama jest v otázce svého bytí a své existence nesmírně nesnášenlivá. Musí býti, protože pravda a blud jsou protivy, které se musejí naprosto vylučovati.

Církev chtěl Kristus pro všechny doby, chtěl ji míti organisovanou, chtěl ji míti vedenou apoštoly a jich nástupci, chtěl ji míti plnou svatých prostředků pro duchovní život a proto církev vůbec nebude nikdy vyjednávatí s těmi, kteří se takto chápou řízení a poslání církve, nikdy nebude vyjednávatí s těmi, kteří by chtěli z náboženství křesťanského učiniti přijatelné, moderní přirozené náboženství bez tajemství, bez dogmat, bez přísných, nezměnitelných mravních, nadpřirozených norem, kteří by chtěli dáti pravdu Kristovu na pospas lidské vůli, na pospas filosofie, na pospas subjektivismu.

Církev katolická tu byla od prvopočátku a ostatní povstaly jenom odloučením od ní. Proto chtějí jiné církve spojení a nemůže to býti církev katolická, která by se spojovala, nýbrž musejí to býti církve ostatní, které by se chtěly vrátiti. Proto církev mluví vždycky o konversi, o vrácení těch,

kterí z jiných, křesťanských obcí přicházejí k ní.

Jak přišlo k rozdvojení církví? Popřením, odmítnutím toho, co ona učila, co ona hlásala, co ona podávala jako Kristovu pravdu, co ona podávala jako Kristovo dědictví tisíciletého života celé církve, protože církev není jenom Písmo, protože církev je celé prožití Písma, jest celý život její, všech jejích svatých, jest ono přibližování se křesťanskému Bohu.

Odloučení povstalo popřením toho, buď popřením nějaké pravdy nebo popřením nějaké hodnoty dějinami a životem v církvi uložené.

Kdyby církev katolická měla se spojovati, znamenalo by to pro ni odpad, znamenalo by to opuštění toho, proč ona krvácela ve strašných náboženských bouřích, znamenalo by to opuštění toho, co její theologové, učitelé církevní a církevní Otcové s takovou láskou a s takovým napětím rozumovým sestavili. Přehlédněme pak také všechny rozpory, které jsou mezi jednotlivými církvemi křesťanskými. Kdyby se i církev chtěla spojit, nemohla by, protože kdyby připustila jedné církvi její odstín a její rozdíl, nutně by narazila na odstín, na rozdíl církve druhé. Právě tato nejednotnost církví mimokatolických jest velkým svědectvím pro církev katolickou, jest výmluvným svědectvím také, proč se nemůže a nesmí spojit touto cestou, to jest přizpůsobením své nauky naukám těch, které právě pro ony rozdíly se od ní odloučily.

Církev katolická nikoho lehkomyšlně ze svého středu nevypudila. Ta anathema, jimiž dštěla po těch, kteří se od ní odloučili, byla jenom slavnostní prohlášení toho, co apoštolové hlásali, že třeba zavrhnouti i kdyby anděl s nebe přišel a učil jinak, než učili apoštolové. Toto jest prvá část trpčí a druhá část jest tato:

Jestliže církev nemůže ničeho sleviti, nemůže se spojovati, vítá směry, které chtějí pracovati, aby byl brzo jeden ovčinec a jeden pastýř.

Vždyť se stále za to modlí, vždyť naši biskupové nařídili často ve mši svaté modlitby v době roztržky víry. Církev vítá toto hnutí volající po spojení církví, vítá i hnutí, které se probouzí v protestantismu dnešním, hnutí ekumenické v tom smyslu, že jest jí předzvěstí o správném tušení, že Kristova církev má býti společná, obecná, že Kristus chtěl všechny svoje děti spojit v jedno mystické tělo, že jeho církev má opravdu býti nesešiváným, nedělitelným pláštěm.

Tedy církev katolická se neúčastní nikdy oficielně náboženských světových konferencí, kde by byla jako rovný s rovným. Ale její láska a její modlitba a její vzdechy provázejí všechna tato hnutí, její prosby stále se zvedají k nebi o to, aby Pán svedl všechny svoje dítky od východu a západu v jedno své království, v jednu říši své lásky.

Církev neúčastní se nikdy oficielně nějakého dohadování o základní nauky křesťanské, na kterých se všichni shodli, ale jest ochotna zúčastniti se takových konferencí a také se jich zúčastňuje, kde se mají zástupci jednotlivých vyznání přesvědčiti opravdu nestranně o pravé podstatě katolické nauky. Tak se zúčastňuje církev oněch pověstných konferencí Malínských, tak pořádá i své, t. zv. unionistické sjezdy. Proto také sv. Otec Pius XI. jako zřítelnici svého oka má východní otázku, proto také zařídil východní ústav, proto stále a stále vybízí k modlitbě za sjednocení církví.

Toto jest naše naděje a toto je také naše síla.

Modlitba naše a působení nadpřirozené. A druhá síla naše, skutečně upřímné poznání sebe. Jest mezi námi mnoho vzájemných předsudků s obou stran, předsudků, jež nastavěla lidská zloba, lidská

krátkozrakost a malodušnost mezi všechna vyznání křesťanská a především mezi ostatní vyznání a mezi církve.

Obviňují ji z panovačnosti, z pýchy a přece ona nemůže jinak. Jaká by to byla církev Kristova, kdyby připouštěla jiným pravdu v tom, co ona prohlašuje za blud, jak by mohla býti církví Kristovou, ústavem spásy, kdyby připouštěla, že všechno to, co ona dává svým dětem, čím ona je učinila dokonalými a křesťanskými, že toto všechno nese možnou nákazu bludu? Kde by byla jistota, kterou právě církev katolická dává ve všech zmatcích dob, kdy právě k ní vzhlíží zraků všech, i nekatolíků, aby ona vynesla rozhodující a osvobozující slovo?

Jestliže konečně církev katolická nepřipouští takového spojení, které by zadalo jejímu jedinečnému postavení, jako právě církev Kristova ráda vítá spolupráci všech ostatních církví na záchranu křesťanství, na záchranu nadpřirozených hodnot a statků a víry v dnešní záplavě nevěry.

V Německu katolíci již dávno spolupracují v tomto ohledu s křesťany evangelickými, dávno již spolupracují a vítězně a úspěšně s nimi i katolíci holandští. Tito právě touto spoluprací uskutečnili uzákonění náboženské školy. Obě strany nahlédly, že jen touto cestou jest možná záchrana víry v národě a záchrana také národa samého.

V Holandsku i v Anglii pořádají se pro nekatolíky náboženská kázání, kde se neútočí, nýbrž prostě vykládá katolická nauka, kde se tím ale také zároveň odstraňují předsudky a omyly, pořádají se pro nekatolíky exercicie. V Holandsku jest dokonce vyžádán evangelickými studenty na universitě amsterodamské kurs katolické theologie. I u nás ozývají se již vlaštovky, které chtějí především

lásku a vzájemné poznání mezi katolíky a nekatolíky přivést.

Nepodceňujme toto hnutí!

A konečně vy všichni, kteří nesete trn v srdci nad rozdělením křesťanů, nad jich vzájemnou nenávistí, a to právě tolikráte ve jménu lásky Kristovy, spojte se všichni s obou břehů k upřímným, vroucím modlitbám, aby ten, který vлил víru do srdcí našich, aby nedal této víře zahynouti, aby nedal již déle býti tak roztrhánu a roznesenu po všech stranách své církvi a své pravdě.

Modleme se:

Deus, qui errata corrigis et dispersa congregas et congregata conservas, quaesumus super populum christianum, tuae unionis gratiam clementer infunde, ut divisione rejecta vero pastori Ecclesiae Tuae se uniens tibi digne valeat famulari — Per Christum Dominus. Amen! — Bože, jenž napravuješ pochybené a shromažďuješ rozptýlené a zachováváš shromážděné, vylej milostivě na křesťanský lid svého sjednocení, aby odvrhna rozkol, sjednotě se s pravým pastýřem Církve své mohl ti důstojně sloužiti.

19. STRÁŽKYNĚ PRAVDY

Ona je sloupem a oporou pravdy, praví o církvi sv. Pavel k Tim. 3, 5. K tomu byla založena a toto poslání plní přes všechny věky, plní je s napětím všech sil a za nesmírných obětí. Plní toto poslání a právě při plnění tohoto poslání tak důležitého pro celé lidstvo dostává se jí největšího zneuznání a nevděku. Právě v tom, v čem nejvíce miluje, je nejvíce nenáviděna.

Všechny sekty a všechna křesťanská vyznání ji potírají, proti ní bojují a přece jenom z ní žijí, jenom z jejího zachovaného a jím zachovaného po-

kladu ostatní sekty čerpají — z ní žijí i když jsou již po staletí od ní odloučeny a čas od času, když cítí, že vysychá jejich zdroj odříznutý od hlavního pramene, snaží se omlazovati se na jejím prameni. Což jiného jest na příklad hnutí ekumenické, než návrat k myšlence o katolické církve, než k opravdovému uznání viditelné církve a jejího poslání, co jiného jest hnutí Hochkirche a High Church? Kdyby církev katolická tak přísně, tak důsledně nehájila a nechránila pravdy, zcela určitě by nemohla již povstati další vyznání.

Strážkyně pravdy! Přehlédněme jenom její hrdinný zápas proti všem kacířstvům, které kdy povstaly od první chvíle života církve! Když nedolalo peklo církve mečem tyranů, když ji naopak posilnilo, snažilo se ji nesvárem, pýchou, rozdělením rozleptati a rozdrobiti.

Církev stojí od začátku svého života, stojí jako velká strážkyně a bojovnice na ochranu pravdy.

Církev nikdy nesmlouvala o pravdu, nikdy se také ani neohlížela na svoje nejlepších a nejmilejších syny, jakmile vnášeli zmatek, jakmile se snažili porušovati rovnováhu ve svatých pravdách, jakmile snažili se zdůrazňovati jednu pravdu více než druhou. Tak neváhala církev ze svého středu vyloučiti i takové Tertuliány, jakmile viděli jenom jednu tvář Boží, jakmile chtěli církev zúžiti na strážkyni spravedlnosti a přímosti Boží a zapomínali na její poslání ke ztraceným a bloudícím.

Strašné byly zápasy církve o učení o božství a člověčenství Kristově, o učení o Nejsvětější Trojici.

Ti, kdož odsuzují církev, kteří pak přišli zpupně ji reformovati a ji napravovati, zapomněli prostě na to, že kdyby církev od prvopočátku se nestavěla s takovou přísností proti všem, kteří podobně jako oni chtěli svémocně a svépravně zasaho-

vati do života a do pravdy církve, že by z těchto reformátorů již dávno nebylo nic zbylo, lidsky řečeno ovšem, k reformování.

Církev se tu ukázala jako strážkyně pravdy. Prodírala se strašnými zápasy a boji. Její nejlepší synové obětovali nejlepší dny svého života, nejlepší svoje schopnosti, aby přesně vyjádřili nauku církve o těchto stěžejních bodech křesťanské nauky. Přicházející herese buď zdůrazňovaly jednu pravdu více než druhou, nebo popíraly prostě určité pravdy. Tímto způsobem vyvstaly některé pravdy více v životě a v učení. A zase to byla církev, která zde zasáhla a nedopustila, aby byla porušena ona rovnováha pravd, použila tohoto boje, aby vypracovala harmonii všech pravd, aby podávala syntesu pravd, aby ukázala, jak jsou všechny její pravdy vzájemně spojeny a skloubeny. Tak se utvořila zvolna katolická theologie. I toto jest velkým úkolem církve, střežící pravdu. Systemisovala pravdu Kristovu, rozvedla ji do detailů, do všech podrobností života. Genius pak Tomáše Aquinského zde nabídl velký přínos přesnosti očištěné metafysiky a logiky Aristotelovy. Zavrhovali reformátoři Aristotela jako pohana. Ale proč církev přijala jeho terminologii, proč s ní pracovala? Když mluvila k různým národům a k různým dobám a když počalo se rozleptávat slovo a jeho obecný a vždy platný význam, tehdy církev nadlidskou prací Tomáše Aquinského, jehož přijala a jehož autorisovala — přesnou a obecnou platnost těch výrazů a slov, jichž stále užívala v podávání svaté pravdy. Tak bylo zabráněno subjektivistickým výkladům pravdy, tak se mohli všichni domluvit a také dorozumět.

Proto také vždy všichni kacíři, kteří sice hráli slovem a kteří rádi dávali slovům jiný význam, než mají, proto také vždycky tak nenáviděli Tomáše

Aquinského a scholastiku. Mluví proto rádi o jejím úpadku, velmi neradi mluví o jejích věčných hodnotách a obecnosti jejího podstatného obohacení lidské myšlenky.

Církev stála jako přísná strážkyně svaté pravdy, když ji definovala, když ji dala určitou a přesnou, všude a vždy platnou terminologii proti všem, kteří přes to, že pravda je tak jasná, přicházeli kaliti vody.

Byla přísná církev a trestala přísně ty, kteří rušili jednotu víry. Užívala k tomu i světského ramene. Víím, bouří se sentimentalita dnešních lidí nad přísnými tresty, ale zapomínají na to, že doba, která žila duchem víry, která žila v myšlence, že vírou neporušenou tvoří celé lidstvo jedno království Boží, že kacířství a zločin proti této společnosti byl jedním a týmž. Ale nejprísnejší trest církve bylo její vyloučení, její klatby. I těch se zneužívalo, protože kde jsou lidé, jak by nedošlo ke zneužití nejsvětějších věcí, ale nemůžeme než velebiti tuto přísnost, která odlučovala od svého Těla ty, kteří mohli vnášeti zmatek, nejistotu a rozklad do mystického Těla Kristova. Zde neplatí slova o lásce, protože v otázkách pravdy a zachovávání pravdy celému světu platí: Lépe je, aby jeden člověk byl obětován, než aby zahynul celý lid — lépe je, aby zavčas vyříznuta byla rána, aby hůře v těle nehnisala. Právě to jest největší láska k těm, kteří chybuji, když církev je postaví prostě jenom před jedno řešení. Uznej, podrob se aneb odejdi, protože čekáním by se nákaza nutně šířila dále! Církev musí stavěti přehradu mezi sebou a nepravdou a bludem, musí, nemá-li vlna bludu, nesprávnosti a nejistoty zachvátiti celou obecnost křesťanskou.

Právě to jest poslední napomenutí, aby si chybující uvědomili příšernou hrůzu svého stavu. Jest

velkou láskou každé Anathema, velkou láskou k těm, jichž pravdu, pro něž pravdu musí církev hájiti, jest každé anathema velkou láskou k celému Tělu církve.

Církev jest strážkyní pravdy tím, že hájí její naprostou nadpřirozenost. Kdyby pravda křesťanská byla jenom pravdou přirozenou, mohlo by se o ní debatovati, mohl by jí jeden lépe viděti než druhý, ale protože se jedná o pravdu Kristovu, není zde možná disputace, není zde možná diskuse. Církev musí státi přísně na stráži proti všemu náboženskému subjektivismu, který by chtěl jinak se na pravdu dívati, než se dívá celá obecná církev.

Všechna náboženství, která se zřekla této nadpřirozené záruky pravdy, totiž nadpřirozené autority, vpravdě podlehla rozkladu, lidským výkladům, státní moci, duchu doby a času, podlehla módě...

Proto církev tak přísně také dohlíží na učení náboženství. Jenom sobě si vyhrazuje toto právo a nikoho neuznává za pravého učitele a hlasatele než toho, koho ona pověří, koho napřed vyzkouší a koho ona stále má pod svou kontrolou. Tak vykonává církev stále tento strážný úřad. Všechno učení náboženství slovem či písmem prochází jejíma rukama. Mnozí se již horšili nad touto nesvobodou. Ale tato nesvoboda zachraňuje a střeží nejvyšší svobodu, to jest plnost pravdy, moci celou pravdu vždycky míti — plnou svobodu z plné nauky Kristovy.

Svoboda není k páčání zlého, svoboda není k pokusům s věcmi, které jsou již naprosto jisté a zaručené, nýbrž k moci rozvinouti se v dobrém co nejmohutnějším způsobem. A k této svobodě jest potřebí celé pravdy Kristovy. Protože pravda

vás osvobodí — řekl Kristus. Tedy jeho pravda, ale celá, nedotčená a neposkvěšená, jeho.

Církev jest strážkyní pravdy, že tak úzkostlivě pečovala o Písmo svaté. Ti, kteří chtějí budovati jenom na Písmě, zapomínají, že to byla církev, která jim toto Písmo uchovala a že je to dnes vlastně ona, která právě proti jejich vlastním učencům a theologům hájí celistvost, nedotknutelnost celého Písma, že hájí jako lvice každou čárku v Písmě, jakožto svatý odkaz Kristův a apoštolů. Církev hájí Písmo a jeho autoritu z nadpřirozených důvodů. Hájí je jakožto Duchem Sv. inspirované, hájí je jakožto Boží slovo, kde nesmí lidský rozum se neuctivě přiblížiti. Proto vždycky i svoje theology jemně či přísně odstrkuje, když by chtěli nepietně, jenom filologicky Písmo svaté studovati nebo předkládati.

Církev jest strážkyní pravdy a proto varuje přede všemi nebezpečími, které hrozí víře křesťanské. A mohou pak přijíti vlci hltaví v rouše nejkrásnějším, mohou podávati nejmodernější, nejvyspělejší a nejskvělejší literaturu. Církev bezohledně a neúprosně volá: „Co platno člověku, kdyby celý svět získal a na své duši škodu trpěl?“ Tak církev varuje před knihami, které přímo ruší jednotu z víry. Má k tomu plné právo. Je-li učitelkou a strážkyní pravdy, jest její svatou povinností, aby zakázala ty knihy, které přímo útočí na pravdu. Ale nespokojuje se s tím. Církev jde dále a varuje před těmi knihami, které snad přímo neútočí na celé náboženství, ale které jsou přece jenom nebezpečím pro rovnováhu, pro ryzost víry, pro zdravé náboženství...

Církev varuje i před knihami, které jsou i vzdáleným nebezpečím víře. Co se již nepřátelé navytýkali církvi indexu! A zatím každá společnost, každé náboženství takový index třeba nenapsaný a

nevyřčený má, jenomže nemá odvahy a nemá té poctivosti katolické církve, aby jej tak jasně a zřetelně prohlásila. To proto, že si žádná z nich opravdu není tak vědoma, jako církev katolická, poslání jako strážkyně a ochránkyně víry.

Žádná z náboženských společností tolik o ry-
zost víry se nenapracovala, všechny ostatní již při-
šly k prostřenému stolu a jenom kritisovaly, místo
aby zůstavše, i v nedokonalostech snažili se o to,
aby je z klína církve odstranily, žádná pro víru
tolik netrpěla, žádná tolik neobětovala. Opravdu,
ona je strážkyní, která svou vlastní krví, svým ce-
lým životem sytila, osvěcovala, vedla miliony duší,
i těch, kteří se od ní odloučili, protože pokud a jak
žili, žili z jejího pokladu, ať se jim to líbí nebo
nelíbí...

Budme jí proto vděční, vděční za všechno a
nedívejme se tolik na její lidské stránky a sla-
bosti, jež má z nás, nýbrž na její božskou činnost,
kterou má z Krista!

20. OSOBNOST A SPOLEČEN- STVÍ V CÍRKVI

Jeden jsme svatý chrám Boží, všichni stmeleni
svatou Krví Kristovou. Držíme se všichni za ruce,
žebrák vedle geniálního vynálezce-učence, dítě
vedle vladaře. V tomto posvátném kruhu jsme vši-
chni jeho dětmi, jsme všichni jenom bratry. Záslu-
hy a bolesti, boje a vítězství všech rozlévají se na
všechny a všichni čerpají z milosti a života všech.
Tak jest skutečněno pleroma čili plnost Kristova
v církvi.

V této církvi jest uskutečněna nejkrásnější plnost
a společenství všech se všemi. Všechny myšlenky
musejí zrátí. I myšlenka obecnosti a společenství.

Do nedávna ještě platila zásada, že společenství činí sprostým a nízkým. Dnes rodí se konečně přesvědčení, že nejsme ve světě osamoceným národem, že všichni patříme jeden k druhým. A tak přichází k platnosti kaceřovaná myšlenka o obecnosti, o universalitě celého lidstva v Ježíši Kristu a v církvi.

Vytýkali za všech dob, že katolíci nejsou dosti vlastenečtí, že stále pošilhávají přes Alpy k celému lidstvu. A s druhé strany musíme říci, že se nerozhlíželi vždy dosti otevřeně, že někdy opravdu jenom pošilhávali, zatím co měli podati ruce přes všechny, ke všem vztáhnouti ruce k velkému uchopení všech.

Protože lidstvo není mlhavý pojem, lidstvo znamená společenství všech potřeb, všech bolestí a přiblížení se k řešení těchto universálních otázek a universálních bolestí. A s druhé strany, když převládá myšlenka společenství, hrozí nebezpečí, že bude opět udušena osobnost?

Církev vyrovnává šťastně tyto dvě zdánlivé protivy a činí z nich dva póly, jichž ustavičným souvztažným působením se lidstvo obohacuje; obohacuje se jak osobnost tak také společenství z posílněné a zmohutnělé osobnosti.

Církev nejprve uskutečňuje pravou pospolitost, čili společenství, a to v nejvyšších hodnotách. Všichni žijeme z jedné pravdy, z jedné Boží milosti, z Boha, který jest jediný a absolutní. Jest pak jedna pospolitost života z těchto darů Boží pravdy a Boží milosti. Společenství svatého míru a pokoje z této pravdy. Pospolitost jedné svaté vůle Boží, která stejně váže rozkazující, kteří i ve svých rozkazech jsou také a musí býti podstatně poslouchajícími rozkazů Božích, kteří nesmějí jinak rozkazovati než právě v podřízení nám a našim věčným zájmům.

Jenom církve uskutečnila vrcholné společenství a vrcholnou pospolitost, protože všechny svolává kolem jednoho stolu, kde jest jeden Chléb Života a jedna Krev Kristova pro všechny. Z tohoto svatého pokrmu a nápoje všichni berou, všichni přijímají a sice všechno přijímají a všeho se jim z tohoto jednoho stolu dostává.

V první řadě každý přijímá sice pro sebe, ale ze síly osobně přijaté a upotřebené celé mystické Tělo má prospěch. Svátost biřmování jest rovněž svátostí podstatně sociální, společenskou, protože se stáváme schopnými v daných okolnostech úředně pravdu hájiti.

Svátost stavu manželského jest posvěcením dvou, tajemstvím Ježíše Krista a jeho spojení s církví. Tato svátost jest silou celé obce, která má se z tohoto svatého svazku, tak hluboce symbolisujícího, rozšiřovati a růsti.

Svěcení kněžství činí z lidí služebníky celého svatého Těla.

Svátost oltářní ve své oběti a ve svých modlitbách jest rovněž podstatně společenskou, neboť liturgie znamená více než vychutnávání zevní formy a krásy, znamená více než huysmanovské labužnictví liturgické, vychutnávání vnější krásy a symbolismu. Liturgie nesmí býti uvědomením si mravní povýšenosti několika nad ubohým davem, nýbrž nejdříve a nejprve návrat modlíciho se člověka do společenství bratří, aby přestala soběstačnost osamocенého modlitele, osamocенost naduté zbožné pýchy. Člověk totiž modlí se teprve tehdy správně, když se modlí v Ježíši Kristu a Ježíš Kristus je v církvi své, protože kde jsou dva nebo tři shromážděni v jeho jménu, tam On jest uprostřed nich. Proto kdo se chce opravdu křesťansky modliti, musí se modliti v církvi, musí svou modlitbu slíti s modlitbou celé církve. V tomto

spojení s Tělem Kristovým a s církví modlící se jsou spojeny melodie prvních křesťanů, volajících v krvi mučedníků a temnotě pronásledování: „Veni, Domine Jesu!“ — volají již akordy vítězné těch, kteří se již dočkali, modlí se s námi rozhodnost mučedníků, boj vyznavačů, modlí se s námi minulost všech století, vzdechy všech utiskovaných, všech, jichž svět nebyl hoden, všech, kteří hledali a kteří již našli...

Společenství všech jest jasně vyjádřeno v nauce o dědičném hříchu a v nauce o vykoupení. Tak jako jsme byli všichni zahrnuti v hříchu, jako jsme všichni zhřešili v Adamovi, podobně jsme byli všichni obnoveni v Ježíši Kristu. Byli jsme všichni uzavřeni v lásce Ježíše Krista a proto, kdo chce býti spasen, musí se zcela a dokonale zařadit do řady, do společnosti, do téhož Těla, které se zrodilo v lásce Ježíše Krista.

Toto společenství zasahuje do všech dob, do všech potřeb. Spojuje všechny lidi, všechny jejich bolesti i všechna jejich vítězství. Spojuje minulost přes přítomnost s budoucností.

Protože pak společenství naše zrodilo se z lásky, jest čínorodá láska všech členů církve ke všem podstatnou známkou této církve.

Proto nestačí býti vyznavačem této společnosti a obecnosti křesťanské. Naše jednota všech se všemi v hříchu a naše jednota všech v lásce Kristově, která nás osvobodila od tohoto hříchu, žádá ode všech, abychom všechno učinili pro svoje bližní, aby i oni byli tohoto hříchu zbaveni, aby i jim se dostalo ovoce lásky Kristovy. Sem směřují všechny zásahy lásky, milosrdenství křesťanského. Usnadnit všem cestu, aby se mohli dočkat co nejsnadněji, co nejjistěji a co nejbližší k Ježíši Kristu a k ovoci jeho. Touto myšlenkou, společenství všech se všemi, třeba posvětit a obrodit svoje

stavovské práce, svoje povolání, třeba jimi zúrodniti svůj majetek, svoje hodnoty a svoje schopnosti i možnosti.

Leč s druhé strany církev učí, že jako se musíme státi všechno všem, rovněž to, co platno člověku, kdyby celý svět získal a na své duši škodu trpěl?

Církev nechce a nesmí ubíti, utlumiti jednotlivce. Vždyť jest proto naopak, aby se všem jednotlivcům dostalo co nejvíce ze společnosti, proto jest církev Tělem Kristovým, aby se všem údům dostalo všech milostí jeho hlavy a aby se dostalo všech sil a milostí, které plynou ze všech údů právě ze spojení s touto hlavou.

Člověk zůstává i v církvi jedincem. Každému jednotlivci se má dostatí spasení. Církev se skládá z jednotlivců, neboť není jakýmsi imaginárním celkem.

Církev jest povinna dáti každému jednotlivci to, čeho potřebuje ke svému spasení. Všechny její starosti pak směřují k tomu, aby se skutečně také všem dostalo oněch pokladů, jež Ježíš Kristus vložil v církev. A mimo to církev nejenom že si musí všimati každého jednotlivce a jeho spasení, nýbrž právě to jest jejím bohatstvím a její životností: má uměti užiti každého jednotlivce, všech jeho schopností, milostí, svátostí, poslání jeho, aby byl užitečným členem církve, aby byl tím prospěšným všem. Neboť i protiklady mohou obohatiti život. Ty se vzájemně váží, vyrovnávají, vybíjejí a doplňují. Jenom protivy se vylučují, kdežto protiklady jsou harmonií a vyrovnáním pólů. Proto církev se věnuje všem povahám a hledí pro všechny najíti jejich uplatnění. Duše ztichlé volá ke kontemplaci, aby z její síly žily a pracovaly duše hořící netrpělivou touhou po činnosti. Duše ztajené a kontemplativní nalézají svoje poslání, aby doplňovaly a posilňovaly duše venku na frontě.

Církev nemyslí jednou dobou a jedním národem. Všechny národy, všechny jeho protiklady kulturní se vzájemně doplňují. Církev nežije pro okamžik, nýbrž podněcuje okamžik věčnosti, ale zasahuje s druhé strany čas do věčnosti, do služby věčnosti.

Proto když se člověk dá vřaditi do společenství, neztratí se, nýbrž se duchovně obohatí všemi, kteří jsou v této společnosti. Koriguje svá hlediska hledisky všech milionů bratří. Dovede říci — ano — k cizímu řešení a pojetí a tak je pravý člen církve suverénem, jenž všechno přijímá nadšeně, jemuž všechno na světě patří, protože ke všemu, co je kladného, dovede se kladně postavit, ze všeho záporného dovede vzepnouti svou vlastní sílu.

Konec konců však převládá v církvi společenství nad osobou, protože čím je osoba vypjatější a bohatší, tím více z ní čerpá opět celek. A osobnost jedince z bohatého celku, z celého společenství sílí a roste, neboť protiklady, tedy — já a společnost — jsou vzájemně vázány. Nejsou to dvě říše, — společenství a osobnost, — jest jenom jedno království, jak v mé duši, kde má býti Otec, Syn i Duch Svatý, tak také ve všech, protože jeden jest Otec a jeden jest Syn a jeden Duch Svatý ve všech, proto všichni ve všech a každý a ve všech a všichni v každém.

Církev neznásilňuje individuum jako komunismus, nýbrž očišťuje a zvedá jednotlivce, aby co nejsilnější jedinec co nejvíce posílil společnost. Pouhé mrtvé individuum, očíslované individuum tvoří stádo, vychované, zdokonalené individuum tvoří společenství, pospolitost. Společenství křesťanské spojuje individua, která mají všechno společné a která mají všechnu milost, každý plně sebou prožitou a rozvinutou.

Katolická osobnost jest všestranná a všelidská,

vzrostlá svými kořeny do celé lidské společnosti. Společnost však nemožno vytvořiti jenom zájmy, nýbrž jednotnou myšlenkou. Ale kde je větší jednota než v katolictví, jež hlásá Kristus ve vás a ve všech, jeho spasení a milost ve vás a ve všech, jako vaše slabost a nemohoucnost ve všech. Církev tak stojí jako jediná hráz proti zbožnění všemohoucího státu, tak také proti rozkladnému individualismu a sobectví.

Kristus zemřel za celé lidstvo a zemřel také za každou jednotlivou duši. Proto se nesmí jedinec teprve probíjeti církví ke svému životu, nýbrž musí z ní všechen svůj život čerpati. Taková pak je církev, jací jsou jedinci. Tedy já pro společnost a společnost pro mne. Ona je plnost, ze které já žiji a chci se snažiti, aby plnost moje ji obohatila pro všechny bratry. Pak teprve je církev matkou a královnou, pak teprve jsem já údem Kristovým.

21. CÍRKEV A NÁRODNOST

Nepatří mezi nejmenší výtky výtka tato: Církev jest protinárodní, církev vychovává ani snad nevědomky k lhostejnosti k národu a k vlasti.

Odvolávají se při tom na její sobeckost, která chtějíc všem vyhověti, která chtějíc všechny získati, učí jakési národnostní bezkrevnosti a bezpáteřnosti. Církev jest velkou nepřítelkyní národů. Ona ochuzuje a zeslabuje svou naukou o nebi a o ctnostech především v pokoře a trpělivosti, podlamuje národnostní ctnosti, národní sílu a hrdost. Takto jí vytýkají všichni imperialističtí mluvkové, takto ji odsuzují všichni, kteří nevidí než do zítřka a nevidí za hranice své domoviny a nevidí do života a do srdce a do celého smyslu a povolání národa v dějinách a v lidstvu. Proti tomu musíme postaviti tisíciletou zkušenost, že největší vycho-

vatelkou a oporou všech národů jest právě církev.

Vždyť jak jest směšné, že by církev mohla býti proti národům a národnostem! Vždyť toto jest její život! Byla poslána k národům: Učte všechny národy! Církev bojující jest uskutečněna ne pomyslně, na nebi, nýbrž na zemi, jest uskutečněna na zemi, a to v národech. Proto právě jest její úkol mluvit k národům, tyto národy mateřsky uchopiti do svých rukou, je přetvořiti a je převychovati.

Trojí jest úkol církve k národům.

Nejprve má nadpřirozeně převychovati národ. Dále má z něho přijmouti všechny jeho přínosy a obohatiti jimi ostatní svět a konečně má každý národ zasaditi do velké své svaté obecnosti Kristovy.

Byla poslána ke všem národům. Ale ne aby je politicky vedla, ne aby strhla na sebe ve svých kněžích moc, nýbrž aby je mohla přetvořiti, aby jim dala Krista, aby učinil jeden každý národ národem svatých, národem čistým, dobrým. Toto jest nejlepší služba národu, kterou vůbec mohla církev prokázati. Jak jsou směšna všechna nadýmání slavnostních řečníků, kteří nadují svá líce a nyní řeční o národnosti a o vlasti. Národnost není především nějaký abstraktní, zbožštěný pojem. Národností jsou ony povahové kulturní zvláštnosti, ony schopnosti v lidech, sdružených kolem určitých dějin, určitých řečí, určitých zvyklostí. A nyní jedná se o to, aby tato národnost, či národ z lidí tyto vlastnosti nosícího, aby byl naplněn nejlepšími myšlenkami, cíli a hodnotami. Toto jest dílo církve, která neponechává lidi a proto ani ne národ na zemi, nýbrž jej stále zvedá k jeho vlastnímu nejvyššímu cíli.

Tím, že stále církev přetvořuje lidi podle Boha a podle Krista, prokazuje největší dobrodiní ná-

rodu, protože mu dává sílu oné velké svaté myšlenky.

Národy žijí velkou myšlenkou a velkým posláním. Přece neuznáváme za velké poslání ovládnutí, potírání, hubení slabších. Jsou národy slabé a malé moci a přece v dějinách kulturních se všechno opírá o ně. Tím dále, že církev přetvořuje lidi podle mravnosti a pravdy neochvějně, tím také dává mu odolnost, dává mu věčnost, podobnou oněm pravdám.

Jaké pravdy a jaké myšlenky uskutečňuje národ, takový jest též jeho život. Národ s cílem malým brzy dojde tohoto cíle a brzy je vyřazen z dějin světových, které bohudíky se neřídí podle řečníků táborových ani podle žurnalistů. Církev tím, že převychovává národ podle Krista, tím dává tomu národu zároveň i nadpřirozenou, protože Kristovu sílu, odolnost v záplavě nepřátel.

Církev jest poslána ke všem národům a toto jest její snaha, aby všechny národy, které shromáždila ve svém lůně, shromáždila také ve vzájemné lásce, ve které se sešli v Kristu a oběti Ježíšově. Církev proto uskutečňuje velkou jednotu národů a v dnešním rozvratu a vzájemné nenávisti národů, ze které znovu hrozi propuknutí válka, církev znovu a znovu se namáhá, aby stmelila všechny národy v jedno, aby jim ukázala na společnou, je všechny pojící lásku Kristovu, na velkou pravdu, že jsme všichni dítkami Božími a že se proto nejenom nemáme vzájemně potírat a nenávidět, nýbrž že jest naším úkolem, aby každý z těchto darů, které obdržel do vínku při začátku své existence a které za dobu jejího trvání nabyt, aby toto přinesla jako svou osobitou přímou do velkého soužití všech národů.

Každý národ, který církev přijala do svého středu, jinak žije, jiným duchovním bohatstvím žije,

jinak stejné pravdy prožívá, jinak se jeho duch projevuje při uměleckém a vědeckém vyjadřování společné pravdy. Jiné boje má, jiné zápasy a nedostatky s povahovými chybami. Toto všechno jsou velké příklady sebezapírání, boje poctivého a úporného, se sebou a se svými nedostatky. Každý národ přináší své krásné vlastnosti, jimiž pak prožívá a uskutečňuje Kristovu pravdu. Jak jsou krásné všechny příklady, které církev pak vzájemně svým dětem předává a ukazuje!

Tato obecnost a společnost všeho katolického a křesťanského snažení o uskutečnění a vyjádření pravdy pak přechází od národa k národu. Všichni národové se navzájem učí, navzájem zvedají, navzájem varují.

Tak jako církve musí stačiti všem povahám a ke všem se musí uměti přiblížiti, podobně také musí rozuměti všem národům, všechny je musí uměti zachytiti. A s druhé strany zase jest povinností těch katolíků, kteří tvoří církve v tom či onom národě, aby takto také chápali svoje poslání, aby opravdu se snažili dáti svému národu všechny hodnoty katolictví a aby se je snažili dáti svým vlastním, národním způsobem. Nebylo by správné, kdyby katolíci chtěli ustavičně jenom kopírovati, ustavičně se jenom po cizích vzorech ohlíželi, ustavičně jenom předkládati cizí hodnoty. Nejsou všechna semena pro všechny polohy, nedozrají také všechny plody ve všech pásmech a ve všech zemích a národech. Katolické není pouze opisovati, nýbrž katolické jest církev zasaditi dokonale do svého života, do svých schopností, nevzdychati stále, jak to jinde jest, nýbrž se vynasnažiti, abychom právě ten svůj vlastní národ, tu svoji vlast vzali tak, jak jest s jejími přednostmi i vadami, abychom onu hleděli katolicky řešiti. Vady abychom se snažili katolickými obecnými léky a

přece našim poměrům přizpůsobenými léčiti, abychom na příklad pověstnou českou nesvornost léčili obecnou platností příkazů lásky a že především musíme projevovati lásku k těm, kteří jsou nám nejbližší.

A předností našich, na příklad české radikálnosti a houževnatosti, abychom užili v dobrém, abychom lidem našeho národa ukázali, kde možno provést a uskutečniti nejdokonaleji radikálnost své povahy, aby totiž naši bratři radikálně prováděli nejvyšší pravdy. Česká radikálnost jest právě tak blízká duchu evangelia, které nechce, aby se smlouvalo s Bohem. Nuže, tuto dobrou vlastnost a všechny ostatní přinesme církvi, naplníme ji jejími pravdami a jejím řízením. A tím zároveň dáváme celému světu příklad a vzor. Tím zároveň obohacujeme celý křesťanský svět.

Třetí dobrodiní církve jest, že nevidí pouze jednoho národa, nýbrž všechny právě s jejich přednostmi, hledí je zařaditi všechny do velkého Těla mystického, Kristova.

Církvi tu připadá nevlídná a kolikráte tak nevděčná úloha, aby varovala před slepým vlastněním, před slepým šovinismem, který rozeštvává národy. Jestliže hnutí pacifistické někomu působí starost, že oslabuje vědomí národnostní, nechť si uvědomí, že duchovně hlubocí musejí se zachvíti nad příšernými vyhlídkami, do kterých vrhá celý svět a nejenom Evropu rozvášněný nacionalismus, který nechce nikoho kolem sebe viděti a nikomu popřáti existence. Zde připadá církvi a katolíkům překrásný úkol, aby stáli při veškeré své lásce k vlasti, aby stáli tu jako stráž proti zpohanštělému vypjatému nacionalismu.

Jest snadnější lahoditi davům libivými, velkými gesty, gesty ohlušujícími, gesty slibujícími všem ostatním zánik a nebetyčné vyvýšení vlastního ná-

roda. Ale jako je sobectví individuální hříchem a zločinem, protože Bůh chce, aby i jiní žili vedle nás, a proto ten svět tak velkým učinil, aby v něm měli všichni dosti místa, podobně jest ohavností sobectví národnostní, které nechce mnoho vedle sebe viděti a nikomu popřáti píď a molekulu vzduchu. Toto přepjaté národnostní sobectví je ale vlastně velkým omylem a přivádí národy, které takto jednají, které se snad na chvíli domohou moci, v opovržení a spojuje proti němu pak celý svět, takže poslední věci toho národa jsou pak horšími prvních.

Poslání církve a katolíků v církvi jest svaté a krásným má býti povoláním, které miluje vlast a svůj národ a při tom se snaží o dorozumění s ostatními právě vlastně v zájmu vlastního národa, protože kdo chce mír, nesmí kouti zbraně, nýbrž musí kouti mír.

Poslání a postavení církve k národnosti jest dáno Kristovým příkazem: „Jdouce do celého světa, učte všechny národy!“ Učte národy, ale učte je jedné pravdě! A tak jest v církvi zachován prvek národnostní. Církev musí respektovati všechny národnostní různosti, nejen respektovati, nýbrž jich i použiti a při tom snažiti se všechny tyto národnosti uvéstí v jednu rodinu.

Jest jejím posláním nad slepý nacionalismus postavit vyšší jednotu a vyšší hodnotu, již jest právě jednota všech v Bohu a v přiblížení se Bohu.

Každý národ má nějak přispěti k vybudování království Božího na zemi a toto jest jeho nejvyšší vyznamenání a nejvyšší hrdost. Církev nemůže se zdržovati pozemskými zájmy a nemůže u nich zůstat. Musí stále zvedati mysl všech k Bohu a k pravdě Kristově a starati se o to, aby tyto pravdy dostaly se všem národům a aby všichni národo-

vé hleděli je ve svém, sobě vlastním, národním životě uskutečniti.

Učte všechny národy, ale přiveďte je v jednotu. Jednota jest známkou dítek Božích, jednota jest známkou Boha, který jest jeden, jest známkou jeho, protože se Kristus stále o tuto jednotu modlil, a proto jako jest jeden křest, jedna víra, jedna láska, má býti také jedna obec všech těch, kteří tuto jednu víru po celém světě vyznávají. Jednota a přece mnohost. Církev katolická má tuto výsadu, že po celém světě při vši různosti svých dítek uskutečňuje tuto jednotu. Jednota v bohatství, jednota v národech. Ne aby zanikly, nýbrž aby se co nejvíce vyvinuly a rozvinuly v Kristu a tím, aby co nejvíce také vzájemně obohatily mystické Tělo Kristovo, jež spojuje všechny dítky Boží.

22. CHARITA V CÍRKVI

Nevěsta Kristova vyšla z nejvyššího úkonu nejvyšší lásky Páně a proto dále hoří tato láska v církvi. Všechno mohou upříti církvi, ale jednoho jí upříti nemohou, že byla vždycky ohništěm a rezervou lásky ve světě, a to lásky účinné a hřejivé.

Lásku odkázal Kristus svým učedníkům a tato láska má býti také odznakem a rozlišujícím znamením všech jeho následovníků. Po tom poznají, že jste moji učedníci!

Kristus Pán připomínal, že jeho život, že jeho oběť a že jeho poslání jest láska a chtěl, aby toto bylo jeho dědictví. Proto pravil: „Chudé budete míti vždycky s sebou.“ Zajímavé, že chudí jakoby instinktivně se uchylují k této církvi v době, když všechno opustí a zklame, když selžou všechny prostředky, které nastavěla společnost, která nechce řešiti více bídu láskou, nýbrž zákonem. Nejprve jest to ovšem marné, protože i uzákonění

pomoci bližnímu jest zase láskou, nechť si to již nese jakékoliv blýskavé moderní jméno sociální pomoci a podobně.

Ale s druhé strany, když přijdou první otřesy státní a veřejné péče, zase se všichni utíkají tam, kam se všichni ostatní, třebaže špatně a nedostatečně, učili pomáhati bližnímu. A utíkají se pod křídla lásky v církvi i tehdy, když ta ochrana a péče zákonitá jest chladná, když jest příliš zákonitá a když příliš zebe.

Jest velký rozdíl mezi sociální péčí a mezi křesťanskou láskou!

Humanita je nejprve stínem křesťanství. Když dva tisíce let církev zdůrazňuje lásku k bližnímu, není divu, že přece jen něčemu lidstvo naučila. A s druhé strany nedivme se této mnohonásobněné péči o člověka! Jakmile jednou byl popřen božský princip v člověku a bylo prohlášeno nebe na zemi, jestliže chápou zákonodárci vážně svůj úkol, musí se snažiti slabým a utištěným něco z toho ráje dáti, když si jej nemohou sami dáti nebo utvořiti. Církevní však péče o slabé a potřebné pomoci bližního vychází zcela s jiného hlediska a zdroje a také se běře proto jinými cestami.

Církev nejprve přejala chudé, potřebné a slabé ze samých rukou Krista. Kristus svou chudobou sňal s ní její prokletí, které ještě dnes straší v očích poctivého každého buržoy. Obracel zraky všech k nebeské vlasti a blahoslavl chudé duchem, to jest ty, kteří nepřilnuli k věcem tohoto světa a neztratili v nich svou duši a smysl svého života. Kristus blahoslavl ty, kteří nechtějí ztráviti celý svůj život, aby křivdami, nespravedlností, tvrdostí si zjednali více a lepší místo u stolu přírody, protože jinak se poctivou cestou málokdo stane bohatý, než tím, že všechna břemena a práce a oběti a obtíže se převalí vždycky jenom na bedra pracujících.

ho, na bedra malého a proto také bezbranného. A proto ty odkázal zvláštní péči své církvi. Jako je účelem církve, aby zvedla zraky k nebesům, tak jest též její přísnou povinností, aby se postarala o ulehčení osudu těch, kteří podle jejích slov a podle Kristových slov se řídí, kteří nedojdou a s revolucí na rtech a v rukou nezmocní se všeho, co je kolem nich a nač oni svým životem, svými mozoly a krví spolupůsobili. Kristus prvý uskutečnil dokonale toto naprosté odloučení se a osvobození ode všeho pozemského a časného a proto sebe postavil v těch všech, kteří jsou chudí, slabí, kteří hladoví a žízní a přece jdou dále ke království nebeskému. Tím nám dán důvod nadpřirozené lásky a účelné charitativní lásky k bližnímu v církvi.

Církev nevidí jenom bídu a slabost ubožáků. Vidí v nich nejprve Krista. On učinil všechny malé a potřebné svými zástupci. Tak objímala církev ve všech chudých, poutnících, nemocných, objímala Krista. Tvoříme mystické Tělo Kristovo. A v tomto Těle Kristus dále trpí a chudí, nemocní, slabí jsou trpícími údy Ježíše Krista. Nespojil nás Ježíš Kristus všechny v jedno království, abychom šli chladně kolem sebe, nýbrž abychom se vzájemně doplňovali a tak vybudovali Tělo Kristovo. Bohatí mají proto přísnou povinnost doplniti potřeby těch, kteří jsou chudými údy Těla Kristova.

Tato povinnost plyne ještě z jiného důvodu. Naše spojení všech se všemi tvoří obcování svatých. Všechny naše zásluhy, všechny naše milosti, které přijímáme, mají ohlas a vliv v celém Těle Kristově. To jest jedna stránka. Ale také všechny bolesti a všechny nedostatky všech údů svatého Těla Kristova otřásají a zachvívají celým tímto mystickým Tělem. Alespoň by měla zachvívati a

otřásati. Proto bolesti všech jsou i našimi bolestmi a hořkostmi.

Toto není zbožná fantasie, toto není scholastická spekulace, nýbrž pravda, kterou Kristus prohlásil, když chudé a potřebné ustanovil svými přítomnými zástupci. Cokoliv jste učinili nejmenšímu z mých, mně jste učinili a cokoliv jste neučinili, ani mně jste neučinili.

Proto není jenom radno konati dobré skutky, proto není to jenom zbožný a krásný čin, nýbrž je to prostě povinností nevyhnutelně ke spasení potřebnou pomáhati tak, jak toho je třeba a jak je nám to možné, když cizí potřebnost závisí přímo na naší možnosti. Protože v takovém případě nedal nám Bůh statky a možnosti a schopnosti naše, abychom jich pro sebe jen užili a abychom v nich se utopili, nýbrž abychom jimi pomohli bližnímu.

Což ale totéž humanitáři nečiní? Nebo filantropové? Jiná má býti láska dítek Božích, protože jiná je společnost církve a jiná je společnost občanská. Společnost občanská má přivoditi obecné blaho pozemské všech, má zajistiti hodnoty pro všechny potřebné, aby všichni mohli přes přirozený jakýsi blahobyť snáze sloužiti Bohu a snáze také spěti ke svému nadpřirozenému cíli.

Církev však shromažďuje přímo všechny tyto dítky Boží v tom právě, co jest nadpřirozeného, tak jako má stát oněm povinností umožniti správný chod pozemský, z čehož vyplývá jako druhořadý cíl, aby občané a členové státi mohli klidněji a věcem vyšším se věnovati, tak církev má tento nadpřirozený cíl za prvý cíl a za svoje jediné poslání. Proto také jest povinností všech údů této církve vzájemně se doplňovati a pomáhati, aby všichni co nejjistěji a co nejdokonaleji, nejúplněji a nejbližše mohli dosáhnouti onoho cíle. Protože

všichni jsou povinni dosáhnouti tohoto cíle a protože každá bída jest zároveň bídou Ježíše Krista, nese tato známka charity čili milosrdné lásky v církvi i její rys katolicity čili obecnosti. Proto nikoho nevylučuje, ani nepřátele, protože tato láska má míti ještě jeden smysl: má býti láskou získávající a stravující. Kdybychom všichni hořeli láskou ke všem, kdybychom ve všech chudých viděli opravdu Krista, kdybychom neviděli duši nesmrtelnou jen tehdy, je-li krásně oblečena, je-li mladá hezká, duchaplná... více bychom museli proniknouti naukou Kristovou, protože lásce nic nedolá. To, co lidé prvých dob křesťanských volávali: — „Vizte, jak se milují“ — zůstává i dnes největší naší silou.

Hořká a těžká je doba. Katolická charita u nás koná divy. Bratři, potom poznají i ti, kteří jsou odcizeni, zda to opravdu myslíme vážně s křesťanstvím. Podejte všichni ruku bez výjimky lásce křesťanské, lásce účinné, každý podle svých sil a schopností, možností a vloh! Ať nás velká doba nenajde malými!

Nechť se nikdo nedá odraditi tím, že někdy chudí a potřební vašeho dobrodiní zneužijí! To jest již zase jiná věc! Budeme odpovídati, zda jsme lásku rozlévali a konali a obdarovaní, zda s touto láskou dobře zacházeli! Tak jako Kristus rozdával, co obdržel, chudým, podobně i církev jako jednu ze svých největších starostí přijala péči o chudé. *Haec est religio munda et immaculata...* Tato láska v církvi nikdy neuhaslá. Ona jediná přes všechna barbarství doby dovedla umývat poutníkům nohy, dovedla sytiti chudé po stech v dobách hladu, ona prvá přijímá nemocného, ona neštítí se ani malomocných. Ona ujímá se bláznů, sklání se i k vyvrženým nešťastným osobám, které hřích zkazil a pak vyssáté odkopl... Ona provádí

všechna milosrdenství duchovní. Učí, napomíná, trpělivě snáší, těší, povzbuzuje . . .

Církev vždycky ve svém středu chovala a milovala blázny pro trpící Tělo Kristovo, blázny, kteří všechno opustili, kteří se neohlíželi na vděk či nevděk, kteří jenom Kristovu lásku rozsévali, kteří opravdu očima víry viděli ve svých ubožácích Krista. Ano, pravá křesťanská láska v církvi jest jediné možná živou vírou, jediné z ní pramení. Až budeme v chudých opravdu zříti Krista a jeho rány, pak učiníme všechno, jako bychom všechno učinili z lásky k tomu, který se neohlížel nikdy na vděk či nevděk, kteří jenom Kristovu lásku rozlévali, kteří opravdu očima víry viděli ve svých ubožácích Krista. — Ano, pravá křesťanská láska v církvi jest jediné možná živou vírou, jediné z ní pramení. Až budeme v chudých opravdu zříti Krista.

Křesťanská charita v církvi učí se nejlépe a jediné vlastně u paty kříže. Toto jest nejlepší škola lásky. Vy všichni, kteří cítíte bídu svých bratří a chcete jim pomoci, zde se učte! U paty kříže rozjímejte, jak velice nás všechny miloval ten, který za nás umřel, jak velice miloval zvláště ty, kteří jsou chudí, jak jim svou obětí zvláštním způsobem vyprošoval, aby se nebouřili a aby porozuměli svým ranám. Buďte vykonavateli této zvláštní lásky Ježíše Krista! Tedy nevidíme v ubohých, potřebných jenom tělo, nýbrž tělo posvěcené Kristem a tělo posvěcené duší, v něm duší vykoupěných Krví a láskou Ježíše Krista. Nevidíme jenom ubohého, nýbrž Krista samého. A nechceme jenom bídu odstraniti, nýbrž největší majetek, to jest lásku Boží a víru, v duši zachovati.

Nesmírně vzrostla sociální péče a pomoc na všech stranách. Ale ti obšťastnění a obdarováni ještě nejsou šťastní. Ještě něco schází. Nevytýkejte to těm, kteří tuto péči provádějí! I na katolících

je chyba! Chyba, že dopustili, aby se ty sociální vymoženosti kolikráte děly bez jejich vůle, anebo proti jejich vůli. Nebylo by nic tragičtějšího, než kdyby katolíci chtěli prchatí před vší sociální péčí, která není katolickou. Jedná se o to, aby tato péče byla posvěcena, aby byla láskou nadpřirozenou zúrodněna. Toto jest naším posláním. Kritika a negace je málo! Může býti i zločinem na bídě! Protože sociální pomoc bez Boha je také málo a protože je naší povinností, abychom stáli na stráži a všude spolupracovali a všude lásku rozlévali!

Nuže, za příkladem všech svatých, kteří všichni bez výjimky vroucně milovali ubohé všech druhů. Tak zase dobudeme duši a ztracených posic, ne abychom vládli, nýbrž abychom mohli milovati! Kdyby nám všechno znemožnili, milovati nám nezabrání nikdo nikdy a proto nikdy nemalomyslněte nad osudem církve! Ano, my chceme, my musíme láskou obroditi a zachrániti svět!

23. CÍRKEV A MANŽELSTVÍ

Těsně jest spojeno bytí církve s manželstvím. Jest kolébkou, jest buňkou jejího poslání. Tak jako je rodina základem státu, podobně jest manželství podmínkou a základem církve, jejího trvání. Ještě více. Manželství je prvním a základním uskutečněním spojení Krista s církví. Jednota manželská jest podkladem jednoty církve a celé obecnosti křesťanské.

Proto jest manželství pro církev svátostí a proto se tolik stará o jeho svatost.

V dnešním ponížení ženy a manželství, dnes, kdy se o manželství frivolně mluví a píše, kdy je manželství jenom nechutným námětem frašek, písniček, karikatur, zvedá církev více než kdy jindy a silněji než kdy jindy svůj varovný hlas a zdůraz-

ňuje. Tajemství toto velké jest, ale v Kristu a v církvi. Právě církev katolická povznáší manželství a čím jsou přísnější její slova a její nauka, tím výše zvedá myšlenku křesťanského manželství a tím ji také jednou budou věky vděčnější za to, co pro tuto svatou věc, na které závisí nejen duchovní dobro, nýbrž i vůbec zachování světa a států a národů, vykonala. Pro církev katolickou není mezi těmi, kteří jí byli pokřtěni, manželství, které by nebylo svátostí. A které není svátostí, církev za manželství vůbec neuznává a neuzná nikdy.

Kristus totiž povýšil dosavadní manželství na svátost.

Svátost je viditelné znamení neviditelné milosti. Viditelné znamení jeví se ve vzájemné úmluvě, ve které na celý život jeden druhému se odevzdává, aby s ním všechno nesl, aby byl jeden druhému oporou, aby jeden druhého zvedal a aby utvořili jednotu, která by byla základem nového života...

Kristus, který přišel naplniti Nový zákon, naplnil i zákon manželský. Mojžíš dovolil, jak výslovně praví Kristus, pro tvrdost židovských srdcí, aby mohla býti pro určité důvody zapuzena manželka; zajímavé je ale, že nikdy nemohla zapuditi ženu manžela. A tu Kristus ujímá se ženy, která byla vydána na pospas tvrdosti mužově. Kristus tu tepe mužskou tvrdost, která neuznávala práva a duše ženy, volá přímo: „Propeter duritiam cordis“ — vám to dovolil Mojžíš, ale od začátku nebylo tomu tak. Kristus zvedá čest a právo ženy a volá: „Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj!“ Tímto svatým slovem posvětil manželství. A sv. Pavel dokládá: „Kde je tajemné znamení v této svátosti? Toto tajemství je veliké, ale v Kristu a v církvi.“

Církev má uskutečniti jednotu mezi Kristem a dušemi a tak přes Krista mezi duší a Bohem.

Z manželství však vycházejí ti, kteří mají tuto jednotu uskutečňovati v Kristu a v církvi a proto třeba již začít od této nauky, od tohoto prvního článku království Božího.

Rodina jest malým královstvím Božím, jest zmenšeninou jednoty, jest zárodkem této jednoty. Svátost tato proniká od začátku celou smlouvou manželskou, béře ji z rukou a úst snoubenců a nyní má uskutečniti jednotu jejich v církvi a přes církve v Kristu. Proto církve tak uplatňuje a bude až dokonce světa uplatňovati svoje právo na manželství. Pro církve není účelem manželství pouze dáti světu nové členy lidské společnosti, nýbrž dáti království Božímu nové dítky Boží a proto je třeba, aby ti, kteří se za tím účelem smlouvou vzájemnou spojují, aby byli spojeni závazností k této jednotě, ke které mají pracovati. Tato závaznost k jednotě, k mystickému Tělu Kristovu, jest dána závazností k jednotě mezi sebou v této myšlence. Církve proto vždycky nesmírně vysoko držela manželství. Ji nebylo nikdy manželství prostou úmluvou, kterou by tudíž směl regulovati jenom stát, není jí také manželství jedině soužitím, které by mohlo kdykoliv a kdekoliv začít a přestat a znovu začít.

Církve katolická hájí trojí nadpřirozené i přirozené dobro, které plyne z manželství. Křesťanské manželství má míti tento trojí účel: Bonum prolis se říká, bonum fidei a sacramentum.

Účelem manželství jest uchovati lidstvo a království Boží, jest dáti mu věrnou lásku přirozenou i nadpřirozenou mezi oběma manžely a konečně uskutečniti onu jednotu, která má býti mezi údy Těla Kristova a hlavou církve Kristem, uskutečniti tuto jednotu v jejím základě, to jest mezi těmi, kteří jsou také základem této církve.

Církve zdůrazňuje svatý účel manželství, jímž

jest naplniti slovo Boží: „Rosťtež a množte se a zvládněte zemi!“ Člověk má ovládnouti zemi a má tak dovršiti dílo Boží. Proto jedním z cílů manželství jest býti pomocníky Božími v jeho tvůrčím díle. Dávati světu nové vládce světa. Ale to není ještě to všechno! Nejsme jenom dítkami tohoto světa. Důstojnost svátosti manželství jest výše. Mají manželé nejenom dáti život dítěti, nýbrž také tento život vychovati a tento život zdokonaliti a k plnosti přivést. To jest právě jejich posláním, aby společným úsilím ze svých dítek vychovali dítky Boží. Tak jako si člověk nestačí v řádě přirozeném, nýbrž je ve všem odkázán na rodiče a učitele, podobně si nestačí v řádě nadpřirozeném. K tomu mají rodiče svoje děti přivést na křtu církvi. Tam je přijímá církev a tam se zavazují také rodiče, že podle vedení a učení církve dítě to vychovají na dítě Boží.

Čili účelem manželství jest dáti světu dobré, dokonalé a pevné křesťany, kteří by obšťastnili podle Kristova učení svět a svoje bližní. Vznešené jest poslání manželství! Proto jemu církev tak žehná a proto je svátostí, protože má uskutečňovati přes věky onu jednotu lidí s Kristem.

Proto vystupuje církev vždycky a bude vystupovati proti těm, kteří zneužívají manželství, kteří nazmar uvádějí to, co příroda sama určila k rozmnožování a ne jenom ukojení smyslů. Člověk není zvířetem! Církev miluje naši vznešenost, církev brání, aby nebyla žena v manželství snížena . . Proto vystupuje a bude vždycky vystupovati proti všem pokusům, jak zameziti početí, tak také ničení klíčícího života, jako konečně i zabíjení již hotového nevinného života.

Tam, kde i stát ustupuje a couvá, církev shazuje se stolů všechny učené elaboráty a volá své běda a dovede i tresty církevními stíhati ty, kteří v tom-

to bodě neuposlechnou. Dnes se děsí vážní lékaři všech požadavků, které lehkomyšlnost nebo ulice předkládá k veřejnému jich uvážení, děsí se ale také všeho pokoutního zakročování, které vylidňuje národ.

Blížíme se nebezpečně Francii! A církev volá v poslední Encyklice Pia XI. Casti connubii a připomíná vážnou povinnost zaměstnavatelům i státu, aby si hleděli zde své povinnosti a usnadnili a umožnili manželství, jeho smysl a poslání.

Naprostá jednota plyne ze svátosti manželství. Jen on a ona, jen oni dva si patří a mezi ně nesmí nikdo vstoupiti, oni nesmí nikoho mezi sebe, žádnému třetímu mezi sebe vstup dovoliti. Věrnost, naprostá oddanost plyne ze svátosti manželství. Tak jako patří Kristus církvi a církev Kristu, podobně patří manžel manželce a naopak. Nejsou již dva, nýbrž jedno tělo. Sv. Augustin nazývá krásně tuto věrnost, věností cudnosti. Tato věrnost a vzájemná výlučnost musí provázeti manžely i v myšlenkách. Ani myšlením není dovoleno znesvětiti manželství a jeho hodnotu!

Ale nestačí pouze jen přirozená láska pro křesťanský svazek! To je pro křesťany málo. Byli spojeni v jedno, aby si byli věrni, aby byli svoji a také aby spolu šli k jednomu cíli, aby nemilovali pouze vzájemně svá těla, nýbrž aby milovali i své duše. Duše jsou také spojeny a mají býti spojeny v jedno. Mají býti jedno srdce a jedna duše v Bohu. Manželé mají se vzájemně podpírat v nadpřirozeném ohledu, vzájemně se vychovávat, vzájemně se doplňovat, zvedat, podpírat. Jestliže tato věrnost žádá pospolitost fysického života, tím více si vyžaduje pospolitosti života duchovního, života nadpřirozeného, aby spolu se rozlévali v duchovním životě, vzájemně se očišťovali, vzájemně posvěcovali a posilňovali.

I v této lásce je určitý řád. Muž je hlavou a žena srdcem v této jednotě. Neznamená to však, že muž smí ženu zotročovati, nýbrž toto vedení a toto postavení muže jako hlavy má ten význam, aby se mohlo toto srdce svobodněji rozvinouti, aby se mohla žena rozvinouti a opřít o pevnost a vedení mužovo v tom, v čem právě jest ženou. Muž je hlavou, ale žena může a musí se dožadovati svého práva na primát lásky. Jako muž je primát síly a moci, žena má primát lásky. Její princip lásky, který je silnější v ženě, musí zvítěziti v manželství a vedení muže má právě za úkol, aby tento princip přivedl k rozvoji a dokonalosti přirozené i nadpřirozené.

Konečně přicházíme k nejvyššímu statku křesťanského manželství, totiž k manželství jako svátosti.

Svátost jest viditelné znamení neviditelné skutečnosti. Neviditelná skutečnost, která tu má býti uskutečněna, jest jednota naše s Kristem, která má býti uskutečněna v zárodku křesťanské obce, jíž jest manželství a viditelným znamením jest souhlas manželů. Mnozí si myslí, že snad svátost manželství uděluje kněz. Nikoliv, kněz je pouze kvalifikovaným svědkem církve tohoto souhlasu, jenž jest vlastně manželstvím. A tak manželství jako svátost znamená především nerozlučnost. Nemožno jinak, musíme stále a stále připomínati slova: Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj! Jste-li upřímní ve svém ujišťování o křesťanství a náboženském založení, zde řekněte: Kdo má pravdu, Kristus anebo člověk? Jestliže člověk, pak Kristus lhal, protože mluvil jako vyslanec Boží...

Ještě jednou se k tomu vracíme, že manželstvím jest uskutečněna v zárodku a v základu ona jednota a ono spojení Krista s církví, se svým mystickým Tělem. A jako je nerozlučný svazek Kristus a

církev, nerozlučný je svazek také manželský. Kristus celý život vynesl do řádu nadpřirozeného. Ovšem, abychom toto pochopili, třeba nám býti věřícími, třeba, abychom pochopili celý organismus a celou organizaci církve a nadpřirozeného duchovního života dítek Božích, protože Kristus přišel, abychom měli nový život dítek Božích a církev přejala toto dílo a dále je hlásá a provádí. Nevěřící ovšem nepochopí, jakým právem tu církev zotročuje člověka a jakým právem si osobuje právo na věc, kterou dle jeho soudu stačí organizovati a řídití společnost svými zákony. Opakuji, že chápu, že nevěřící nebo chabě věřící nechá-pou...

Tato nerozlučnost plodí naprosté splynutí všech zájmů mysli i vůle. Jenom touto cestou je také uskutečnitelné. Tam, kde manželé jdou dále jako dva samostatní ve všem jedinci, tam ovšem toto manželství jistě ztroskotá.

Nerozlučnost manželství vylučuje bázeň jednoho člena, že by mohl býti ve stáří, nebo až bude vyssát a až se ho druhý nabaží, protože smysl se velmi brzy nabaží, zahozen jako utržený květ, který zahazují naši výletníci, když se vrací ze svých zábav.

Nerozlučnost manželství ukládá hned od začátku manželům vážnou povinnost, aby se hleděli vzájemně vychovati, prostoupiti, pochopiti, protože nerozlučnost nezná nepřekonatelného odporu. Právě proto jest manželství svátostí, protože dává nadpřirozenou milost a sílu. Dává sílu unésti obtíže stavu manželského a mezi těmito obtížemi jest jistě obtíž soužití různých povah a názorů. Svátost dává milosti a právo na milosti ve všech mimořádných okolnostech, těžkostech, povinnostech a starostech.

Tato nerozlučnost mimo to připomíná vznešený

vyšší smysl manželství, že se nespojili ti dva, aby se popelili celý život na zemi, nýbrž aby se zvedali vzájemně a vzlétali k mravní výši.

Nerozlučnost manželství, která plyne ze svátosti, jest ochranou dětí, ochranou proti uvolnění manželství, jest především pak ochranou ubohé ženy, která dá muži krásu a mládí a celou svou lásku a ten pak, protože nepřináší takových obětí v manželství, třebaže dává svou práci, ačkoliv ji dnes většinou dávají oba, uchová si svou sílu, aby měl vždy možnost, když si pohrál s hezkým motýlem a otřel jeho pel a oškubal jeho křídla, zase tu hračku odhoditi a vztáhnouti ruku po novém.

Děsí se již mnozí uvolnění manželství a jeho následků. Přiznám se, že tak jako církev katolická se dívá na manželství, že se může dívat jenom věřící katolík. A dej Bůh, aby všichni věřící katolíci se tak opravdu dívali. Pochopiti v tomto církev znamená uvěřiti v nadpřirozený život a v nadpřirozené poslání jak Krista, tak církve.

Upevněme toto, prohlubme toto v lidu a především v mladých, kterým se otvírá život a zároveň i brána manželství, aby vešli branou posvěceného, svatého, čistého, vznešeného, Kristem a jeho láskou spojeného manželství.

24. PRÁVO CÍRKVE NA VÝCHOVU DÍTEK

Nechte maličkých přijíti ke mně . . !

Církev jest tělem Kristovým, jest skutečnou matkou Kristovy pravdy a proto táž musí býti její láska jako Kristova. A tak jako on volá: „Nechte maličkých přijíti ke mně“ — i poslání a život církve jest značnou měrou charakterisován tímto posláním výchovy dítek,

Církev přejala dítě z rukou samého Krista. Kdožkoli by přijal jedno z pacholat těchto nejmenších, mne přijímá!

Přijala církev dítě na křtu svatém. Přijala je z rukou rodičů, přijala je do svého náručí. Proto je přijala také do svého cíle. Cílem jejím je přivést všechny ke Kristu, všechny přetvořit Kristem a proto jest její povinností, aby především přetvořila ty, kteří se ještě přetvořit dají, kteří se dají vychovati, kteří jsou ještě mladí. Dítě, mládež — jsou nadějí života. Kdo ji má, má budoucnost. Církev pak má nésti slovo a pravdu Kristovu a jeho ovoce přes věky až do skonání světa a proto musí se starati o to, aby měla komu předati ovoce pravdy, aby měla ke komu mluvit, aby měla komu předati Krev Páně, aby vychovala Bohu jeho ctitele. Ještě není naplněno nebe, ještě není naplněn počet vyvolených. Proto je povinností církve starati se o mládež, aby z nich vychovala dědice království Božího.

Církvi přísluší proto právo na výchovu. Přísluší jí toto právo ze samého cíle člověka. Bůh nenechal člověka na zemi, nýbrž určil mu nejvyšší cíl, totiž přiblížení se člověka Bohu, dosažení Boha. Toto ovšem člověku není dáno hned při jeho zrození. Dostává se mu toho na křtu sv. A jako není člověk zrozen dokonalým v tom smyslu, aby si sám stačil, aby nepotřeboval již ničeho, podobně není dokonalým dítětem Božím, protože jsou v něm schopnosti, jest v něm život, který se má rozvinouti a který má tímto Bohem a nadpřirozeným životem býti zvládnut, přetvořen a proměněn.

Mnoho se dnes mluví o výchově a vždycky, když se o něčem mluví mnoho, jest to známkou, že lidská společnost má jaksi špatné svědomí. Jest to asi znamením, že moderní výchova je prostě se

svou moudrostí v koncích. A podle toho dopadají také všechny reformní výchovné snahy.

Proto je povinností církve, aby přišla ona se svou tisíciletou zkušeností ve výchově ze zkušeností, které vychovaly miliony ušlechtilých lidí. A když vytýkají církvi, že není viděti jejího výchovného vlivu, odpovídáme slovy Tertuliánovými: „Postavte šik vojáků, jak mají býti ti, kteří katolicky žijí, postavte vedle sebe manžely a manželky, císaře a soudce, jak mají býti, jak jim velí náboženství a nebudete moci říci, že jsme nepřátelé státu, nýbrž naopak, že jsme jeho největšími dobrodinci.“

Proč je třeba výchovy? Církevní hledisko zase i zde podává nejhlubší důvod potřebnosti výchovy a zároveň také důvod jejího práva na tuto výchovu. Byli jsme stvořeni k obrazu Božímu. Bůh jest naprostá, nejvyšší dokonalost. Obraz se má připodobnit svému vzoru. Vždyť nás k tomu vybízel také Kristus, když řekl: „Bud'te dokonalí, jako Otec váš v nebesích dokonalý jest.“ Ze sebe však nikdo dokonalosti nenabude, a nadpřirozené podle Boha teprve ne. Mimo to právě z této skutečnosti, že jsme vyšli z Boha naprosto dokonalého a k němu naprosto dokonalému, že se máme jako zdokonalení již vrátiti, že se nesmíme totiž navraceti, dokud jsme se nepřizpůsobili svému Bohu, plyne další skutečnost, která je dalším podkladem práva církve na výchovu. Hoří v nás touha po dokonalosti, po ustavičném naplňování a zdokonalování, proto je třeba výchovy, která by vedla toto naplňování a zdokonalování, která by mu ukazovala cestu a která by ho varovala před nebezpečím. Křesťanu církev stále zdůrazňuje, že dokonalost tohoto světa nevyplní a neuspokojí jeho duši. Tu se právě kříží dvě cesty výchovy. Cesta tohoto světa, který by chtěl vychovat jenom

dokonalé lidi, dokonalé občany, nebo dokonalé třídníky, ale zapomíná, že není dokonalým člověkem, kdo není dokonale mravným, pevným a vznešeným. A jenom náboženská výchova, která se opírá o nejvyšší cíle a o nejvyšší prostředky, jenom ta dovede dáti nejvyšší civilní, abych tak řekl, dokonalost a mravnost.

Překrásné jest povolání vychovatele. Sv. Jan Zlatoústý prohlašuje, že nejkrásnější je povolání toho, jenž vzdělává mravy mládeže.

Kdo se rozděljuje o tuto výchovu?

Prvým a nejpřirozenějším vychovatelem jest rodina. Rodina dala život člověku a proto jest mu nejbliže. V tomto ohledu stát není nad rodiče.

Ne stát, nýbrž matka porodila v bolestech svoje dítě. Ne stát, nýbrž otec ve velkých starostech vyživil a vychoval toto dítě. Proto rodičům přísluší prvé právo na výchovu. A přes rodinu teprve těm, do nichž jest rodina zasazena, totiž státu a církvi. Rodině přísluší právo na dítě a právo, aby jejich dítě bylo vychovááno v zásadách katolických, přísluší jim svaté právo posílati dítě do náboženských škol, protože jsou povinni postarati se o náboženskou výchovu svých dítek. A náboženská výchova dítek neznamená ony dvě hodiny náboženství, nýbrž celý duch výchovy, aby všechno, co se dětem podává, bylo jim podáváno vzhledem k jejich nejvyššímu štěstí.

Nejvyšší soud nejsvobodnějšího státu, to jest Států severoamerických, prohlásil: „Státu nepřísluší neomezená moc, aby mohl stanoviti jednotný způsob povinné výchovy mládeže, ani nemůže nutiti, aby mládež byla vychováána ve školách výlučně státních.“

Církevní právo zdůrazňuje v oddílu „O škole“ povinnost rodičů postarati se o náboženskou výchovu svého dítěte, zakazuje posílati dítě do škol,

kde jsou i děti jiných vyznání a uvádí přísnou povinnost biskupů stavěti školy katolické a povinnost katolíků spolupracovati pro takové školy, jich zakládání i udržování.

To proto, že rodina nemá všechny prostředky, aby zabezpečila dokonalou výchovu svých dětí. Stát mimo to má právo na dítě v tom smyslu, že má právo žádati, aby dítě bylo vychováno v občanských ctnostech, aby znalo svoje občanské povinnosti, zákony a práva, aby bylo tělesně zdatné.

Ale vedle státu jest tu třetí moc a právo na dítě a mládež, a to je církev. Jsou to dvě společnosti s různým bezprostředním cílem. Bezprostřední cíl státu jest zajistiti a rozdíleti blaho časné, třebaže jeho cílem posledním jest také usnadniti cestu k blaženosti věčné. Církev má však povinnost, která přímo kotví v posledním cíli. Ale tyto dvě společnosti nejsou proto, aby se potíraly, nýbrž doplňovaly a podporovaly. Církev jest duše a stát jest tělo. Proto přísluší státu právo na fysickou stránku a občanskou stránku výchovy, duše ale dítěte patří církvi.

A tak jako má býti mezi státem a církví spolupráce ve všem, jako nemají katolíci se negativně stavěti ke státu, nýbrž i v tom, co se jim nelíbí, jej přetvořiti svou činností a svým životem, podobně má býti součinnost církve se státem v otázce výchovy. Stát nemusí se tu obávati. Církev tím, že mu vychovává dokonalé, mravné a náboženské lidi, vychovává mu jeho nejlepší děti, jeho nejlepší pracovníky. Proto, jak praví Tertulián: „Nesme vyhnanci života..!“

Církev má právo a povinnost učit. Bylo jí řečeno: „Jdouce, učte je zachovávat všechno, cokoliv jsem řekl vám...“ Musí zdůrazňovati církev toto právo, protože je odpovědna za to, zda se všem dostalo jeho učení a možnosti dle něho žiti.

Církev má právo na výchovu, protože ví o ranách člověka, jenž není dokonalý. Jí pak byly svěřeny prostředky, které mají člověka zdokonaliti. Má pravdu Kristovu, která může přetvořiti celý svět, která na všechny otázky odpovídá, má milosti, které mají přetvořiti člověka a pomoci, aby pracovala na zdokonalení a utvrzení tohoto přetvoření.

Má svátosti, jimiž se viditelným způsobem naznačuje tato neviditelná milost. Konečně jsou v lůně církve příklady všech věků, jak lidé všech povah dali se přetvořiti podle Krista, jak tato výchova přelomila barbary, zpevnila ženu, zjemnila muže . . . jak z lidí všech povah učinila dokonalé obrazy Boha a Krista.

Církev má konečně tisíciletou zkušenost výchovnou, již vychovala miliardy čestných a velkých lidí.

Mimo to ona má svoje vydržené právo na výchovu. Ona jediná prvá učila a vychovávala mládež. Až teprve z jejích rukou přejímají výchovu moderní státníci a zákonodárci, kteří chtějí zákony prováděti svoji stranickou výchovu, aby dosáhli svých stranických cílů.

A dnes zase jenom ona učí divochy po celé zeměkouli. Proč tam nejedou také reformátoři a moderní pedagogové? To zase počkají, až jim církev z barbarů učiní lidi, aby je také mohli podle svých názorů přetvořovati. Toto jest prostě pokrytectvím a nehorázným licoměrností.

Církev má konečně právo na výchovu katolic-kou, protože celý člověk má býti naplněn Bohem, přetvořen jeho pravdou a milostí, všechny jeho schopnosti a síly.

Proto má býti náboženská celá výchova a nejenom náboženská výuka, trpěná namnoze nebo odkazovaná do kostelů či sakristií.

Jestliže církev má dostáti svému úkolu a převychovati lidi, potřebuje k tomu naprostou svobodu. Zajímavé jest toto: Vezmou církvi svobodu, ponechají jí několik hodin náboženství, které mohou býti paralysovány celou další výchovou a pokrytecky volají: „Kde jest ovoce vaší výchovy?“ Proto nesmí se přestati a stále žádati to, co nám zdůrazňuje jako naši povinnost požadavek katolické školy.

Volá se a mluví se o svobodě. Tedy i pro katolíky! Aby nebyli zotročováni ve svém nejsvětějším, totiž ve svých dětech, tím, který převzal jejich děti.

Proto musí býti ustavičnou starostí katolíků, aby nespustili se zřetele tyto otázky, aby stále se dožadovali naprosté, dokonalé svobody zaručené státní ústavou, aby mohli svobodně vykonávati svoje náboženství a náboženství katolické klade jako jeden z hlavních požadavků svého plnění výchovu dítek pro království Boží podle pravdy Kristovy. Proto toto jest naším heslem: Bůh ve škole a dítky k Bohu! Toto jest minimální program katolíků. Důležitější než všechny ostatní starosti, neboť mládím se rozhoduje život, mládím se rozhoduje budoucnost.

Procitněte, katolíci, protože už jste v této otázce prospali a zaspali mnoho, jestli ne všechno!

25. SOCIÁLNÍ POSLÁNÍ CÍRKVE

Již jednou jsem se zmínil o poměru církve k pozemským věcem a řekl jsem, že tento poměr je dán povahou království Kristova, jež jest královstvím duchovním. „Moje království není z tohoto světa!“ A jednomu židu když řekl: „Člověče, kdo mne ustanovil soudcem a rozdělovatelem nad majetkem vaším?“

Proto se nemůže církev také bez příčiny vměšovati do záležitostí pozemských. Encyklika „Ubi arcana“ přímo to prohlašuje za přehmat, kdyby církev chtěla bez příčiny do takových pozemských záležitostí zasahovati, protože není k tomu ani dostatečně vybavena technickými prostředky. Avšak musí církev zasahovati v těch věcech, které mají vztah k mravnímu životu, které se ho přímo dotýkají, nebo které jsou mu pomůckami nebo překážkami. Bylo jí svěřeno, aby bděla nad celým mravním řádem a aby jej v celém rozsahu učila, hájila a uskutečňovala. Proto jí také podléhá celý řád na světě, pokud má, nechce a přece může být cestou k mravnímu rozvinutí a zdokonalení podle vůle Boží. Proto může a musí církev zasahovati do hospodářského a sociálního řádu.

Tento řád nelze trhati a odlučovati od mravouky. Není od ní neodvislý. Protože jakmile jest jednou něco životného a jakmile jest zasazen do života duševního, ihned podléhá mravnosti, která řídí celý tento život.

Konečně tyto hospodářské a sociální záležitosti sledují svůj cíl. Nemohou však být posledními cíli. Protože pak se jedná o cíle, které si v nich staví rozumný člověk, který jest povolán k poslednímu cíli, musí církev jakožto strážkyně onoho posledního cíle nad tím bdíti, aby tyto cíle opravdu tomuto poslednímu cíli sloužily.

Protože však dnešní řád nese tolik nebezpečí pro duše v něm žijící, jest svatou povinností církve, aby si bedlivě všímala, jak tento řád hospodářsky a sociálně má vliv na mravní a nadpřirozený život, na věčné a nadpřirozené cíle člověka. Tak jako si všímala církev hospodářského a sociálního života ve středověku a regulovala jej k spravedlnosti a lásce, podobně stále přes dějiny dále zvedá svého hlasu. A nás ovšem nejvíce zajímá,

zda církev katolická neopustila svého postavení, býti strážkyní a ochránkyní nejsvětějších statků lidstva proti zvlí lidí, ulpívajících jenom na tomto světě, jak plnila a plní dnes tuto úlohu. A můžeme říci, že církev učící splnila tuto úlohu znamenitě a že jest pouze na církvi poslouchající, aby uskutečňovala svaté zásady nesmrtelného sociálního papeže Lva XIII. a Pia XI., který doplnil a vysvětlil encykliku Rerum novarum.

Papež správně ukazuje na nebezpečí, jež hrozí mravnosti a víře z dnešního sociálního řádu pracujícím, malému člověku. Poukazuje ostře na to, že mnozí zaměstnavatelé učinili z člověka stroj, nemyslíci, vůbec neohlížejí se na mravnostní podmínky dělníků a dělnic ve svých závodech, na to, že je zcela tak ubíjejí, že pak nemají času, ani chuti se něčemu vyššímu věnovati.

Papež Lev XIII. a po něm Pius XI. ve své Encyklice Quadragesimo anno lkají nad tím, že dělníci padli do rukou nelidské a nezkracené ziskuchtivosti soutěžících výrobců. Lev XIII. a Pius XI. praví, že v něm vyzvedají jako šlechetné ty, kteří se nechtějí smířiti, že by tak strašné, nerovné rozdělení statků na zemi mělo se srovnávati s plány Tvůrce opravdu nejvýše moudrého...

Lev XIII. a Pius XI. odsoudili liberalismus, který bídu a nedostatek dělnictva považuje za něco samozřejmého, za jakýsi zákon přírody, aby se všechny hodnoty shromažďovaly na jedné straně a aby byly zvyšovány bídou ostatních. Ale zároveň též ihned dokládá, že ani v socialistických teoriích není léku správného a dostatečného vůči těmto zlům.

Kristus, je pravda, neřešil sociální otázky, ale dal pravdy, které když budou uskutečněny, zabrání katastrofám a vyléčí ty bídy, s kterými si dnes lidská společnost neví rady, praví Pius XI.

Z tohoto evangelia čerpá církve a čerpají i učící papežové svoje zásady, jimiž chtějí se postavit tváří v tvář dnešním problémům sociálním.

Církve hájí dvojí zásadu, již chce řešiti v nejširších obrysech dnešní bídu. Zdůrazňuje individuální i sociální poslání vlastnictví. Přímochaře a zřetelně vyslovuje nezadatelné právo každého jednotlivce na vlastnictví, jakožto právo přírody, které nikdo žádnými sociálními experimenty nemůže potlačiti, nemají-li tím zcela ochromiti běh výroby a výměny.

Vlastnictví má tedy nejprve zabezpečiti jednotlivce a jeho rodinu. Ale vedle tohoto cíle má vlastnictví ještě další cíl. Má pomoci dosáhnouti posledního cíle nejenom vlastníkov, nýbrž i všem, které může zasáhnouti. A jest na státní moci, aby určila, jak má soukromé vlastnictví přispívati ke společnému blahu a dobru. Nemůže sloužiti vlastnictví jenom soukromému dobru, jak by rád chtěl liberalismus, protože, jak již příroda ukazuje, jsme všichni navzájem na sobě závislí a proto i naše vlastnictví jest spojeno se všemi lidmi, se kterými žijeme, s celými, abych řekl, dějinami lidskými. Nemáme totiž jenom svůj osobní cíl, nýbrž tento cíl je společný všem a proto jest povinností všech, aby pomohli tím, co jim bylo dáno, aby všichni tohoto společného cíle také mohli dosáhnouti. Zde jasně vidíme, jak a kde přísluší a proč přísluší církvi, aby zasahovala do sociální otázky.

Volné příjmy vlastnictví, které zůstávají po slušném zajištění živobytí sobě a rodině a podle svého stavu, jak praví morálka, není volno a na libovůli ponecháno, jak bude těchto přebytků užito, nýbrž jest svatou povinností, aby jich bylo užito pro blaho společné. Sv. Tomáš vyzvedá jednu ctnost magnificence, která se nebojí velkých nákladů, aby velké věci učinila. Toto jest ctností pře-

bytků vlastnictví, aby vykonáváním velkých věcí zároveň dala velké věci lidstvu a zároveň také obrátila v prospěch pracujících na tomto díle svoje přebytky. Lev XIII. slavně připomíná, že všechno národní bohatství vzniká jedině z práce dělnické.

Tedy vystupuje proti kapitálu? Lev XIII. a Pius XI. vymezují tu vzájemnou spolupráci práce a kapitálu, jejich vzájemná práva a povinnosti. Papež se neoddává libivým frázím, které neřeší ničeho, které snad vnesou nenávist mezi třídy a nanejvýše nějaké katastrofy, když se někdo pokusí podle nich řešiti sociální otázky. Papež vystupuje tu pouze proti onomu kapitálu, který chce míti všechn výtěžek z práce pro sebe a který nedá dělníkovi ani tolik, aby mohl obnoviti svoje síly ztracené v práci. Ale vedle toho není práce možná bez kapitálu a mrtvý je kapitál bez práce. Protože jsou tedy vzájemně na sebe odkázány, jest třeba, aby si rozdělily jak břemena, tak také výhody. Žel, že kapitál chtěl by vždy všechny výhody, ale totéž učí i socialismus, že všechno jest pouze z práce a že kapitálu nepřísluší nic, než vrácení čili integrování kapitálu. Ale jako jest jednou hodnotou práce, tak také jest druhou hodnotou to, co práci dává pole, co ji zabezpečuje, podchycuje. Kapitál jest tehdy špatný, když si počíná nemravně, když snižuje člověka jenom na pohonnou sílu. Církev však stejně vystupuje proti řešení socialistickými teoriemi. Nikdy se nesmíří se zásadou třídního boje a popřením soukromého vlastnictví.

Jest ovšem pravda, že socialismus v této věci hodně slevil, ale z toho neplyne, aby církev šla v této pravdě jí zde na půl cesty vstříc. Ptají se mnozí, proč je církev tak ostře proti socialismu. Víím, mnozí i řeknou proto, že nadržuje velkým. Říkají to i ti, kteří jsou mezi socialisty. Ale když

si všimneme, že nikdo tak jasně a ostře proti liberalismu nevystoupil, že takový Lev XIII. byl i od bohatých katolíků tupen a nazýván: papežem-socialistou. Ale co církve staví proti socialistickým teoriím jest jedině jejich základní postavení k životu. Uznávají jenom tuto zem. Jsou to vyznavači pozemského ráje, kdežto křesťanství učí, že zde není dokonalého štěstí a plyne z toho, že bychom se neměli starati o zlepšení situace co nejširších vrstev, ale nesmíme tomuto cíli obětovati všechny statky tak, jak by to socialistická theorie chtěla, která by obětovala i to, co má nejcennějšího, totiž svobodu, která by obětovala vlastnictví a která hájí a vede třídní boj, který rozhodně se nedá nikdy srovnati s láskou Kristova evangelia.

Není možno vylučovati kteroukoliv třídu z výhod, má-li svět sloužiti všem. Papež ukazuje na jiný lék, totiž na rozdělení lidstva ne podle tříd, nýbrž podle stavů a učí nejprve, aby se organizovaly tyto stavy a pak aby tyto jednotlivé stavy spolupracovaly. Řád totiž, dle sv. Tomáše, jest uzpůsobení příslušných a zúčastněných složek. Pouto spojující tyto složky může býti jenom jedno, totiž společné blaho. A ne pouze pozemské, nýbrž i věčné. Proto jest zaměstnavatel povinen dáti dělníku tolik, aby nejenom uživil sebe, nýbrž i svou rodinu.

Nemožno ponechati toto uspořádání poměrů jenom libovůli, avšak toto zasahování veřejné moci musí býti spravedlivé, musí býti opravdu i okolnostem a jednotlivým případům úměrné.

Spravedlnost musí vtisknouti ráz tomuto sociálnímu řádu, ale láska musí zůstatí jeho duší... Nikdo nepopře, že současný sociální řád potřebuje přestavby. Ale této sociální a hospodářské přestavbě musí předcházeti přestavba duchovní a mravní. Všechno se nedá zákony vynutiti a láska

již jistě ne. Jedině přílišná touha po bohatství, jakožto po jediném smyslu života, po radostech dala zroditi se onomu krutému sobectví, které nikoho nevidí, které by chtělo všechno pro sebe si přivlastniti a uchvátiti.

Z dědičné rány hříchu vyvěrá ona nenasytnost pozemského. Proto je třeba zvedati oči všech výše, aby neviděli v této zemi nejvyšší cíl a proto, aby se vzdali bezhlavého a šíleného vykořisťování všech pro svůj osobní blahobyť a bohatství. Jinak nastane boj všech proti všem, který nemůže skončiti jinak, než katastrofou. I hospodářský život musí býti proniknut Kristem a jeho láskou a jeho posledním cílem. Nejlepší sjednocení všech je právě v této lásce a v tomto posledním cíli všeho, totiž v Bohu.

Láska ovšem nemůže a nesmí nahrazovati spravedlnost, ale spravedlnost bez lásky jest studená. Vedle spravedlnosti třeba je též spojení srdcí láskou Kristovou v myšlence, že jsme všichni dítkami Božími, dítkami milujícího Otce. Jenom tato láska, jenom tato převýchova ducha může odnaučiti lidstvo sobeckému kořistnictví a nenávisti s druhé strany.

Pracuj každý ve svém povolání, ve svém okruhu, aby byly zmírněny ony nárazy a tření, jež jsou mezi jednotlivými třídami a stavy, aby dávaly, co každého jest a aby především dával to, co jest podkladem všeho, co nám nejvíce schází, totiž lásku. Jenom ta obrodí stát, protože ona jediná dovede dáti útěchu, teplo, jednotu, jenom ona dovede spojití všechny dítky Boží v jednom jeho náručí.

26. MATKA NAŠE

Snad nejsladší slovo na světě jest — matka. Kdo ji měl a má, má v tomto slově ochranu ve všech životních bojích a zápasech. Matka jest tajným koutkem v srdci, kde se řeší nejtěžší boje, kde jest nejpálčivější zranění...

A toto sladké jméno dáváme církvi.

Matka církev! Víím: Mnozí zaprotestují a přiznají jí nanejvýše název macechy, macechy kruté a nelítostné, ale zanechme sentimentality a popatřme na všechno, co nám církev dává a cit hluboké vděčnosti a dětinné odevzdanosti bude odpovědí církvi na všechno, co nám dala a dává a bude dávat až do posledního vzdechu.

Matka naše! — Kristus jest hlavou naší a církev matkou. On jí složil ve klín všechny svoje pravdy, on jí dal celou svoji moc, moc svých zásluh a především poklad svého vykoupení. Ona jest poslána k tomu, aby tyto pravdy učinila, tyto milosti rozdávala, aby ona vdechovala onen nadpřirozený život, který nám Ježíš Kristus svou obětí na kříži získal.

A tak jako milujeme matku, která nás v bolestech světa dala a která nám dala fysický život, část života svého, podobně si zaslouží lásky ta, která nás přijala za dítky Boží, která nás zrodila, abych tak řekl, Bohu.

To, co sv. Pavel připomíná prvokřesťanům: Já jsem vás Kristu zrodil — opakuje církev stále. Ona nás zrodila Kristu. Ona nám dala svou pravdu, když nám otevřela srdce a mysl pro Krista a jeho pravdy a příkazy, ona ale nejprve nás zrodila Kristu tím, že nás spojila s ním.

Církev jest velkou matkou svými svátostmi a svou pravdou. Mluvil jsem již dostatečně o učitelském úřadě církve, všimněme si nyní jejího úřadu

kněžského, kterým nás Kristus rodí, kterým nás Kristus a jeho svátostí živí, posiluje, zvedá a očišťuje. Všechny dary, kterých se nám dostalo, dostalo se z rukou církve. Kristus chtěl, aby jeho učedníci křtili jeho vyznavače. Tento křest jest vstupní branou do křesťanství. Zde ona přijala vás z rukou vašich rodičů a přetvořila to dítě lidské, jí lokty mateřskými podávané, na dítě Boží. V tom okamžiku proměnila se dětská duše ve chrám Trojice Nejsvětější. Božský život a účast na Boží přirozenosti čili posvěcení nadpřirozené, přetvoření dokonalé a neuvěřitelné vykonává zde církev na křtu svatém.

Tímto křtem vchází člověk do rány Kristovy, do otevřeného jeho boku a tím stává se dědicem království Božího, tím nabývá podílu na Kristově zásluhách, tím se stává dítětem Božím, kterému jest vlit život Boží a účast, jak jsem řekl, na Božím životě.

A nyní sleduje církev pozorně toto dítě. Nejprve připravila rodiče, aby byli dobrými vychovateli a dobrými vůdci k Bohu tomuto dítěti. Posvětila jejich sňatek svátostnou milostí, která jim měla dáti sílu přenést se přes obtíže a správně chápati a konati svůj úkol rodičů. Všechna síla a láska a trpělivost rodičů našich jest posvěcena, podchyce-na a posilněna láskou mateřské církve. Církev byla nám matkou v našich rodičích, ještě než jsme přišli na svět. A nyní sleduje dítě svoje na jeho další pouti. Dává stále pokyny, stálá poučení, jak třeba dítě pro Boha vychovávat. A sama také bere toto dítě do své péče a naplňuje je Bohem a hájí jeho náboženskou a mravní výchovu proti všem, chrání dítě přede všemi jeho pokušeními a svody. Ona zakládá sirotčince pro děti opuštěné, ona stále připomíná lásku Ježíšovu k jednomu z nejmen-

ších pacholat, vyzdvihuje svatý a krásný a vznešený úřad vychovatelský.

Dítě dospívá. Poznává svého Boha a již v této chvíli přistupuje církvi a tohoto Boha mu podává. Jak velké jest poslání Pia X., který přivedl nejmenší ke Kristu svátostnému. Jak krásné jest jeho poslání, jež tolik zdůrazňovalo časté přijímání Ježíše Svátostného, jest tu Kristus se svým celým božstvím i člověčenstvím, Kristus se všemi svými milostmi a s celou Trojicí Nejsvětější. A tohoto Krista jako pokrm, jako živný pokrm na cestu života dává církvi již těm nejmenším.

Kristus dal sebe za pokrm. Přísně zdůrazňoval nutnost požívání svého Těla. Tento Chléb života, tento svatý život stále církvi hájila svým dítkám. Církvi nastavila kolikrát svoji hrud v tolika vyznavačích, theologech a mučednících, kdy se jednalo o zachránění, uchování a ryzost této nejsvětější Svátosti oltářní. Tato nejsvětější Svátost jest životem duší našich. Byli jsme povoláni, abychom se stali podobni Bohu a zde máme přijímati toho, který jest mystickou hlavou naší. Není možné, aby ten, který se spojuje s hlavou svou, aby nenačerpával z ní její síly, jejího vedení a řízení. A čím jsou strašlivější doby a čím jsou hroznější nebezpečí, tím více církvi volá k tomuto Spasiteli, tím horlivěji vybízí k živení se svatým Tělem Kristovým.

Znáte již obraz matky odpouštějící? Ježíš Kristus naznačil obraz odpouštějícího Otce. A tutéž odpouštějící lásku složil Kristus také své církvi. I ona jest věčným ústavem odpouštění. Zranil vás život, dopustili jste se strašných vin, hrozných vin, že vás vyobcuje lidská společnost, že se všichni vás štítí, že se stydíte sami před sebou? Jest ještě jedno náručí, které vás obejmě, ještě jedna, která nade vším zavře oči, která vás vytáhne z nejhoršího bláta. Nebo toto jest její odpuštění. Ne od-

puštění, smazání, abyste mohli znovu hřešiti, nýbrž odpuštění, které má zvednouti, dáti nový život! Toť církev odpouštějící ve svátosti pokání.

Znáte obraz matky odpouštějící! Když jste i nejstrašněji zarmoutili matku a pak přece přišli a vrhli se jí do náruče, matka v tom rázu na všechno zapomněla a vždycky znala lék a útěchu i pomoc. Taková věčně rozumějící, věčně odpouštějící jest matka církev!

Není možno, abychom se životem potáceli se svými hříchy a vinami. Jsou příliš těžkým břemenem. Jistě člověk nemá práva odpustiti, ale Bůh může odpustiti. A odpouštění není úkon velkomyšlnosti a povýšenosti, není ukazováním tomu, kdo se provinil, nýbrž církev vede hříšníka pod kříž a káže se mu podívat do otevřeného srdce Kristova. Viz to srdce, které tě tolik milovalo! Popatř na kříž Kristův a jdi hřešiti znovu, naplij do této lásky, máš-li odvalu! Církev obrací zrak člověka k lásce nejsvětější, jediné, ryzí a dokonalé na světě a ukazuje: Viz, koho jsi urazil, proti komu jsi se provinil! Konečně vede člověka tam, kde jsou ti, kteří nechtěli, aby jim bylo odpuštěno, kteří raději páchali zlé než dobré. A ukazuje, ne aby strašila, nýbrž aby ukázala: Viz, jak jsi ubohá, jak jsi nešťastná, že jsi svůj život k těmto ztraceným duším přirovnala!

A pak, když se duše zhroucí nad svou vinou, která urážela lásku a která chtěla svoje neštěstí, pak církev zvedá svou milosrdnou ruku a praví: Já tě rozhřešuji; jdi a nehřeš více! Ne, aby člověk mohl zase znovu začít, proto neodpouští církev, nýbrž právě proto, aby již nikdy nebylo tak strašně znovu započato... Ona připravuje jako matka svoje děti na tvrdý, těžký život. Dává jim sílu svátosti biřmování, aby dítě její dovedlo snášeti tvr-

dost a tíhu boje proti nepříteli Kristovu a proti nepříteli království a pravdy!

A když pak konečně přichází strašný den, kdy dlužno učiniti onen skok do tmy, který jenom víra osvětluje, zase přichází se svou mateřskou péčí a bere umírajícího a nemocného člověka a vlévá mu sílu. Jak je asi sladké umírat v náruči těch, kteří vás milují! A když nikoho již nemáte, kdo by se k vám s láskou blížil, pomohl vám přejíti strašný most nemoci a smrti, ona přichází s milostí svou, která posilní umdlévající, chabnoucí srdce, které oživí víru, prosvítí naději a obživí láskou.

A až naše zraky dohasnou, aby se otevřely světlu, ještě i tu schránku těla našeho doprovází a s uctivostí ji káže pochovati.

Provází duši odcházející a tělo ukládající se k odpočinku s modlitbou.

Církev jest velká, modlí se matka. Tak jako matky modlí se za svoje vzdálené děti, tak také matka církev modlí se stále a ustavičně za dítky svoje, za všechny jejich potřeby, a to za potřeby všech. Od kolébky až do hrobu provází nás svými modlitbami a svými žehnáními, posvěcuje nám všechno, co jest i v našem denním užívání, aby nám připomněla, že všechno má nám na zemi sloužiti k dosažení posledního hlavního našeho cíle.

A víte, čí ruce vám podávají tyto svátosti a milosti v nich? Jsou to ruce těch, jimž jedni zlořečí a klnou a druzí líbají. Ruce kněžské! Ruce těch, kteří si vzali za celý životní úkol býti láskou, býti služebníky této matky. Jimi mluví k vám matka-církev, jimi vám rozdává svoje srdce.

Drazí, nechtěl bych jistě omlouvati kněžské hříchy. Byly a budou. Ale proč tak snadno všechno zlé na kněžích vidíte? A proč platí, že čím jsou naši katolíci zdánlivě zbožnější, že jsou tím přísnější

na svoje kněze? Přísní nechť jsou, ale ne nespravedliví, ne pomlouvační, ne aby nám utrhali na cti, ne aby mysli, že kněz jest tu proto, aby sloužil jim za střed a terč jejich klepů a ušlechtilých zábav v nedostatku jiného sportu!

Všechny milosti, moji drazí, obdrželi jste rukama kněžskýmá. A kdyby kněz byl sebe špatnější, aspoň vám posloužil životem Kristovým, jeho Tělem, jeho pravdou, jeho odpuštěním.

Ale proč nevidíte ty nesčíslné řady dobrých, svatých, apoštolských kněží, kteří vám přinesli celé svoje mládí, všechnu svou lásku, svoji kariéru, kteří všechno dali, aby se stali služebníky dítek Božích. Proč nevidíte všechny kněze unavené, obětované, upracované, kněze apoštolské, kněze, kteří neznají sebe?

Den Dušiček! Vyhýbám se v těchto dnech hřbitovům, protože mne bodá pohled na kněžské hroby. Všechny ostatní tonou ve světlech a květech, to jest však vedlejší. Ale u těch našich kněžských hrobů se nikdo nezastaví a nikdo nepomodlí. Za to, že se stále za vás všechny modlili, že svůj život Boží dávali, že vám Kristem přisluhovali, za to je odnesli, zahrabali, zakopali, jako by byli rádi, že zase jeden přestal strašiti. A on zatím strašil snad jedině svou velkou láskou!

Drazí! Zastavte se jednou u myšlenky — matka-církve a otec kněz! Jest to jeho nejkrásnější titul: Pater-Otec. A ona matka. Víte, co jste povinni otci a matce? Uvědomte si toho, až budete nakloněni či sváděni k tvrdým a nelaskavým soudům, až budete přistupovati ke kněžím a k církvi, až budou je druzí tupiti a urážeti.

Ježíše Krista přijímáte z jejich rukou a proto ctěte v nich tohoto Krista, skrze ně přistupujte k Bohu, proto si važte těchto lidských stupňů k nebi a k Bohu! Cti otce svého a matku svou...

27. NADĚJE CÍRKVE

Jest dvojí tvářnost dítek Božích. Jedni vidí ve světě jenom nepravost a hřích, všude vidí jenom zlou vůli, všude vidí zhoubu a zkázu. Jsou to duše tertuliánovské, duše zamračené, přísné, tvrdé k sobě a přísné k bližním. Vidí jenom odpad od Boha, vidí všude jenom hanobení církve. Svět je pro ně nenávratně ztracen. Volají: Kdo jde dnes s námi? Kde jest ještě skutečné křesťanství? Naprostý rozvrat mravů i víry. Všechno je marné, nedá se prostě nic dělat, než aby se snažil každý, kdo ještě věří a miluje, aby se zavčas hleděl spasiti s tohoto tonoucího korábu světa a věnoval se jedině své duši a přestal již vůbec míti naději, že by kdy mohl svět býti přiveden ke Kristu.

A vedle nich jsou duše zanícené, které vidí svět plný světců, kteří vidí všude plno dobré vůle. Kde je pravda a kde je církev? Mám říci — pravda je uprostřed? Mně se chce říci, že je spíše u optimistů, protože toto jsou lidé podle srdce Kristova. Spasitel nevelí hned vytrhati koukol mezi pšenici, velí jíti apoštolům do daleko zpustlejšího světa pohanského, než je dnešní svět. Svati bývali vždycky lidé nesmírné naděje, nesmírné důvěry v Boha. Nikdy nešli ke světu s touto myšlenkou: Ty zkažený a zatracený světe, musím prchnouti z tebe zavčas, abys mne nezkazil. I když prchli, když byli plni Boha, vždy se k němu zase s tímto Bohem a s jeho poselstvím vraceli. Vraceli se a nesli srdce plné lásky a plné naděje.

Právě touto nadějí žije církev. Jako nebyla dosud žádná doba ideálně dobrá, tak nemožno najíti doby dokonale tak špatné, aby se nedalo s ní něco dělati a čím je doba horší, tím více se má na ní ukázati síla milosrdenství Božího, tím více taková doba láká svaté a zapálené duše, aby právě

v takové době, ne když je všechno církvi příznivo, ne když se všechno na pravdu a na kněze usmívá, se snížili uplatnit svou láskou a svou touhou po spasení těch, kteří bloudí.

Církev nikdy nelomila rukama nad zkaženou dobou, nikdy se nevzdávala naděje. Čím byly horší doby, tím zmnohonásobňovala práci a snahu svou a lásku svou, tím více se utíkala k Bohu svému dobrému a všemohoucímu. Církev neustávala ukazovati na nekonečné milosrdenství Boží. Nikdy nemohou hříchy lidstva tak vysoko vyrůst, aby je Bůh nemohl odpustiti. Nikdy hříchy lidstva nepřerostly, nepřekonají a nevyváží nekonečnost a všemohoucnost lásky Boží a milosrdenství Božího. Jestliže dovede člověk a svět hřešiti, dovede Bůh ještě více milovati, dovede Bůh ještě dokonaleji odpouštěti, dovede tak odpouštěti, že zároveň přetváří člověka, že si ho zároveň přitáhne k sobě.

Církev nikdy nezoufala nad jakoukoliv zlou dobou, protože stále v jejím středu stojí kříž. Pokud má církev kříž Kristův, má záruku této všemohoucnosti lásky, milosrdenství a odpuštění. Když Bůh dal své církvi Krev Kristovu, když jí dal její Božský choť takovou lásku, co by jí ještě odepřel, co by jí nedal! A hlavně, jak by ji mohl nechat opuštěnou a bez pomoci? I když se chvěje pronásledovaná, to právě tehdy nejvíce o ni pečuje její božský Snoubenec. To právě má se církev v nějakém bodě upevniti, to právě má něco prožiti pro svoje děti, to právě má se v ní objeviti dosud utajená nebo zapomenutá žila síly a milosti. Sv. Tomáš píše o Krvi Spasitelově: *Cujus una stilla saluum facere totum mundum quit ab omni scelere*: Jejíž jedna krůpěj může zahladit hříchy celého světa.

Tato krev Páně jest všeobecným odpuštěním.

Svět nemůže tolik hřešiti, aby vyčerpal do dna sílu této milosti. Až do posledního dne bude prameniti na katolických oltářích tato svatá Krev.

Tato svatá Krev jest silou církve, jest to krev Božičlověka. Jí bylo lidstvo vykoupěno. Jí stalo se zase dítětem Božím. Není si možno představití krásnější a vznešenější ovoce. A tento kříž a tato krev stojí v církvi uprostřed až do skonání světa. Krev Páně jest životem. Proto jest také životem církve. Proto jest také zárukou pro všechny doby jejího zdánlivého úpadku. Pokud koluje svatá Krev v církvi, pokud visí svaté Tělo Kristovo uprostřed církve, stále ještě mají všichni hříšníci pramen milosti, aby se obrátili, stále mají ještě apoštolové církve zdroj síly, kde mohou se denně stále síliti k ustavičně těžším a namáhavějším zápasům a bojům. Tak jako se starala církev, aby se jejím vyznavačům, kteří měli brzo skončiti mučednickou smrtí, dostalo posily Těla Páně, podobně se stará ustavičně, aby se stále dostávalo všem dítkám Božím, které sní o nové budoucnosti, kteří se obětují, kteří kolikráte také jako bojovníci do arény nevěry, nenávisti a nadlidských zápasů s peklem se vrhají, aby se dostávalo stále posily Kristovy.

Sv. Pavel proto správně pravil: „Všechno mohu v tom, který mne posiluje.“ Ježíš jednou prohlásil: „Beze mne ničeho nemůžete.“ Toho jsou si vědomi všichni ti, kteří doufají v novou budoucnost katolickou u nás. Proto se sytí vytrvale Tělem Kristovým, protože se snaží tak přijímati, aby se sami stali tímto svatým Tělem svatými, aby se sami podle Krista přetvořili. S Kristem v srdci, s Kristem v životě jsme, moji drazí, nepřemožitelní, pak nám nic neodolá! Pak přemůžeme celý svět! Míti tak hrstečku svatých, přátelé moji, tak vám tu vaši republiku přes noc převrátíme Bohem a jeho pravdou a láskou. Proto církev tak vybízí dnes k čas-

tému a hodnému svatému přijímání, aby nasýtla svoje bojovníky, aby si z Krve Kristovy vychovala svoje bojovníky.

Z této svaté Oběti Ježíše Krista vytryskly všechny milosti v církvi. Bylo by marné se snažiti a pracovati, kdybychom mysleli, že sami ze sebe něco dovedeme, když přece ze sebe jsme slabými a máme ze sebe jenom hřích. Nemůžete nic beze mne — praví nám každodenní naše pády.

Drazí, nepřeceňujme svých sil přirozených! Království Boží jest královstvím duchovním a jenom duchovními zbraněmi se ho dobývá a jenom duchovními zbraněmi můžeme někoho získati pro ně. Kdybychom chtěli jinak získávati pro království nebeské, pro církev Kristovu, věřme, že by se na nás uskutečnilo to, co vytýká Kristus židům, že hledali proselyty po moři i po souši a když někoho získali, že ho pak učinili horším než sami byli. Takový nesmí býti náš apoštolát, toto nesmí býti ovocem našeho apoštolátu! A je veliké nebezpečí, že takoví budou ti, které získá ukřištěný, uhoněný a upocený katolicismus jenom vnějších skutků.

Já jsem kmen vinný a vy jste ratolesti! Všechno nadpřirozené, všechno duchovní, všechno Boží v člověku jest darem Božím a nutno jako dar to přijímati. A tento dar sluje milost. Nevyschla pak milost Boží! Nezkrátilo se rameno Boží! Zůstává nekonečně všemohoucí tato milost! Církev opatruje a nabízí milosti pro všechny okolnosti pro všechny případy milosti obrácení, milosti ve vytrvalosti, ona dává milosti víry, milost svatého života, milost vedoucí k dokonalosti.

O tuto milost třeba však prositi. Veliká jest milost víry. Chcete-li ji pro své drahé, chcete-li ji pro svůj národ, třeba o tuto milost prositi. Toto jest další silou církve, její rozpjaté paže. Tak jako je všemohoucí milost, tak je také všemohoucí modlitba.

Bylo jednou řečeno a věčně to bude platiti: „Pros-
te a bude vám dáno!“ Zvláště pak prositi dlužno
ve jménu Kristově. Kristus dokonale zadostiučinil
a otevřel srdce Otcovo a proto jeho zásluhy mají
právo na vyslyšení. Vždycky budeme vyslyšeni,
když se budeme modliti o spasení a proto nikdy
církvev nezoufá. Jakmile si jednou katolíci uvědo-
mí, že to jest posláni církve, totiž spasení duše a
budou o to prositi, jejich ovoce bude mnohoná-
sobné, protože za nás prosí Duch v Ježíši Kristu,
jehož oběť jest na věky postačitelna pro spasení
celého lidstva, když se naše modlitby stanou mod-
litbami Kristovými, nemůže odolati nebe; králov-
ství nebeské násilí trpí a kdo mu násilí činí, ti ho
dobývají. Čiňme nebi svaté násilí pro lid svůj, pro
dobu svou a musíme naprosto, musíme býti a bu-
deme vyslyšeni!

A nyní teprve mohu vysloviti další slovo naděje
církve, totiž naše práce a přičinění. Očekávejme
všechno od Boha, ale se své strany učiňme vše-
chno, co jest možné, co jest v našich silách! Jak-
mile jednou budeme přesvědčeni o všemohouc-
nosti lásky a milosrdenství Božího, nic nám nemů-
že uškoditi a všechny naše síly a schopnosti stanou
se jenom pokornými nástroji Božími.

Takto je třeba vychovávat k apoštolátu. Buď
plný Boha a nepřibližuj se blíže k duším, dokud
jim Boha v sobě neneseš. Jakmile ale oheň lásky tě
pudí, nebraň mu, tak jako ani svatí mu pak již ne-
bránili a vycházeli a obcházel celý svět a celý svět
na kolena strhovali, svět mnohokrát zkaženější
než byl ten, nad kterým i my naříkáme.

Naděje církve v lásku a milost Boží neznamená
nečinnost, neznamená oddati se odvážlivému spo-
léhání, že si Bůh svoje již zařídí. Bůh chce, aby cír-
kev v nás a nám dále byla uskutečněna. Jistě drží
nad církví svoji ruku, ale také chce, aby našim ži-

votem a naší prací a naší obětí, aby se jí dostalo této jeho pomoci.

Církev nezoufá nad nejhoršími dobami ještě pro jeden důvod. Ví, že jednou procitnou její děti, které se oddaly čarovným snům, které se rozběhly na otrávenou louku a nyní třeští po omamných jedech. Jednou pozná lidstvo, že se oddálilo od matky a zdroje života. Až dozraje jeho ovoce, až dozraje dračí semeno hříchu, se kterým kokeťovalo, nebo se i zasnoubilo, pozná, že to byla církev jediná, která to s ním upřímně a dobře smýšlela, která jediná mu stále nabízela nezkalený pohár pravdy.

Tak jako matka nezoufá nad svým dítětem, protože ví, že pozná, kdo je měl tam kdesi daleko opravdu rád a že se jednou rádo vrátí. Církev nesní, aby lidstvo došlo do Canossy, církev jediné touží po tom, aby lidstvo zbytečně nebloudilo, sebe neunavovalo a duše neotravovalo, netrýznilo. Diví se mnozí, proč církev zachovává klid i uprostřed největších pronásledování, i když je v masách opuštěna, i když ztrácí vliv na tolika stranách. Ona jediné nepracuje a nechce pracovat lidskými prostředky. Ví dobře, že jest v nás a s ní Kristus. On řekl: „Nebojte se, malé stádečko...! Ve světě budete mítí nátisk, ale doufejte ve mne, já jsem přemohl svět!“

Přemohl svět jednou a přemáhá svět denně a přemůže jej zase. Ale pravdou svou a láskou svou. Toto jest naše největší naděje! Tuto pravdu prožijme, láskou prohřejme a nesme v život, v povolání, v celý národ... Přijde jistě i u nás den, kdy po bloudění vrátí se žíznivé lidstvo oklikami k té, která má toho, k jehož nohám padli apoštolové, aby zvolali s nimi: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života!“

28. NAŠE POVINNOST K CÍRKVI

Jsou věřící, kteří stále považují církev katolickou za zájmovou společnost duchovních. Nemůžeme dosti zdůrazňovati myšlenku, že církev jest mystickým Tělem Kristovým, že jest shromážděním všech, kteří byli vykoupeni Krví Kristovou. Přátelé moji, kteří jste ze vzdoru nebo z nevědomosti vystoupili z církve! Z čeho jste to vystoupili? Z obecnosti lásky Kristovy nikdy vystoupiti nemůžete, nikdy až do posledního dechu se nevymknete hledající vás lásce Kristově! A tato láska Kristova k vám žádá si jiného poměru k jeho církvi, k jeho viditelnému svatému Tělu církve. Jako nemůžete nikdy až do posledního dechu vypadnouti z jeho starosti a péče, protože až do posledního dechu všechny nás Ježíš volá svou Krví a svou láskou, vnuknutím Ducha sv. a našeho anděla průvodce, tak zase s vaší strany žádá si tato láska Kristova, abyste uznali jeho lásku, která vás chtěla míti sdružené a shromážděné i ve viditelné společnosti, ve své církvi, protože jsme lidmi s tělem, lidmi, kteří ve všech zájmech a ve všech otázkách životních se sdružují, bylo by proti lidské přirozenosti, kdyby nás Ježíš Kristus také nesdružil či neshromáždil ve svaté lásce své, v pravdě své a v úkolu svém, aby jeho pravda osvěcovala každého člověka přišedšího na svět.

Církev jest tu na zemi jakožto dědička, uchovatelka a rozdatelka darů Kristových a pro tutéž lásku, kterou jsme povinni Ježíši Kristu, chce Kristus, abychom přinesli i jeho církvi.

A znovu zdůrazňuji, že církev není zájmovou skupinou duchovních, že církvi není pouze církev učící, není pouze církevní hierarchie, nýbrž že církvi jest celá ona obecnost všech milovaných Kristem, všech, kteří se přiznávají k této lásce a kteří

chtějí dle této pravdy a dle jejích prostředků žítí, kteří se spojují v této církvi právě pod jednu viditelnou hlavu, protože Spasitel chtěl, aby jeho církev byla jedna a viditelně jedna.

Proto jest naší první povinností k této církvi — svatá jednota. Jednota víry, jednota poslušnosti, jednota oddanosti. Tolik stála Krista jeho pravda! Tolik lásky vložil do své pravdy! A proto jednota s Kristem žádá si dokonalé a naprosté jednoty s jeho pravdou. S jeho pravdou a pravdou tak, jak ji církev podává, nemožno smlouvat. Pravda Kristova jest zaručena jeho smrtí, jeho životem, jest zaručena konečně i pravdomluvností Boží. Proto jest každý odpad od jeho pravdy, od jeho církve, hříchem jedním z největších, protože jest to hříchem proti Kristu, proti Duchu svatému, jest odpadem prostě ne pouze od církve, nýbrž i od pravdy a od Boha. Proto počítá církev hřích odpadu a nevěry a rozkolu mezi největší hříchy.

Povinnost jednoty v pravdě vede nás k jednotě v poslušnosti. Každá společnost potřebuje vedení. Právě v zájmu rozdávané pravdy jest třeba, abychom se zcela dětinně podrobili vedení církve ve všech učitelských otázkách. My sami ze sebe nemáme toho světla, nemáme toho osvětlení, nemáme tolik prozíravosti jako církev s tisíciletou zkušeností. Proto když ona varuje, proto když ona volá, budme ujištěni, že jsou opravdu v sázce největší statky. Proto se jí podrobme klidně a bez odmluvy a bez reptání. Kristus prohlásil o hlavě církve: „Kdo vás slyší, mne slyší a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá...”

Nechť není již mezi námi katolíky onoho hrozného hříchu pohrdání naší duchovní vrchností, papežem a biskupy a ani těmi, které tito posílají jako své zástupce.

Leč tím ještě není vyčerpána naše povinnost

poslušnosti k mystickému Tělu církve! Nemáme býti jenom slyšiteli slova, napomíná Apoštol, nýbrž také jeho plniteli. Toto jest poslání církve, aby naučila žíti. V učení nevrcholí její poslání, nýbrž v životě. Není společností pro pěstování nějaké duševní či myšlenkové hygieny, nýbrž jest společností pro posvěcení a přetvoření podle Ježíše Krista a podle jeho pravé pravdy. Církev učí proto, aby její členové podle této pravdy žili.

Toto jsou naše povinnosti k mystickému Tělu církve, abychom uskutečnili ony pravdy, které přijímáme. Neboť máme vybudovati Tělo Kristovo, máme je vybudovati ke svatosti. My všichni máme povinnost přísnou vůči svatosti Těla Kristova. Svatý jest Kristus, hlava našeho těla a proto, kteří chtějí býti s touto církví, musí se snažiti, aby byli dobrými, co nejlepšími údy, aby byli svatými údy tohoto Těla Kristova. Velká a závažná jest tato naše povinnost vybudovati dokonale Tělo Kristovo, neposkvřňovati je, neznescvěcovati je.

Jsem u hořkého bodu, o němž jsem se již zmiňoval s jednoho hlediska, v otázce o t. zv. chybách církve. Vytýkají církvi učící její chyby, vytýkají především kněžskému a učitelskému a pastýřskému úřadu v církvi jejich chyby, ale tito netvoří církve sami. Jsou ještě jiné jizvy v církvi, jsou ještě jiné otevřené rány na Těle Kristově. A těmito ranami jste, přátelé, vy všichni, my všichni, my všichni hříšníci. Každý, kdo hřeší, každý, kdo se provinil, každý rozedřel do věků otevřené rány Kristovy. A při tom nevidíme než hříchy hierarchie, nevidíme než hříchy kněží, nevidíme než hříchy cizí; jak je to zvrácené, jak je to farizejské! Posvěťme svaté Tělo Kristovo, neohlížejme se na druhé! Jeden každý z nás byl Kristem milován, za každého z nás Kristus umřel, jednoho každého z nás duše potřebuje Krista a proto neohlížejme

se na nikoho, jak plní svoje povinnosti, či jak řeší svůj poměr k církvi, nýbrž my sami jej vyřešme dobře, my sami se přičiňme, aby všechny milosti a příklady, které církev má ve svém náručí a které nám podává, aby nebyly nadarmo.

Naše povinnost k ranám církve jest jiná než prchnouti, než utéci, tak jako to činili reformátoři, jak to činili ti, kteří opustili církev. Tak se nereformuje Tělo Kristovo! Měli jste vlítí spíše oleje lásky, své svatosti, své snahy o mravnost a dokonalost a o život víry a byli byste vyléčili rány církve. Jak je to povrchní, když někdo říká, že opustil církev pro její špatnost. Byl jsi ty výkvětem svatosti? A když jsi byl, pak jsi teprve špatně jednal, protože jsi měl zůstat v církvi svou svatostí a měl jsi ji svým příkladem a svým životem a svou nebetyčnou dokonalostí reformovati.

Nemáme býti ze světa, ale musíme zůstat ve světě. Ve světě tak, jak jest se všemi jeho nedokonalostmi, se všemi jeho nedostatky, se všemi jeho vinami. Tyto všechny vady, hříchy, toto všechno pak se přenáší také do církve. Všechny dobové kazy, nedostatky mají také svůj ohlas a svou ozvěnu v církvi. Ovšem s tím se nesmíme smířiti. Musí býti naší povinností k tomuto svatému Tělu Kristovu, abychom tyto rány léčili. Jsme královským kněžstvím a když chtějí mermomocí všichni býti apoštoly, nuže, zde máte apoštolát, ke kterému vás církev všechny zve, abyste smyli pohanu s tváře církve na sobě i na jiných.

Pracovati, aby přišlo království Boží do duší těch, kteří jsou naši, kteří jsou nám svěřeni. Ne pouze posuzovati nedostatky v církvi! Také přiložit ruku k dílu, abychom vybudovali svaté, opravdu dokonalé Tělo Kristovo! Jisto je ovšem, že slova zní a příklady hřmí. Že ten, kdo chce získávati

pro Krista, musí sám nejprve býti naplněn Kristem, jeho pravdou a především také jeho životem.

Ale potom přece máme jakýsi aspoň vliv všichni. Všichni máme kolegy, všichni přátele. Zvláštní povinnosti mají zaměstnavatelé, zaměstnanci, rodiče, manželé mezi sebou. Všichni mají býti sobě vzájemnými almužníky, všichni se navzájem vychovávají slovem i příkladem pro Krista. Slovem někdy, příkladem vždycky. Aby lidé viděli, že se křesťanství dá žít, aby nezůstala církev jenom nějakou formalitní společností, nýbrž abychom se všichni cítili jako skuteční údové jednoho Těla, kde máme všichni ke všem svaté závazky, kde jeden na druhého můžeme a máme mítí svatý vliv.

A pak přicházejí již úkony zvláštního poslání apoštolátu, zvláštní lásky. Přátelé, buďte bedliví k hlasu Božímu, jestliže jej v srdci svých uslyšíte! Abyste šli a otvírali oči svých bližních svou láskou zvláštní a mimořádnou, jestliže vám dal Bůh schopnosti, abyste dovedli mluvit a jednati, rozdávat srdce a lásku nadpřirozenou — jděte ke všem, kteří neznají církev a ukažte jim ji v pravé její vážnosti!

Vy, kteří jste mladí, vy mladíci a studenti, kteří toužíte po tom, aby přišlo království Boží na zemi, nemyslete, že by bylo prvou povinností vaší, jakmile uslyšíte v duši hlas, abyste zahodili svou kariéru, svoje mládí, abyste dali svoje sny a šli a hlásali a rozdávali Krista a lásku všude a všem a přišli nám budovati církev v duších, abyste poslechli a šli a podali nám ruce!

Kdo chce církev milovati, musí ji pochopiti. Musí ji pochopiti správně v její podstatě. Věřím, že když někdo bere církev jakožto majetek kněží, že se nemůže vždycky nadchnouti pro lásku k ní. Ale církev nejsou kněží! Církev jest více, církev jsou všichni vykoupení, jsou všichni s Kristem spojení,

církev jsou všechny pravdy Kristovy a všechny její milosti, jakožto milosti a pravdy všech a pro všechny.

Kdo by nemiloval tuto církev, toto svaté Tělo Kristovo, s veškerou jeho láskou, s veškerou poctivostí svatých, s veškerou námahou apoštolů, se všemi zápasy věřících všech století, kteří se snažili opravdu uskutečnití pravdy Kristovy, kteří opravdu se snažili postavití království Kristovo a Boží nejprve do vlastního srdce.

Její nedostatky a její rány jsou tak bolestné, že místo odsuzování a potupy jest více na místě poukázání na všechny rány lidské duše, které jsou dále otevřené a které i v církvi hnisají. Vysmívati se těmto ranám a hříchům v církvi jest ďábelské, jest nelidské, jest omezené a prýští jenom z nevědomosti a zloby! Taková budiž naše obhajoba církve, ne abychom zakrývali skutečných slabostí lidí, nýbrž abychom všechny pomlouvače upozornili, že ani oni neposvětili této církve . . . , že se nesmí ukazovati na odiv rány nemocného, ale je léčiti . . .

Přátelé, milujte Krista a milujte své bližní! Pak milujete i církev a budete ji milovati, když se vynasnažíte, abyste sebe přetvořili a sebou i celý svět podle Krista, svaté hlavy naší.

29. PROZŘETELNOST V CÍRKVI

„Nenechám vás sirotků“ — tak těšil Ježíš své učedníky, než je měl opustiti. Právě svou smrtí jí dobyl všech potřebných milostí a darů, právě z jeho smrti vyšla teprve dokonaná, ucelená a pro život vyzbrojená jeho církev. A tato církev prožívá znovu celý život Ježíše Krista, celou jeho křížovou cestu kolikráte skrze dějiny, tolikráte se již zdá, že je již konec, ale ten konec bude zároveň s koncem světa.

Bůh vede svou církev tak moudře a tak obezřetně, že je tato jeho ruka, toto jeho vedení opravdu viděti. Proveďte si svoji církev všemi úskalími, není ušetřena žádných pokušení a bojů. Všechny lidské slabosti musejí se v ní obraziti, všechny lidské slabosti během doby ohrozily její trvání, všechna lidská zloba buď využila těchto slabostí, anebo vrhla se otevřeně a poctivě proti samému jejímu smyslu.

Sv. kardinál Robert Bellarmini ve své překrásné knize „*Gemitus columbae*“ ukazuje na všechny boje a zápasy církve a na to, jak si krásně a prozřetelně vedl Bůh svou církev. Na celém jejím životě jest viděti svatou, moudrou a pečlivou ruku nebeského Otce. Život církve a její božské vedení Prozřetelností jest nám všem nesmírnou vzpruhou vybízející nás ke slepému a důvěryplnému oddání se božské Prozřetelnosti.

Tak jako Kristus volal k učedníkům svým: „Víš Otce nebeský, čeho potřebujete... hledejte nejprve království nebeské a ostatní bude vám přidáno...“ podobně také jedná se svou církví. Tehdy, když její členové opravdu plní to, k čemu byla církev založena, tehdy přidává to, co nehledají. A když si na tom zakládají, tehdy dopouští pronásledování, aby si církev uvědomila, že tu není pro slávu, moc a majetek, ale proto, aby všem zprostředkovala především věčnou spásu.

V krvi prvních mučedníků bylo zlomeno pohanství. Kristus svou svatou Krví zasloužil již všem spasení a odpuštění, ale Prozřetelnost dopustila, aby tekla v potocích krev prvních křesťanů, aby v nich tekla znovu Krev Kristova. Protože kdekoliv teče krev dítek Božích, tam všude teče Krev Kristova, protože jenom z jeho krve svaté čerpali všichni sílu proliti za Krista i krev svou. Pohanství mělo býti přesvědčeno o síle křesťanství, že dovede nadchnouti svoje učedníky, aby všechno dali,

aby všechno opustili, že je dovede nadchnouti, aby i svůj život dokonce s radostí dovedli dáti. Tak ukázali mučedníci celému světu, jak vznešené, jak čisté, jak velké a nadlidské, jak božské je křesťanství, že za ně dovedou lidé nejvznešenější všechno dáti a všechno odpustiti, že dovedou se otroky státi pro Krista.

V této rodící se době Bůh zahrnuje církve svou svým navštívením. Hromadí divy na divy, aby byl lidský rozum zcela přesvědčen. Dohořely živé pochodně, dostenali mučedníci trhaní šelmami a ona odvěká šelma, anděl temnoty a lži, zkouší jiné zbraně. Krev neudusila pravdu Kristovu. A tak množí se kacířství. Svatá jednota Kristovy nauky jest rozervána. Křesťané jsou rozděleni na nesčetný počet sekt a názorů. Nesvornost má zlomiti církve. Ale Bůh věděl, proč i toto dopouští. Již v začátcích církve má se jí dostati přesného vyjádření a sestavení všech pravd. Tato doba, tak smutná pro hádky a boje s kacíři a kacířů pro ní, jest dobou nejbohatší na lásku k pravdě u svatých Otců. Koncil stíhal koncil, pravda křesťanská se formovala, byla nalévána do překrásných forem. A tak jsme již v začátcích církve se dočkali přesných definic pravdy křesťanské. Všechna ostatní století klidu a pokoje a klidného života z této pravdy jsou odměnou za tento boj.

Pokoj a vítězství pravdy přinesly církvi i vítězství nad lidskou společností. Zavládl klid, zavládla moc. Všechno bylo nyní sneseno církvi do klína. Byl čas a tu pojednou povstává v církvi veleduch, ježž jedině mohl dáti takový pokoj a klid a vláda církve a uznání. Povstává Tomáš Aq. Ne že by jeho život byl zcela klidný, ale přece jeho život mohl se rozvinouti plně jakožto hledač a milovník, vášnivého milovníka pravdy. On svou geniální prací přehlédl všechny dosavadní poznatky, vše-

chny vědy a všechny pravdy křesťanské. A nyní tyto pravdy seřadil a všechny podložil přesnou stavbou, budovanou na víře a osvícenou vypěstěným rozumem. Dal církvi pevnou soustavu filosofickou a theologickou. Ostatní theologové snad v tom či onom mohli zdokonaliti a opravit detaily, ale celek theologie na všechny časy on vybudoval. A bylo toho věru zapotřebí. Ony doby míru nezplodily jenom Tomáše, zplodily také nominalisty, zplodily Wiklifisty, Valdenské a tito všichni již tu našli jako pevnou hráz Tomáše. Však také jej všichni kacíři všech dob svorně nenáviděli. A všichni obhájcí křesťanství dob pozdějších nemusili nic pracně hledati. Zde měli a mají až do posledních dnů pevně zkloubenou nauku křesťanskou. Jest potěšitelný i u nás zájem o sv. Tomáše a jeho filosofii. Byli jsme sami překvapeni zájmem, který se rozvířil kolem našeho českého překladu, jež v Olomouci vydáváme, jeho Theologické Summy.

Ono vítězství církve nad lidskou společností bylo velkým dílem provedeno starými mnišskými řády, benediktiny a všemi ostatními mnišskými řády cisterciáků a podobných, kteří z nich vyšli. Prací a kulturou si získali úcty a vážnosti a mohli rozvinouti svůj vliv, který utvrzovali krásnou sborovou modlitbou, již se modlili za celé lidstvo.

Ale svět nezůstal dlouho v klidu. Nový život začíná rašiti ve středověku. Duch lži nemohl se dlouho dívati nečinně na vítězství pravdy Kristovy. A pracoval obratně dvojí zbraní. Použil i vítězství i vnějšího vítězství církve, aby zasil do srdcí katolíků i těch, kteří měli býti pastýři jejich, sémě lesku, marnivosti, honosivosti a požívačnosti. Katolíkům bylo najednou příliš dobře na zemi. A všech hříchů a všech nepravostí tehdejších křesťanů a vši nečinné jistoty z pravdy použil zlý nepřítel

a tak povstávají sekty za sektou, které napadají zřízení církve, které napadají sám kořen církve, které znovu rozleptávají svatou jednotu církve. Dosavadní církevní zřízení jsou proti nim nedostatečná. Nedostatečná, protože nemohou čeliti strojené chudobě kacířů lesklými preláty a protože nemohou čeliti zchytralým lhářům kacířstev kazatelů, kteří by byli jednak dobře školeni, jednak chtěli také jíti mezi prostý lid i mezi vzdělané vrstvy.

Ale tu právě povstávají dva řády, které byly Prozřetelností své doby. Františkáni a dominikáni, kteří ukazují užaslému světu, že přepych a lesk, moc a pýcha křesťanů není křesťanskou, že možno i dnes a vždycky žíti Krista doslova, že Kristus dnes tak jako včera on i na věky.

František rozvrátil spokojené křesťanství se sebou a se svým pohodlím, rozvrátil jej svou chudobou. A vedle Františka Bůh povolává Dominika, který používá Františkovy chudoby ale jako prostředku. Moc a lesk bránil prelátům dostati se k srdcím jak chudých tak také k srdcím těch, kteří těžko se sbližovali ať skutečně nebo pokrytecky s nádherou nástupců apoštolů. Dominik staví svůj šik hlasatelů pravdy, kteří mají za úkol všude se vrhnouti, býti létající kolonou, která by všude rozsevala pravdu, která by byla jako Domini canes, psi Páně, štěkající zuřivě na všechny kacíře . . . Staletí plnily oba řády toto svoje poslání a i u nás jest nyní nový rozkvět obou řádů, který oznamuje se novým prováděním svého staletého poslání.

Čím více pak v církvi roste již jednou zapálené pěstování rozumu, roste také odboj té pýchy, která právě v něm má svoje vyvrcholení. Tak přicházejí doby protestantismu, který jest vrcholem subjektivismu tak vypjatého, že až ničí celou církevní soustavu. A této době posílá Bůh vojsko Ignácovo,

vojsko pevně ukázněné, vojsko, které přináší světu nový dar, dar radostně, naprostě, nadpřirozeně přijat a nadpřirozeně sešikované a proto nadpřirozenou výbojnou moc mající poslušnosti, ukázněnosti a podřízenosti. Toto jsou nová vítězství církve.

Ignác ukazuje novou metodu a novou cestu, cestu poddanosti autoritě, která má vésti, která má příslibení Boží. Myšlenka Ignáce z Loyoly jest soustřediti všechny síly, všechnu lásku v poslušnosti a oddanosti, jež takto mnohonásobně stává se lavinou, která se valí světem a již nic neodolá. Toto jest také myšlenka katolické akce. A dokud katolíci tuto velkou myšlenku Loyolovu nepochopí, dokud každý z nás půjde svým krůčkem a svou cestičkou, nedočkáme se obrody náboženské.

I řády starší pochopily lekci Loyolovu a obrodily svoje stanovy podle tohoto ducha, a které toto učinily, ty rozkvetly, ty zesílily. Nemůžeme nikdy dosti býti vděční jesuitům za tento heroický příklad pokory a poslušnosti, která obětuje všechny svoje schopnosti a plány, aby zmnohonásobněním a naprostým složením sebe celého se všemi schopnostmi i k dispozici vedoucího dala církvi takovou nesmrtelnou, ničím nezadržitelnou sílu.

Prozřetelnost nikdy neopustila církve. V dobách nejhorších vždycky s ní pojednou jako rakety pronikají světci, kteří podávají lék, příhodný a přiměřený, lék své doby. A když již se nejvíce zoufalo, tehdy zrál kdesi v ústraní nějaký světec, který se modlil, trpěl, obětoval a snad i byl pohaněn, potupen, zneuznán a přece jednou přišel jeho den a občerstvil církve svým příkladem, svou svatostí, svou naukou.

Všechny dějiny svatých jsou zároveň dějinami Prozřetelnosti Boží. Všechny dějiny světa jsou vlastně dějinami církve a svatí jsou mezníky a opo-

rami v těchto dějinách. Kolem nich se točí celé dějiny a všichni velikáni dějin byli proto, aby připravovali nebo umožnili nějakého světce, třeba nejskrytějšího, jímž měla být obrozena Církev.

Při velkých únavách a hříších zjevila se nápadně láska Boží, a nějaká zapadlá duše, nějaká Juliána z Lutychu, nějaká Bernadeta, nějaká Melanie, nějaká Terezie Neumannová mají ukázati na hřích, na milosrdenství Boží, na lásku Boží tak, jak to právě doba potřebuje. I to jsou slova vedená Prozřetelností. I Kornnersreuthem mluví Bůh, i když nechceme předbíhati úsudku církve.

Můžeme končiti slovy Kristovými: „Proč se bojíte, malověrní? Já jsem to, já s vámi jsem až do skonání světa!“ Tolikráte již sestoupila církev do katakomb, smutkem zalitá a tolikráte ji zase Prozřetelnost zase vyvedla. Nebesa a země pomínou, ale slova Kristova nepomínou — nepomine jeho láska, nepomine jeho oběť a proto dokud lidé potřebovati budou lásky Kristovy, jeho milosrdenství a jeho pravdy, dotud budou potřebovati i jeho církve, která tuto pravdu a krev Kristovu má. Doufejme a připravujme znovu, třeba po tolika porážkách, cestu jejímu vítězství!

30. JISTOTA CÍRKVE

Již dva tisíce let vyhrožují odpůrci církve její blízkou, již těsně před branami stojící smrtí. Nebyl to jenom Dioklecian, který jásal: „Deleto nomine christiano.“ Za všech věků byli ti, kteří slibovali a prorokovali smrt této nepřítelkyni pravdy, této největší nepřítelkyni pokroku a lidstva. Ukazovali na to, že církev jest dnes shromaždištěm starých babiček. V mnohých zemích ji snížili na úřednici, která by státu zapisovala narození a úmrtí, pokoušejí se jí vzíti všechny lidské prostředky k životu.

I u nás se po tom volalo, i u nás se mnozí hrozili, co by bylo, kdyby byly odňaty její statky a víte, co by bylo nanejvýše odstraněno? Trochu pohoršení. Nic více. Církev nikde není životně spjata se svým majetkem a proto i u nás by se našlo řešení.

Přátelé moji, víte, kdy jest církev nejjistější svým posláním a svou situací? Právě tehdy, kdy jí prorokují smrt, právě tehdy, když ji pronásledují. Právě v tom okamžiku si jasně uvědomí: nepronásledovali by tě, nezáviděli by ti, kdybys nebyla božskou. V takové chvíli pronásledování si uvědomí církev, že jen jí bylo řečeno, že jen o ní platí, že bude pronásledována, že bude tupena a že se jí nedostane spravedlnosti.

Přátelé moji, toto jest právě jistota naše, že všichni lidé povrchní, všichni pisálkové a mluvkové, všichni lidé špatní a nemravní proti ní se šikují do boje. To, že katolické církvi se nedostane trvalé spravedlnosti, to, že dnes každý uličník si troufá na kněze a každý škrabák, který by si řádně chleba nedovedl vydělati, po ní a po nich plije, to je právě důkazem, že církev jde správnou cestou, že je církví Kristovou.

Církev vždycky považovala nenávist a zášť nepřátel a všechny i nejdábelštější útoky za známku svého božského poslání a za známku svého vítězství. Ach, přátelé, proč se peklo ničemu nepřiučí? Že právě nenávist a potupy a útoky na církev nejlépe otvírají oči lidem jen trochu dobré vůle? Což nebylo toto naší silou u nás po převratu?

Zatím co jí její nepřátelé tupí, ona se dále modlí, ona dále zpívá. Až to někdy k šílenému hněvu dovádí nepřátele, tato nesmírná jistota! Tak jako zpívala v katakombách, tak jako zpívali její mučedníci na popravišti, tak zpívá ve své liturgii dnes, v době, kdy se všechno potácí a bortí.

Tento zpěv církve, tato její sebraná modlitba

jest rovněž důkazem její jistoty sebou. Až jsou nad tím někteří malodušní katolíci pohoršeni. Chtěli by, aby se církev celá proměnila v bojovný šik a zatím v církvi i uprostřed největšího boje budou zaznívati benediktinské chvály, bude stále z jejich hrdel se ozývati jejich Laus gloriae, budou stále v církvi scházeti se duše karmelské, aby denně a nocí k Bohu chvály vysílaly. Protože Stat crux dum volvitur orbis! Ne, přátelé, církev nikdy se nechvěje ani v dobách nejstrašnější nejistoty a v dobách nejhroznějšího zápasu. Bdí ten, který ostříhá Izraele!

Přátelé, nevytýkejte duším usebraným, duším povoláním Pánem k modlitbě a ke klanění, nevytýkejte jim jejich „bezúčelnost“ a jejich nečinnost! Mají představovati ve světě jistotu církve, která i dobami nejstrašnějších otřesů jde klidně, protože je si již předem jista svého vítězství.

Prastarou epidemií jest oznamovati stále a znovu, že je církev již mrtva, že již dokonala. Ale církev jest si jista sebou, protože již viděla tolik těchto proroků, kteří volali že církev brzy zanikne, že již nebude nikdo tak omezený, aby ji miloval a jí věřil, že církev je na vymření a brzo umlkají tyto rty. Jednoho po druhém vynášejí na hřbitov dějin z těchto vážných proroků. Jejich hlas dozněl. Lidstvo si jen s hořkostí vzpomíná na tyto proroky, kteří mu pouze znesnadnili cestu k Bohu a k církvi.

Církev viděla před svým zrakem klesati a odcházeti miliony těch, kteří ji viděli již mrtvou a kteří byli jí přežiti. Chtěli souditi církev, ale byla to ona, která je soudila, která dala věčný, trvalý úsudek, který platil a který, když se jinak neuskutečnil, uskutečnil se aspoň naprostým zánikem zapomenutí. Církev říká každému svému nepříteli: Před branou stojí ti, kteří tě vynesou. A to právě, že všechny bludy, všechny omyly a všechny útoky

církve, všichni její nepřátelé jsou hned na místě odměňováni, že se jim dostane nejvyšších úřadů, že se jim dostane všech poct světa, že jsou oslavováni, to všechno jí dokazuje, jak pospíchá ten, který je najal, aby jim mohl něco dáti, protože jim může dáti jen na tomto světě něco, něco, co by druzí viděli, kteří lákají: „Toto všechno tobě dám, pakliže padna budeš se klanět“ — aby nastoupili do jejich šlépějí.

A církev nemůže nic jiného svým sluhům dnes slíbiti než práci, než námahu, než boj a hořkost a nevděk a zklamání. A protože vždycky ve všech dobách našli se a najdou se zase ti, kteří vezmou nahý, tvrdý kříž z jejich rukou, proto káže stále jistotu svou a sebe. Ten, který nemůže nic pozemského, nic lidského nabídnouti a přece dále trvá a přece má řady svých nadšenců, těch, kteří jej milují a jdou za ním, má něco božského, jest výše než všechno, co může země dáti. A ještě jednou, kdo strhne za sebou jenom se svým křížem a při svých obětech nejlepší, nejnadšenější duše, duše nezištné a čisté, hle, ten může si býti jist sebou. A proto církev nikdy nezoufá, protože ví, že vždycky bude míti idealisty a blázny pro Krista, apoštoly zapálené Kristem, duše zcela v tichu oddané Bohu a toto jest právě jejím posláním. Nezhyne ten, který vždycky dovede něco dáti a šlechetné, velké duše naplniti, nezhyne, protože něco nehy-noucího má.

Církev jest jista sebou a svým věčným posláním, právě pro věčnou a stejně obecnou a jistou lidskou bídu. Ví, že si lidstvo samo nestačí a že bude věčně potřebovati její mateřské ruky, která by jí stále nezměnitelně a nezměněně podávala pravdu, která by lidstvo živila a těšila, občerstvovala a zvedala. Věčná jest lidská bída a proto jest také věčná jistota a věčné její poslání. V dobách, kdy se odtr-

hují i celé národy od lůna církve, bortí se naděje a jistota mnohých. Ale právě v takových chvílích roste jistota církve. Čím více omylů, tím jistější a potřebnější bude její poslání. Tím také církev vždycky upevňuje ve slavnostních dekretch, encyklikách a koncilech svoji pravdu, která svou zdánlivou nečasovostí a nevhodností dráždí všechny, kteří jsou si již jisti porážkou církve Kristovy. V těch chvílích si uvědomuje církev nejjistěji, že teď právě přichází její den a její poslání, aby střežila a proti všem a s nasazením všech sil tu pravdu, o níž právě jde. Církev jediná prožívá stále s celým lidstvem všechny jeho bolesti, ona jediná stále vyzývá k jich řešení. Jest jednou jeho věrnou průvodkyní právě v jeho bolestech. V dobách blahobytu a pokroku přilísávají se k lidstvu ti, kteří jsou nájemníky pravdy a vedení národů, ale když všechno selže a zklame, tehdy jediná církev přichází se svým řešením a se svou útěchou.

A také se lidé v takových chvílích obracejí jako by pudově na ni, aby ona řešila ony bolesti. Proto pravím znovu — právě doby bídy znovu vždy utvrzují její jistotu. Protože byla založena jako ústav milosrdné pravdy, pravdy útěchyplné, pravdy vedoucích v nejistotách a v dobách, kdy lidská útěcha nestačí. Kdyby stačila lidská pravda a lidská útěcha, nepřišel by Kristus a nezaložil by také církev.

A tak se církev nebojí ničeho a neštítí se žádné lidské bídy. To, že se dovede ke všemu skloniti, že dovede vždy najíti své oddané syny, kteří by se vrhli ke každé bídě i to jest její jistotou. Církev ví, že milující všechny věci napomáhají k dobremu. Ví, že nemůže nic býti, co by jí neprospělo. Proto se nehrozí ani svých nedostatků a chyb, jež do ní zanesli lidé nedostateční a chybuující. Ona dovede i chyb svých lidí použití, aby upevnila cír-

kevní kázeň, aby ukázala lidem znovu na opačnou ctnost, na hrůzu provinění, aby konečně ukázala, že jestliže všechno lidské zahyne na chyby a nedostatky, ona jediná ne, protože vždy v pravý okamžik najde si řešení, kdy odstraní vředy se svého těla a vrátí ryzost a svatost a čistotu svatému Tělu Kristovu.

Nehrozí se ani nepřízně mocných ani odpadů ani pronásledování. To všechno jest z Božího dopuštění a Bůh by nedopustil zlo, kdyby nebyl tak mocný, aby ze zla ještě většího dobra nevyvodil. Všechny zkoušky v církvi ji jenom očistily, jenom způsobily, že ještě hlouběji zapustila kořeny do svého Boha, ještě vroucněji se přimkla ke kříži: Ave Crux, spes unica!

Kříž Páně a jeho láska jest další její jistotou. On řekl: Aj, já s vámi jsem až do skonání světa! Nebesa a země pomínou, ale slova má nepomínou! Nepomínou slova Kristova a v církvi jsou tato slova uložena a on ještě jest s ní, aby tato svá slova, aby je chránící církev opatrovala a vedla. On je s námi! Nikdy nedopustí, aby lidské prvky v církvi ji definitivně zavedly na scestí, aby ji znešvarily. On bdí nad svou církví a vždycky pošle v pravý okamžik pravé svoje světlo, pravého služebníka svého, který znovu ujasní celé církvi celou a ryzí pravdu Kristovu a především tu, kterou lidská zloba nebo slabost ohrožovala.

Ví církev, že on nikdy nedopustí, aby byla opuštěna jeho Duchem Svatým. Duch Svatý ji vede. Duch moudrosti, duch pravdy, nebo Duch Svatý jí vždycky vnukne, co je pravda Kristova a čeho jest se třeba nyní uchopiti, jak nyní dále vésti lodičku Petrovu.

Na lodičce Petrově spočívá Pán. Ale nespí! To nám malověrným se zdá, že spí, když někdy dlouho váhá, aby přispěl své církvi k pomoci. To on ale

chce, aby církev si uvědomila a žila ze síly myšlenky a jistoty své, že On jsa s ní, nemůže ji nic zlého zlomiti ani zničiti.

Až přijde jeho chvíle, přikáže větrům, aby zmlkly a bouři, aby se utišila. Ví církev, že vždycky po dobách bouře, která otřásala její korunou, právě proto, aby očistila a zbavila prázdných a neužitečných nadávek, přijde zase doba klidu a míru, jakožto předzvěst onoho svatého klidu a míru, který najdeme ve vlasti, doma, u Otce nebeského.

Přátelé, opřete se i vy o tuto církev, jako se opíraly miliardy, opřete se o tu, která má Krista, která má jeho příslibení, která má svou jistotu, která ji nikdy neopustila a která vždycky všechno zlé a protivné přemáhala.

Ano, zvítězí Galilejský, slyšíte to vy všichni, kteří mu robíte rakve, kteří věštíte církvi zánik.

Zvítězí Galilejský a zvítězí jeho Božská choť a v její lásce, pravdě a jistotě pravdy a lásky Kristovy kéž zvítězíme i my svým životem v ní a podle ní.

31. CÍRKEV VÍTĚZNÁ

Krásný je pohled na rozvinutí slavné mše svaté, krásný pohled na lesk a slávu papežského dvora, krásný je pohled na moc církve, která stavěla katedrály, která celý svět naplňovala svým majestátem. Ale jest jedna krása, krása vznešenější, krása čistší, jejíž lesk nikdy nebude dráždit v dobách bídy a v dobách, které všechnu nádheru a všecken lesk jsou sváděny považovati za provokaci a za výsměch, krása, která bude věčně přijatelná, krása, která nebude nikoho dráždit, jest to krása vnitřního vítězství. Církev může býti vícekrát poražena a zatlačena v časném ohledu a mohou ji přitisknouti ke zdi, ale její život nemohou nikdy zasypati, ni-

kdy nemůže nikdo zabrániti, aby nerostla, aby nerozlévala svůj život, aby nezvedala lidi. Toto jest její velké vítězství nad lidskými dušemi, že vždycky dovede svými pravdami, svými milostmi tak lidí přetvořiti, že z nich vytvoří dokonalé obrazy Jezu Krista a že v nich dokonale vykreslí onu duchovní podobnost s dokonalostí Otce nebeského, ke které Kristus tak důtklivě volal.

Církev je velkým vítězem nad lidskou duší!

Nejprve velkým vítězem nad veškerou šlechetnou žízni lidské duše. Co nikdo nedovedl, to jediné ona dovedla! Když všechno na světě duše zklamalo, když všechno bylo šlechetným duším lidským málo, když bili svými čely lidé až o hvězdy a chtěli od nich odpověď na otázku, kde jest nasycení a kde jest poslední odpověď na lidskou touhu v těch různých Tomáších a Augustinech, tehdy to byla jediná církev, která se mohla přiblížit lidské duši a dáti jí odpověď definitivní, podati jí Krista, který jediné postačil.

A nejenom to, nejenom slovo Kristovo, nýbrž také jeho sílu! Ona jest velkou vychovatelkou a zároveň velkou matkou, která živí svoje děti. Na všechny touhy po lidské velikosti nejenom že ukázala cestu, nýbrž také dala živný chléb, také dala sílu, aby člověk mohl kráčet k tomuto cíli.

A tato církev jest velkým vítězem nade všemi lidskými povahami. Dovedla přetvořiti lidské sklony, dovedla přetvořiti všechny charaktery podle Ježíše Krista. Církev se nezalekla žádných hříchů svých dítek, nezalekla se nejstrašnějších povah a sklony, které děsily i samy nositele jich. Jenom církev nemalomyslněla, jenom ona dále zvedala ty, kteří již malomyslněli nad sebou. Mateřsky stále brala svoje děti do svých rukou a stále zdůrazňovala, že všechno jest možné v tom, který nás posiluje, že všechny sklony možno použití pro

Krista, že třeba jenom sklony naše znáti, že je třeba k dobrému je obrátiti, že je třeba stále vzhlížeti k našemu vzoru Ježíši Kristu, abychom brzo byli přetvořeni.

Církev vyzvedla lidi z nejstrašnějších hříchů. Když již všichni, i hřešící zoufali nad svými hříchy, tehdy církev vlévala stále a stále i těmto lidem, i když byli nazýváni vyvrheli lidské společnosti, naději, že jestliže nemůžeme ze sebe ničeho, že pomocí síly Boží, pomocí jeho milosti můžeme přemoci i ďábla i svět i zvíře v sobě!

Církev zvedala po všechna staletí miliony těch, ve kterých se svíjel had a hřích. Tělo syčelo, zvíře v člověku se bouřilo, svět se vysmíval a lákal zpět a přece miliony svatých šly, vedeny její mateřskou obezřetnou rukou, šly dále za Kristem a došly vysokého stupně svatosti.

Církev je velkým vítězem nade všemi povoláními a nade všemi stavy! Církev se neomezuje na kněžský stav. Ze všech oborů bere svoje lidi a ze všech oborů chce stvořiti svaté stavy a svatá povolání. Vychovává totiž svoje děti, aby chápaly svoje povolání jakožto službu bližním, jakožto možnost prokázati tímto způsobem Bohu svou lásku, jakožto účast na pořadatelském díle Božím.

Církev totiž učila hledati Boha ve všedním životě, posvětit každou práci a tak hledati perly i v prachu všedního života. Tak vidíme církev, jak shromažďuje vedle sebe v kostele všechny třídy a stavy. A jediným lidským zadostiučiněním a jistotou, že moje kázání byla katolická, byl ten fakt, že se tu shromažďovaly všechny vrstvy společenské, že tu stál dělník vedle studenta, úřednice vedle prosté ženy z lidu, že se tu tísnili starci dozrálí vedle rozkvetlé mládeže.

A tak jak vychovává všechny stavy, tak také dovedla ze všech stavů řadu osob k nejvyšším vr-

cholům svatosti. Řekl jsem, že svatými nejsou pouze duchovní osoby — dnes stojíme před kanonizací profesora universitního, žurnalisty, železničáře, továrního dělníka, soudního sluhy, zámečnického učedníka, studenta, lékaře...

Církev je velkým vítězem nade všemi národy. Není národa, ke kterému by si nerazila cestu. A čím více na příklad odmítá oficiální ruský svět všechno náboženství, tím více právě věnuje mu církev pozornosti, takže se může klidně říci, že dnes není aktuálnější starostí církve v Římě než otázky ruské. Byl zřízen vědecký orientální ústav, byla zřízena zvláštní studijní a administrativní sekce pro Rusko, byl zřízen druhý seminář vedle dominikánského semináře v Lille.

Církev dnes se dostává i k těm národům severským, které jí byly od staletí uzavřeny a i tam nabývá rapidně půdy, boří předsudky, přibližuje se svou pravdou, svou láskou. A ze všech národů se jí hlásí nadšené duše, které chtějí opravdu doslova chápati svaté evangelium, které opravdu chtějí nésti celé jho Páně. Tak jako církev zvítězila nade všemi národy, tak jako proniká všechny národy a čím více jí činí překážek, tím úporněji vede tento boj, tak také ze všech národů dala Bohu řady nekonečné těch, kteří do poslední písmenky naplnili zákon Páně a stali se svatými.

Církev jest velkým vítězem zápasícím proti zesvětštění, proti snížení a proti zúžení života. Smějí se jejímu slovu „svatý“, ale přeložme si toto slovo do řeči moderní! Církev nevychovává jenom k nadčlověku, jenom k dokonalému člověku! To všechno jí jest velice málo! Církev chce převychovati svoje dítky k podobnosti s Bohem a k dokonalosti dítek dokonalého nebeského Otce.

Zatím co lidé se potácejí v prázdnotě dnešního života, v roklích teorií, v nejistotách vzájemně

se potírajících a pohlcujících filosofií, zatím co lidé stávají se nesmyslnými roboty a otroky této země a vyčerpání a prázdni pak proklínají tento život a tuto zemi, církev stále a stále zvedá zraky všech, nejen svých dítek, nýbrž prostě všech, zvedá zraky jejich a dává jim nekonečnou plnost, nekonečné možnosti rozletu jejich duši, protože je vyzývá, aby se nesnažili o málo, nýbrž aby se snažili o podobnost s Bohem samým. A protože tato dokonalost Boží jest nekonečná, nekonečná jest možnost rozletu, vzrůstu, svatosti církve katolické, jest nejlepším, stálým a účinným lékem proti duchovnímu zkornatění životních tepen, proti potáčení se při zemi.

Toto jest svatost! A ne pobožné kroucení očí, ne nasládlé, protivné, pobožné fráze, ne lomení rukou! Svatost jest mužnost, svatost jest statečnost, svatost jest velký úkol, jest zápas, jest boj.

Ovšem tento zápas a tento boj jest zároveň nejvyšším pokojem. Tak plní se zdánlivě protikladná slova Kristova: Pokoj svůj dávám vám — a jinde: Nepřišel jsem přinésti na svět pokoj, nýbrž meč!

Meč proti polovičatosti, meč zbabělosti, meč malichernosti, meč hříchu a jeho duchu, meč tomuto světu, jemuž je tu tak dobře, jenž chce zahrabati všechnu touhu lidskou po dalekých končinách na zemi, meč tomuto duchu světa, který chce nasytiti mlátem času a pozemskostí lidské duše. Proti tomuto duchu nikdy neustane v křesťanství a v církvi boj! Tento boj musí probíjovati každá duše, která se chce přiblížiti svému Bohu, která se chce státi jemu podobnou. Každý se musí probíti povrchností a malicherností a soběstačností. Ale v tomto boji a v jeho výsledku jest pravý pokoj, pokoj s pravdou, pokoj, který dává jistota

správné cesty, jistota již zde drženého pravého cíle.

Viděl jsem zástup veliký ze všech národů, pokolení a jazyků, jehož počtu nikdo nemohl spočítati!

Církev dnes vzpomíná všech těchto svých dítek, které šly za ní, s ní a její silou, jejím učením a vedením zvítězily. Vzpomínáme dnes velké úlohy církve jako matky živých, která zprostředkuje milosti Jezu Krista, jako velké učitelky, která všem ukázala cestu, jako velké slitovné matky, která odpouštěla a zvedla kleslé děti, vzpomínáme velké její úlohy, která hájila pravdy s nasazením životů a pohodlí svých milionů dítek, kteří i krev za její a nás všech poklad prolily. A vzpomínáme i my celé této práce církve!

Její vítězství v dějinách, její vítězství nad bludem, nad světem, nad lidskými dušemi, nad lidskými chybami, nade všemi národy, časy a povahami, nad vším a všude jest svátkem dneška.

Tento svátek jest svátkem poctivosti, lásky, svědomitosti, zbožnosti všech našich drahých, o kterých věříme, že jsou již v lásce Boží na věky šťastni.

Jest to svátek vítězství našich otců a našich matek, všech hrdinů lásky k bližnímu, jichž svět neuznal. Neuznal všech hrdinů skryté, naprosto se odevzdávající lásky k Bohu za ty, kteří lehkomyšlně Boha zanedbávali a jichž svět nebyl hoden, jichž neznal a jichž neoceníl.

Dnešní svátek jest svátkem vítězství církve, která dovedla vdechnouti sílu všem těm malým neviděným hrdinům, kteří konali s nadpřirozenou svědomitostí a láskou svoje sebeskrytější povolání, kteří všechno s Bohem a láskou posvěcovali, kteří nikdy tu nedošli uznání a ocenění. Jest to svátek té, která učila i ve skrytu jednati v poctivosti, která učila nezištnosti, která dovedla osvítili neviděnou

velikost i malé, nepatrné svědomitosti a mravní krásy. Svátek všech svatých, všech, které církev klade za vzor a všech, kteří jsou neznámi nám.

Zvítězila v miliardách svých dítek. Tupí ji, pronásledují ji, ona ale koná dále své poslání, dále vychovává a vede lidi k Bohu, dále podává jim ruku a dále jim nabízí milosti Ježíše Krista, dále je učí životodárné pravdě.

Zvítězila dosud nade všemi protivenstvími, přemohla dosud vítězně všechny národy i ty, kteří se stále vzpírali její pravdě. Stojí tu především jako vítěz lásky a pravdy! A dokud bude jeden člověk na světě, bude potřebovati i její lásky, i její pravdy a přijde po všech svých zklamáních a porážkách k ní.

Přijdou si k tobě pro slovo útěchy, pro slovo světla v dobách, které jsou tak hořké, až všechno zklame a opustí, až konečně pronikne mlhami předsudků a zloby tvoje pravda a láska, zvítězíš znovu i u nás, tak jak jsi již tolikráte zvítězila, nevěsto Kristova, královno, Matko svatých, Matko naše!

TUTO KNIHU PŘIPISUJI

VĚRNÉMU SPOLUBOJOVNÍKOVÍ

JOSEFU PAPICOVI

OBSAH

1. Matka nového lidu	9
2. Založení církve	15
3. Církev na apoštolech	22
4. Hierarchie v církvi	28
5. Neomylnost v církvi	34
6. Papežství	40
7. Mystické Tělo Kristovo	48
8. Katolicita církve	54
9. Duch Svatý v církvi	60
10. Poslání církve	65
11. Chybující v církvi	71
12. Hlas nadpřirozena	77
13. Společnost modlících	83
14. Duchovní život v církvi	89
15. Pokora v církvi	94
16. Jednota církve	100
17. Výlučnost církve	106
18. Spojení církví	112
19. Strážkyně pravdy	118
20. Osobnost a společenství v církvi	124
21. Církev a národnost	130
22. Charita v církvi	136
23. Církev a manželství	142
24. Právo církve na výchovu dětí	149
25. Sociální poslání církve	155
26. Matka naše	162
27. Naděje církve	168
28. Naše povinnost k církvi	174
29. Prozřetelnost v církvi	179
30. Jistota církve	185
31. Církev vítězná	191

Ž I V Ě Z D R O J E

Knihovna náboženské četby

Řídí P. Dr. S. M. Braitó O. P.

I.

P. Dr. Silv. M. Braitó O. P.

C Í R K E V

Myšlenky a doklady

Vydalo „Universum“, nakla-

datelství dobré knihy v Pra-

ze II., Karlovo náměstí č. 5

Vytiskla Československá akc.

tiskárna v Praze L. P. 1933